

VOORKOMEN BETER DAN GENEZEN IN FESTIVALLAND?

“Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals ondernemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?”

SAMENVATTING

Een onderzoek naar welke wet- en regelgeving van toepassing is op de veiligheid bij vrij toegankelijke festivals en waarbij wordt gekeken naar de knelpunten en aansprakelijkheid van organisatoren, met als doel juridische procedures te voorkomen.

Janine Roodbol

Aeres Hogeschool, 13 augustus 2018

Titelpagina

Auteur: Janine Roodbol
Studentnummer: 3011458
E-mailadres: 3011458@aeres.nl

Opleiding: HBO Bachelor Bedrijfskunde en Agribusiness
Major: Hippische Bedrijfskunde
Onderwijsinstelling: Aeres Hogeschool
Klas: 4BP

Opdrachtgever: Aeres Hogeschool
Eerste begeleider: M.J. van Leeuwen
Tweede begeleider: H. van der Werf

Onderwerp: Het voorkomen van juridische procedures van organisatoren van vrij toegankelijke festivals als gevolg van veiligheidsincidenten.
Titel: Voorkomen beter dan genezen in festivalland?

Datum: 13 augustus 2018
Plaats: Dronten

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeerwerkstuk dat ik heb geschreven in het kader van het afronden van mijn opleiding 'Bedrijfskunde en Agribusiness' aan de Aeres Hogeschool te Dronten. Mijn interesse in festivals en rechten heb ik in dit afstudeerwerkstuk kunnen combineren. In dit werkstuk onderzoek ik de verschillende juridische aspecten gericht op de veiligheid bij het organiseren van vrij toegankelijke festivals. Hierbij wilde ik duidelijkheid creëren voor festivalorganisatoren van vrij toegankelijk festivals.

Zonder goede begeleiding had ik dit onderzoek niet tot een goed resultaat kunnen brengen. Daarom wil ik hierbij graag gebruikmaken van de gelegenheid om mijn dank uit te spreken.

Allereerst wil ik graag mijn begeleider Mirella van Leeuwen bedanken voor het bieden van professionele begeleiding om tot een goed afstudeerwerkstuk te kunnen komen. Met vragen en afwegingen kon ik dag en nacht bij haar terecht, wat mij enorm heeft geholpen tijdens dit proces. Daarnaast wil ik Herman van der Werf bedanken voor zijn kritische blik bij het voortraject van mijn afstudeerwerkstuk, waardoor ik het traject beter kon doorlopen. Hier heb ik erg veel aan gehad. Ook wil ik graag Eric Kant vanuit zijn functie als evenementenspecialist van de politie en Joshua Perquin vanuit zijn functie als advocaat bedanken. Zij hebben mij voorzien van advies, en kennis gedeeld in het voortraject en tijdens het onderzoek. Daarnaast hebben zij deelgenomen aan interviews en hun netwerk met mij gedeeld.

Tevens wil ik mijn dank uitspreken aan alle personen die bereid waren om tijd te investeren in mijn onderzoek door deel te nemen aan een interview: Michiel Bredius, Jelle Klooster, Sander Petit, Maaïke Rietbergen, Peter Roumen, Syan Schaap, Sijmen Stronks, Stef van der Velde, Arjan Venema, Floor Visser en Frank van Wijk.

Tot slot wil ik mijn ouders, broer en broertje, mijn vrienden, familie, werkgever en collega's bedanken voor hun steun, het vertrouwen en geduld. Het zal niet altijd gemakkelijk geweest zijn!

Ik heb dit afstudeerwerkstuk met veel plezier en enthousiasme geschreven en ik hoop dat u het ook op die manier zult lezen!

Janine Roodbol

Dronten, 13 augustus 2018

Samenvatting

Bij festivalorganisatoren ontbreekt het geregeld aan voldoende kennis over het waarborgen van de veiligheid tijdens festivals. Een oorzaak hiervan is dat de veiligheidseisen die gesteld worden aan festivals per gemeente verschillen. Dit uit zich soms in veiligheidsincidenten waarna geschillen kunnen ontstaan. Daarnaast worden westerse landen blootgesteld aan steeds veranderende dreigingen van buitenaf. Dit vormt met name bij de vrij toegankelijke festivals een groter risico, omdat er minder overzicht is en iedereen het terrein kan betreden.

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen aan welke vereisten een festivalorganisator moet voldoen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: “Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals ondernemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?” De bevindingen worden vertaald naar een juridische checklist die voor festivalorganisatoren praktisch in gebruik is.

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zijn 13 gestructureerde en semigestructureerde interviews afgenomen met betrokken partijen, zoals: festivalorganisatoren, hulpdiensten, advocaten en juristen, een verzekeringsadviseur en tot slot oprichter van het Event Safety Institute. Ter aanvulling is literatuur- en jurisprudentieonderzoek gedaan. Uit literatuuronderzoek bleek dat de landelijke wet- en regelgeving die op festivals van toepassing zijn, niet altijd goed aansluit op festivals. Uit interviews met festivalorganisatoren is gebleken dat dit geregeld als lastig wordt ervaren. Daarnaast speelt het budget bij vrij toegankelijke festivals ook een belangrijke rol en wordt er nog weleens bezuinigd op veiligheidsmaatregelen. Organisatoren zijn verantwoordelijk voor bezoekers dus dit heeft een negatief effect op het waarborgen van die veiligheid. Naar aanleiding van literatuur- en jurisprudentieonderzoek en op basis van interviews met advocaten en juristen is een juridische checklist voor organisatoren tot stand gekomen (zie bijlage 6).

Om juridische procedures ten gevolge van veiligheidsincidenten te voorkomen worden festivalorganisatoren aanbevolen om tenminste kennis van deze juridische checklist te nemen. Daarnaast kunnen organisatoren zelf verdiepend onderzoek doen en extra informatie inwinnen bij professionals op elk gebied. Eventueel vervolgonderzoek kan zich richten op de manier waarop landelijke wet- en regelgeving voor evenementen zodanig geschreven kan worden, dat deze aansluit bij verschillende evenementen en gemeenten.

Summary

Festival organizers often lack sufficient knowledge to ensure safety during festivals. One of the main reasons for this is the great variety of rules and regulations in different municipalities. This can lead to legal conflict as a result of safety incidents. Furthermore, the increased outside threats to which western countries are exposed can lead to greater risks, particularly to free admissible festivals because of the open character and reduced safety oversight at these festivals.

The purpose of this research is to find out which measures a festival organizer should ensure to avoid any legal procedures as a result of safety incidents. To achieve this, the following research question has been constructed: “Which organizational steps could be taken by organizers of free admissible festivals to avoid legal procedures as a result of safety incidents?”. The results will then be translated into an easy to use legal checklist for festival organizers.

To answer the research question 13 structured and semi structured interviews were conducted with involved parties like: Festival organizers, representatives of emergency services, lawyers, legal advisors, an insurance consultant and lastly the founder of the Event Safety Institute. In support literature study a case law research was also conducted. The literature study showed that national law and regulations concerning festivals are not always suited for festivals at all. The interviews show that this matter in many cases causes festival organizers to experience inconvenience. The budget for free admissible festivals plays an important role, as budget cuts are often made on safety measures. Because festival organizers are held responsible for all visitors these budget cuts will have a negative effect. The results of the literature and case law study as well as the conducted interviews have led to the construction of a legal checklist for festival organizers.

To avoid legal conflict as a result of safety incidents it is recommended to festival organizers to have at least a working knowledge of this legal checklist. In addition, it is advisable for festival organizers to conduct in depth research and use professional advice as standard. A possible follow-up study could be aimed at the way national law and regulation can be formulated in a way that it accommodates the organisation of various festivals in different municipalities.

Inhoudsopgave

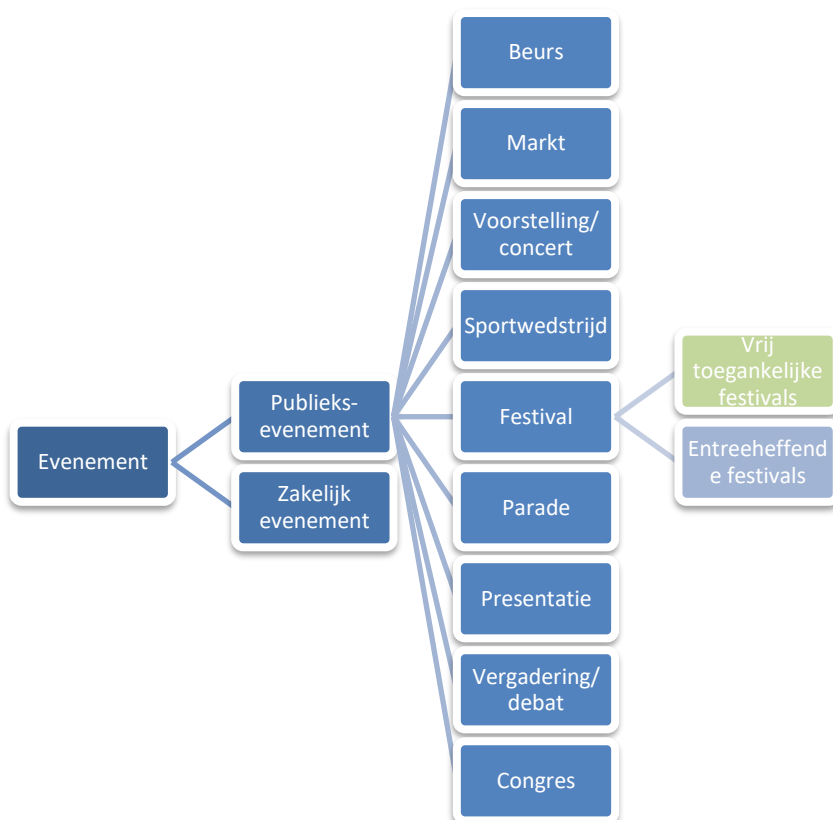
Titelpagina	1
Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Summary	4
1. Inleiding	7
1.1 Festivals	8
1.1.1 Definitie festival.....	8
1.1.2 Definitie veiligheid.....	8
1.1.3 Het ontstaan van het festival	9
1.2 Veiligheid	11
1.3 Bouwstenen festivals.....	13
1.4 Incidenten en slachtoffers	13
1.5 Gebrek aan kennis en duidelijkheid	15
1.6 Het onderzoek	15
2. Materiaal en methode.....	17
3. Resultaten.....	20
3.1 Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals? 21	
3.1.1 Wettelijk kader	21
3.1.2 Landelijke wet- en regelgeving.....	22
3.2 Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?	26
3.2.1 Organisatoren.....	26
3.2.2 Hulpdiensten	28
3.3 Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?	32
3.3.1 Buitencontractuele aansprakelijkheid.....	32
3.3.2 Contractuele aansprakelijkheid.....	36
3.4 Wat is in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals, waarbij de veiligheid in het geding kwam?	38
3.4.1 Jurisprudentieonderzoek.....	38
3.4.2 Interviews met een advocaat, jurist en evenementenverzekeringsadviseur	40
4. Discussie	43
5. Conclusie en aanbevelingen	46

5.1 Conclusie	46
5.2 Aanbevelingen	49
Literatuurlijst	50
Bijlage 1 Vragenlijst interview festivalorganisatoren	54
Bijlage 2 Vragenlijst interview hulpdiensten	55
Bijlage 3 Vragenlijst interview advocaten en juristen	56
Bijlage 4 Wetsartikelen	57
Bijlage 5 Jurisprudentie	68
Bijlage 6 Juridische checklist	70
Bijlage 7 Schriftelijk rapporteren	72
Bijlage 8 Extern	

1. Inleiding

In ons land worden talrijke evenementen georganiseerd, in verschillende soorten en maten. Het kan bijvoorbeeld gaan om sportevenementen, muziekevenementen, bedrijfsuitjes, congressen, beurzen en markten. Deze evenementen kunnen verschillende doelen hebben, zoals het activeren, informeren of animeren van bezoekers, of een combinatie daarvan (Jong et al., 2015). Elk evenement heeft te maken met bepaalde organisatorische- en veiligheidseisen om aan te voldoen, afhankelijk van het soort evenement. De wijze waarop een evenement door de bezoeker wordt beleefd, is heel verschillend van de beleving vanuit de organisatie.

Het is een steeds grotere trend om vrije tijd te besteden aan het bezoeken van evenementen. Zo werden in 2016 alleen al 2.171 middelgrote tot grote openbaar toegankelijke evenementen georganiseerd in de 50 grootste gemeenten van Nederland. Dit komt overeen met ruim 65 miljoen bezoekers in dat jaar, waarvan festivals bijna de helft van de bezoekers trokken (Respons, 2017). Het aantal festivals is in de afgelopen jaren fors gestegen. Er is zelfs sprake van ‘festivalisering’ (Respons, 2017). Dit onderzoek beperkt zich tot vrij toegankelijke festivals. Om de relatie hiervan weer te geven tot een evenement, is een model ontworpen (figuur 1). Hierbij is gebruikgemaakt van de theorie uit Basisboek Eventmanagement, van concept naar realisatie (Kuiper, 2010) en onderzoeksbureau Respons (Evenementenclassificatie naar vorm en inhoud, 2014).

Figuur 1. De positie van vrij toegankelijke festivals.

De paragrafen hierna staan in het teken van het bredere kader en achtergrondinformatie over festivals. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethoden beschreven. Hoofdstuk 3 betreft de resultaten uit het onderzoek. In hoofdstuk 4 komt de discussie aan bod en wordt gekeken of de resultaten aan de verwachtingen hebben voldaan. In hoofdstuk 5 staat de conclusie waarna aanbevelingen worden gedaan.

1.1 Festivals

Om inzicht te geven in de festivalsector en de knelpunten die zich voordoen bij de organisatie van festivals biedt deze paragraaf relevante achtergrondinformatie. Allereerst komen de belangrijkste begrippen voor dit onderzoek aan bod. Daarna volgt een beschrijving van de ontstaansgeschiedenis van festivals.

1.1.1 Definitie festival

Er zijn in de literatuur verschillende definities van het begrip ‘festival’ te vinden. Een van de definities luidt als volgt:

A periodically recurrent, social occasion in which, through a multiplicity of forms and a series of coordinated events, participate directly or indirectly and to various degrees, all members of a whole community, united by ethnic, linguistic, religious, historical bonds, and sharing a worldview. Both the social function and the symbolic meaning of the festival are closely related to a series of overt values that the community recognizes as essential to its ideology and worldview, to its social identity, its historical continuity, and to its physical survival, which is ultimately what festival celebrates (Falassi, 1987, P. 2).

Een andere definitie van het begrip festival:

Een festival is een samenkomst van een relatief grote groep mensen op een specifieke publieke plek en gedurende een afgebakende periode, waar bezoekers een unieke ervaring wordt aangeboden die gepland en georganiseerd is vanuit een bepaalde doelstelling en waarbij gebruik wordt gemaakt van transformaties en spel waardoor de bezoekers de mogelijkheid hebben zich anders te gedragen en anders te voelen dan in de alledaagse werkelijkheid (Van Vliet, 2012, P. 20).

Volgens Respons/VVEM (2012) is een festival een evenementenvorm waarbij de kern wordt gevormd door een aantal (ten minste twee) opeenvolgende en/of gelijktijdige programmaonderdelen, zoals voorstellingen/concerten, exposities of ambachten, die als één geheel worden georganiseerd.

De voornoemde definities zijn voor dit afstudeerwerkstuk niet geheel compleet. Daarom is een nieuwe definitie vastgesteld:

Een festival is een type evenement waarbij een groep mensen samenkomt op een specifieke plaats, waarbij ten minste twee of meer programmaonderdelen elkaar opvolgen in een tijdgebonden periode, met als doel deze groep mensen een unieke ervaring te bezorgen in de vorm van een sociaal-culturele aangelegenheid.

1.1.2 Definitie veiligheid

Het begrip veiligheid wordt gedefinieerd als ‘de effectieve bescherming van mensen tegen persoonlijk leed, uitgezonderd leed door ziektes waarvan geen directe uitwendige oorzaak bekend is. Leed is daarbij iedere aantasting van iemands lichamelijke of geestelijke integriteit’ (Stol et al., 2016, P. 30). Veiligheid wordt echter doorgaans niet in brede zin gedefinieerd, maar in een specifiekere context. Tijdens festivals kan de veiligheid op zowel fysiek als sociaal niveau in het geding komen. Beide invalshoeken van het begrip veiligheid zijn voor dit onderzoek relevant.

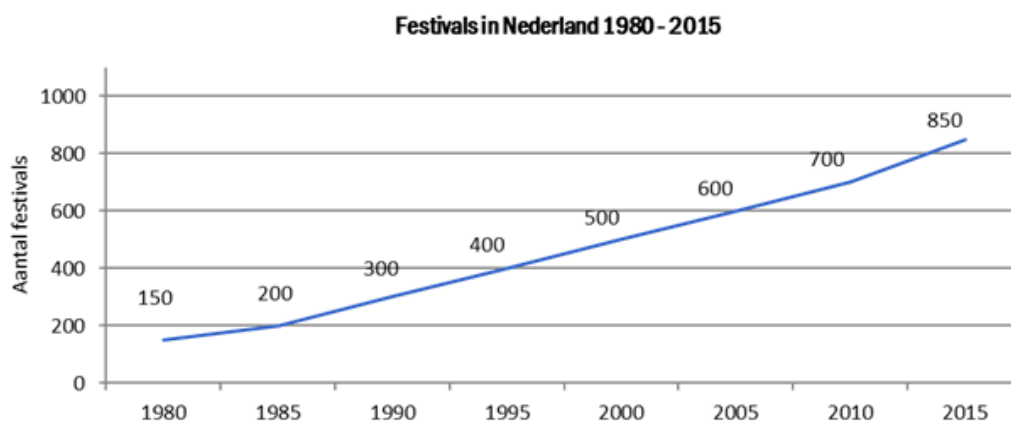
Het begrip 'sociale onveiligheid' wordt door Bruinsma et al. (2004) als volgt gedefinieerd: 'De bedreiging van veiligheid die niet van buiten komt (vanuit andere landen, vanuit de natuur of vanuit de technologie) maar van binnen: misdrijven en overtredingen die tot conflicten leiden tussen (groepen) burgers onderling'. Volgens Elffers & De Jong (2004) is de definitie van sociale veiligheid: 'Bedreigingen van gezondheid en goederen door handelingen van derden'. Elffers & De Jong (2004) definiëren het begrip fysieke veiligheid als volgt: 'Bedreiging van gezondheid en goederen door allerlei ongevallen in de natuur of technologie'. Voor dit afstudeerwerkstuk worden de definities van sociale- en fysieke veiligheid van Elffers & De Jong (2004) gehanteerd.

1.1.3 Het ontstaan van het festival

Over de oorsprong van festivals is niet veel geschreven. Er gaan geruchten dat festivals vanaf de 13^e eeuw zijn ontstaan vanuit markten. Zo was het gebruikelijk om na de zondagse mis in groepen deze markten te bezoeken. De markten groeiden uit tot grootschalige evenementen waarbij ook steeds meer vermaak aan de orde kwam. Deze theorie is echter niet bevestigd. Wel is bekend dat de Bayreuther Festspiele, in 1876 het eerste festival vormden van vergelijkbare aard met de huidige festivals. Dit festival wordt nog steeds jaarlijks in de zomer gehouden (Hilberink, 2006).

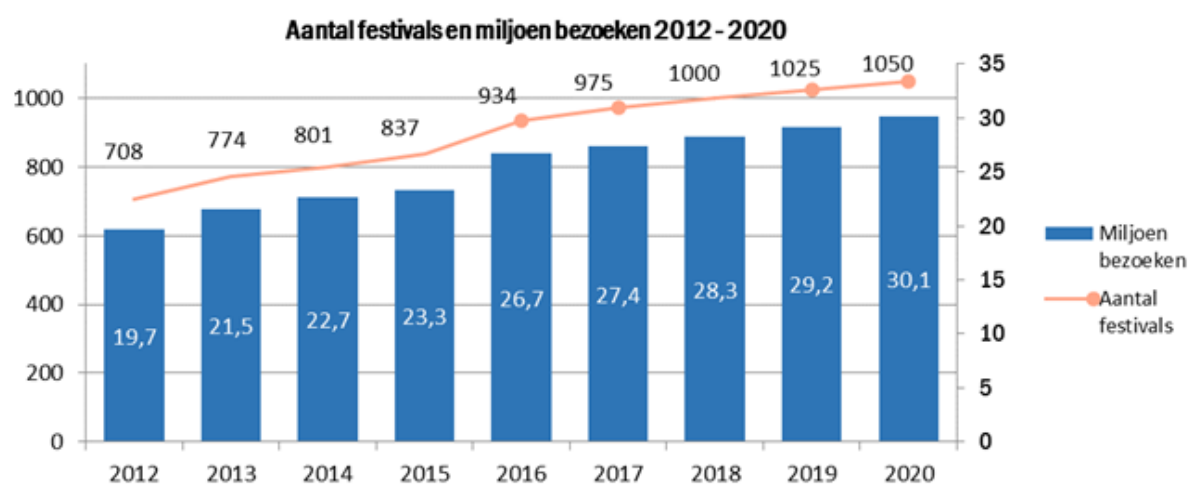
In Nederland is het Holland Festival het oudste nog bestaande festival, dat in 1947 opgericht werd, toen onder de naam 'High Arts in the Low'. De eerste muziekfestivals in Nederland ontstonden vanaf 1967. In 1965 werd een landelijke organisatie opgericht, genaamd Provadya. Deze organisatie hield zich bezig met het organiseren van muziekavonden in gemeenten voor jongeren, voornamelijk gericht op alternatieve muziek (Siero, 2013). Vanaf 1967 ging Provadya meehelpen met het organiseren van andere festiviteiten zoals 'Flight to Lowlands Paradise' in de Jaarbeurs in Utrecht en 'Hai in de Rai' in Amsterdam. Beide trokken grote bezoekersaantallen. Deze festiviteiten worden gezien als het begin van de huidige muziekfestivals in Nederland (Vos, 1971).

De grotere festivals die in de Verenigde Staten werden georganiseerd, zoals in 1967 het Monterey Popfestival en in 1969 het Woodstock festival, hebben grote invloed op de Nederlandse festivalcultuur gehad. Zo is Pinkpop, momenteel een van de succesvolste festivals van Nederland, voortgekomen uit deze festivals. Pinkpop ging in het verleden een samenwerking aan met Mojo concerts, marktleider op dit gebied. Ook de nieuwe locatie die Pinkpop betrok bleek een succes. Sinds Pinkpop in Landgraaf werd gehouden maakte het festival een enorme ontwikkeling door. Ook kwam het festival in 1990 in het Guinness Book of Records. Vanaf 1999 is het festival ieder jaar uitverkocht geweest. Een belangrijke factor hierbij is een goede line-up, en de festivalcamping voor de meerdaagse bezoekers is ook onderscheidend (Pinkpop informatieklaar 2004, interne uitgave). In 1968 werd het eerste festival in de buitenlucht georganiseerd in de Achterhoek. Het Pilgrimage festival werd gehouden in een openluchttheater in Lochem. Volgens Siero (2013) was het een chaotische, amateuristische gelegenheid. Volgens Respons is het aantal festivals tussen 1980 en 2015 met ruim 500% gestegen, van 150 tot 850 per jaar. In figuur 2 wordt dit inzichtelijk gemaakt. Momenteel zijn festivals niet meer weg te denken uit de samenleving en behoren zij tot een van de favoriete vrijetijdsbestedingen (Respons, 2017).

Figuur 2. Toename van het aantal festivals.

De huidige evenementensector heeft een enorme omvang. Zo werden in 2012 nog 708 festivals per jaar georganiseerd en waren dit er in 2016 al 934. Dit betreft een stijging van ruim 30%. In figuur 3 (Respons, 2017) wordt ook een prognose gesteld voor de komende jaren, waarbij een hoogtepunt verwacht wordt van 30 miljoen festivalbezoekers in 2020.

Figuur 2. Prognose aantal festivals en bezoekersaantallen.

De groei van het aantal festivals is te zien bij elk type festival, hoewel de grootste groei zichtbaar is bij theaterfestivals. Tot op heden blijven de muziekfestivals aan kop met bijna 70% van het totale aantal bezoeken. In tabel 1 van Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals, Vereniging van Evenementenmakers & Respons (2017) is de toename van de verschillende typen festivals te zien.

Tabel 1. Groei per type festival.

	2015	2016	% mutatie
 Beeldende Kunst	83	87	+ 4.8%
 Muziek (podiumkunst)	572	639	+ 11.7%
 Overig Kunst & Cultuur	51	56	+ 9.8%
 Theater (Podiumkunst)	131	152	+ 16.0%
Totaal	837	934	+ 3,5%

Het organiseren van festivals heeft een positieve invloed op de Nederlandse economie. Het zorgt niet alleen voor duizenden extra banen, er gaan miljarden euro's om in deze sector. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de toegangsprijzen en de horecaomzet.

Vanwege de enorme omvang en groei van deze sector is het noodzakelijk dat professionalisering binnen deze sector plaatsvindt om, zoals dit onderzoek veronderstelt, te kunnen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en daarmee de veiligheid op festivals te waarborgen.

Volgens M. Berkhout wordt het de laatste jaren voor steden steeds aantrekkelijker om festivals in of rondom de stad te organiseren. De festivals dienen tevens ter promotie van het stadsimago, waarmee geprobeerd wordt om mensen en investeringen naar de stad te halen. Dit stimuleert de economische groei van de stad en de stedelijke ontwikkeling. Rotterdam organiseerde ten opzichte van andere steden al in een vroeg stadium festivals en evenementen (2011). Ook zijn er nieuwe trends zichtbaar. Zo worden bijvoorbeeld steeds meer festivals georganiseerd waarbij eten en drinken centraal staan, de 'foodfestivals'. Het langstlopende festival op dit gebied van het zuidelijk halfjaar is het Melbourne food and wine festival, dat inmiddels alweer 25 jaar bestaat en elk jaar in maart plaatsvindt (Hede, 2008). Dit type festival wordt in Nederland ook steeds populairder.

1.2 Veiligheid

De afgelopen jaren is de veiligheid tijdens festivals een steeds essentiëler onderwerp geworden. Volgens M. van Dorst (2017) is een trend zichtbaar waarbij met name sprake is van selectieve aandacht voor de veiligheid bij festivals. Naar aanleiding van incidenten wordt ingespeeld op de oorzaak hiervan. Zo kwam het onderwerp openbare ordeverstoringen na de strandrellen in Hoek van Holland in 2009 vaak op de agenda. Na het incident bij de Love Parade in Duisburg in 2010 ontstond volop aandacht voor het verplaatsen van grote groepen mensen en het bijsturen van het gedrag van deze mensen. Op dit moment is terroristische dreiging een belangrijk onderwerp rondom de veiligheid en organisatie van festivals. Dit komt voort uit de angst vanuit de maatschappij voor radicalisering en extremisme, thema's die momenteel veel in het nieuws zijn.

De veiligheid tijdens festivals wordt belangrijker geacht naarmate meer dreiging van buitenaf wordt waargenomen. Daarom zijn er aanvullingen zijn gekomen op het vergunningenproces om gemeenten en betrokken partijen te ondersteunen. Opvallend hierbij is dat ambtenaren zich met name bezighouden met het juridische proces en dat de daadwerkelijke veiligheid tijdens evenementen hieraan ondergeschikt raakt. Een voorbeeld is het drama dat heeft plaatsgevonden in Haaksbergen tijdens het Monstertruckevent. Tijdens het vergunningsverleningsproces is voornamelijk gekeken naar de veiligheidseisen die verplicht waren in plaats van een daadwerkelijke veiligheidsinschatting te maken (M. van Duin, 2015).

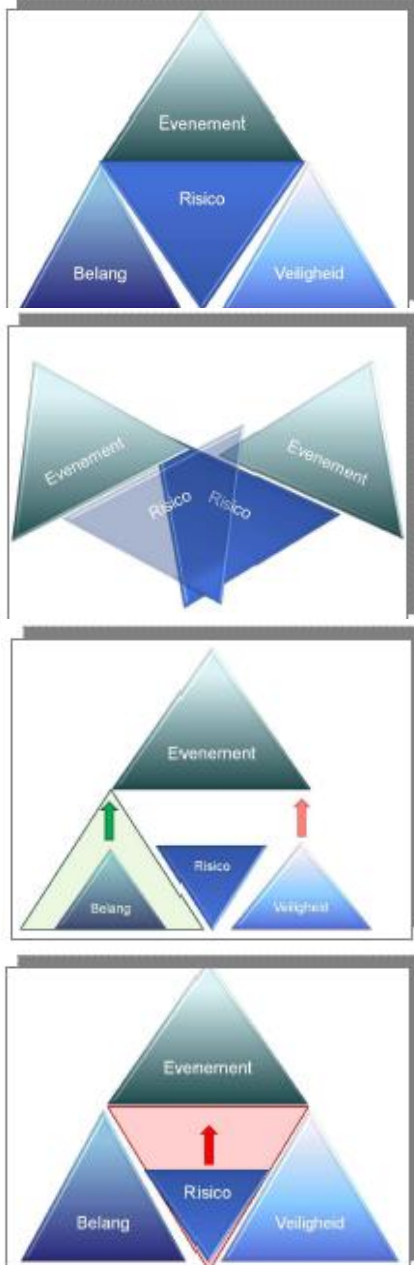
De sociale veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel de rijksoverheid als gemeenten, het bedrijfsleven en de burgers. De overheid heeft als verantwoordelijkheid het bestrijden van onveiligheid. De overheid creëert voor een preventieve aanpak randvoorwaarden waarbinnen het beleid uitgevoerd moet worden. Gemeenten worden als eerste verantwoordelijk gesteld voor de lokale veiligheid. De gemeenten sturen lokale partners aan die binnen een eigen vakgebied aan de veiligheid bijdragen. Het bedrijfsleven en burgers zijn verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast is vastgelegd dat strafbare feiten gemeld moeten worden (Noije & Wittebrood, 2008).

Bij de organisatie van festivals komt wet- en regelgeving kijken op verschillende niveaus. Op landelijk niveau zijn met name het Burgerlijk Wetboek en de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Op lokaal niveau zijn voornamelijk de Algemene Plaatselijke Verordening en de Legesverordening van toepassing. Organisatoren voeren vooral gesprekken met ambtenaren van gemeenten, regionale hulpdiensten en de veiligheidsregio. Overleg met provinciale medewerkers en waterschappen is alleen nodig als het festival van dusdanige omvang is dat het een gemeentelijk niveau overschrijdt. Ook voor een omgevingsvergunning is overleg nodig met de hiervoor genoemde personen (Sectorscan evenementen en festivals, 2017).

Volgens de stichting Evenementenhandboek Veiligheid (2017) wordt de verantwoordelijkheid bij de organisatie van festivals door verschillende partijen gedragen. Zo is de burgemeester de persoon die verantwoordelijk is voor de handhaving van de openbare orde in de eigen gemeente. De gemeente stelt voorschriften op waaraan voldaan moet worden om in aanmerking te komen voor het verkrijgen van een evenementenvergunning, zodat de veiligheid gewaarborgd kan worden. De gemeente moet ook controleren of deze voorschriften daadwerkelijk worden nagekomen. De festivalorganisator zorgt ervoor dat het festival rustig en correct verloopt. Dit geldt voor de opbouw, tijdens het festival en bij de afbouw, zowel voor het beschikbaar gestelde terrein als eventueel beschikbaar gestelde bouwwerken. De festivalorganisator en leverancier(s) zijn dus de eerste personen die de risico's in kaart moeten brengen, maatregelen moeten treffen en ervoor moeten zorgen dat overlast en andere nadelige effecten voor de omgeving worden voorkomen of opgelost worden.

1.3 Bouwstenen festivals

Om duidelijk te maken uit welke bouwstenen een festival bestaat wordt het model van T. Bosschert (2011), gebruikt, in figuur 4. Hierin komen de factoren veiligheid en risico's uit de vorige paragraaf terug. In dit model wordt duidelijk dat een evenement ofwel een festival op drie driehoeken leunt: het belang, het risico en de veiligheid.

Het belang en de veiligheid houden het risico tijdens een festival in evenwicht. Het risico rust op de punt van de driehoek en valt om zodra het belang of de veiligheid ontbreekt.

Zowel het belang als de veiligheid zijn van belang bij de stabiliteit van een festival, want zonder deze factoren staat een festival wankel.

Hoe groter het maatschappelijk belang bij een festival, hoe groter de risico's, waardoor meer behoefte aan veiligheid ontstaat.

In dit model is te zien dat het risico altijd meegroeit met de factoren belang en veiligheid, omdat de ontstane vrijheid door een verhoudingsgewijs laag risico wordt ingevuld door het individu. Daarmee wordt het risico op incidenten weer verhoogd.

Figuur 3. Bouwstenen bij een evenement/festival.

1.4 Incidenten en slachtoffers

Bij het organiseren van een festival moet alles tot in details worden uitgedacht en voorbereid om veiligheidsrisico's te beperken. Festivals zijn onder te verdelen in drie categorieën. Meestal is deze indeling gebaseerd op de openbare orde en het veiligheidsperspectief. Aan de hand van deze indeling kunnen hulpdiensten inschatten welke veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden (R. Van der Wal & N. Kop, 2014). Ten eerste zijn er terugkerende festivals, zoals Dance Tour en Lowlands. Ieder jaar wordt gewerkt aan verbetering van kwaliteit, service, beleving en veiligheid (Van

Vliet et al., 2012). Ten tweede zijn er incidentele of eenmalige festivals, die op een specifiek moment worden gehouden (Ooms & Veenhof, 2008). Een voorbeeld is een eenmalig optreden met livemuziek. Ten slotte zijn er spontane festivals, waarbij belangrijke factoren als plaats, tijd en publiek tot een laat stadium onbekend zijn, waardoor onduidelijkheid bestaat over de hoeveelheid bezoekers. Hieronder vallen illegale festivals (Ferwerda & Wondergem, 2015).

Ondanks voorbereidingen en maatregelen kan er bij het organiseren van en tijdens het festival van alles misgaan. Het is volgens J. de Wrede (2016) geen verrassing als dit vervolgens het nieuws haalt. In het verleden is dit regelmatig het geval geweest. Zo blijkt uit de berichtgeving dat in de periode van 1999 tot 2014 tijdens muziekfestivals 722 dodelijke slachtoffers zijn gevallen. Hiervan is 82% daadwerkelijk omgekomen door een trauma zoals verdrukking, motorvoertuig gerelateerde ongevallen, verdrinking en terroristische aanslagen (Turrís & Lund, 2016). In tabel 2 wordt dit specifiekier toegelicht.

Tabel 2. Dodelijke slachtoffers tijdens muziekfestivals 1999 – 2014.

Total Deaths at Music Festivals: N = 722							
Traumatic Deaths: N = 594 (82%)				Non-Traumatic Deaths: N = 128 (18%)			
	# Deaths	% Traumatic	% Overall Deaths		# Deaths	% Non-Traumatic	% Overall Deaths
Trampling	479	81%	66%	Overdoses	96	75%	13%
Motor Vehicle Related	39	7%	5%	Natural Causes	10	8%	1%
Structural	28	5%	4%	Environmental	8	6%	1%
Acts of Terror	26	4%	4%	Unknown	14	11%	2%
Drowning	8	1%	1%				
Assault	6	1%	<1%				
Other (Hanging, Thermal, Falls)	9	1%	1%				
Totals	594	100%	82%		128	100%	18%

Turrís © 2016 Prehospital and Disaster Medicine

Een voorbeeld is het drama dat zich in 2010 afspeelde in Duisburg bij Dancefestival Love Parade. Daarbij zijn 21 mensen om het leven gekomen door verdrukking in een tunnel. Zeven jaar later kwam deze zaak alsnog voor de rechter omdat de hoogste rechtbank, na onderzoek, van mening was dat deze ramp mogelijk te voorkomen was en er door verschillende verdachten onzorgvuldig gehandeld is (NU.nl/ANP, 2017). Een ander voorbeeld zijn de strandrellen in Hoek van Holland tijdens het dancefestival Veronica Sunset Grooves, waarbij de politie in het nauw gedreven werd en door de geloste schoten één bezoeker om het leven kwam (Terpstra, 2010).

De veiligheid van festivalbezoekers en betrokkenen is daarnaast geregeld in het geding zonder dat sprake is van dodelijke afloop. Een voorbeeld is het Dicky Woodstock-Festival waarbij 16 gewonden vielen toen een tent instortte tijdens noodweer. Tijdens dit festival was geen weerbureau geraadpleegd om het weerverloop in de gaten te houden. Het is noodzakelijk om in de voorbereiding en gedurende een festival rekening te houden met vele factoren die van invloed kunnen zijn op de veiligheid. Voorkomen is tenslotte beter dan genezen.

Aanleiding voor dit onderzoek is het verscherpen van de veiligheidseisen bij festivals, na dreigingen van buitenaf, en het feit dat er regelmatig incidenten voorkomen, gepaard gaand met juridische

procedures. De regeldruk van organisatoren wordt daarmee aanzienlijk vergroot. Onveilige situaties voor bezoekers, medewerkers, artiesten of deelnemers moeten zo veel mogelijk worden beperkt. Volgens E. Kant (persoonlijke communicatie, 20 februari, 2018) worden er te veel fouten gemaakt door organisatoren, wat geregeld leidt tot gevaarlijke situaties. Deze incidenten worden door organisaties veelal in de doofpot gestopt.

1.5 Gebrek aan kennis en duidelijkheid

Bij organisatoren en eventmanagers ontbreekt het volgens S. Schaap (Event Safety Institute, 2014) vaak aan voldoende kennis met betrekking tot het waarborgen van de veiligheid. Een oorzaak hiervan is dat de veiligheidseisen die gesteld worden aan evenementen per gemeente kunnen verschillen. De richtlijnen van de gemeente zijn vaak niet of onvoldoende bekend en hangen ook nog samen met de specifieke locatie binnen de gemeente. Daarnaast worden westerse landen blootgesteld aan steeds veranderende dreigingen van buitenaf. Volgens J. Perquin (Persoonlijke communicatie, 18 februari, 2018) vormt dit een groter risico bij de vrij toegankelijke festivals, omdat er minder overzicht is en iedereen het terrein kan betreden.

Uit de Sectorscan evenementen en festivals (2017) is gebleken dat bij de evenementensector behoefte is ontstaan aan duidelijkheid en zekerheid wat betreft de veiligheidseisen. Het gaat hierbij met name om constructies, beveiliging, EHBO, sanitaire voorzieningen, brandveiligheid en geluid. Uit dit onderzoek blijkt dat duidelijke, landelijke regelgeving met betrekking tot de organisatie van een festival ontbreekt waardoor het overzicht bij organisatoren gering is en er onduidelijkheid ontstaat. Het gevolg is dat gemeenten zelf richtlijnen opstellen waaraan een organisator moet voldoen om in aanmerking te komen voor het verkrijgen van een vergunning. De grote verschillen tussen gemeenten onderling leiden ertoe dat organisatoren van met name middelgrote en kleine festivals soms door de bomen het bos niet meer zien. Dit leidt tot veel onzekerheid en een hogere regeldruk voor organisatoren. Door de grote verschillen tussen gemeenten zijn organisatoren relatief veel tijd en financiële middelen kwijt om kennis te nemen van de procedures bij de betreffende gemeente. Volgens S. Stronks (persoonlijke communicatie, 2 augustus 2018) zorgt de komst van landelijke wet- en regelgeving met betrekking tot veiligheidseisen van een festival voor duidelijkheid onder festivalorganisatoren en werkt dit efficiënter en effectiever. Het wiel hoeft daardoor niet steeds opnieuw uitgevonden te worden.

Daarbij biedt het kansen als organisatoren en eventmanagers van festivals ervaringen met elkaar delen. De verantwoordelijkheid ligt voor het grootste deel bij deze partijen, dus met name voor die personen is dit essentieel. Juridische problemen komen helaas geregeld voor in de festivalbranche. Organisatoren en gemeenten zijn hier uiteindelijk eigenaar van. Advocaten en/of juristen zijn de aangewezen personen om dergelijke problemen te beoordelen en op te lossen.

1.6 Het onderzoek

Om een festival zorgvuldig te kunnen organiseren is basiskennis van de wet- en regelgeving noodzakelijk. Daarbij is het opdoen en delen van ervaringen onmisbaar. Om kennisopname en het delen van ervaringen te verbeteren, wordt in dit afstudeerwerkstuk onderzoek verricht door met evenementenbureaus en hulporganisaties overleg te voeren en advocaten en juridische adviseurs te benaderen, om de knelpunten op te sporen.

Het onderzoek spitst zich toe op vrij toegankelijke festivals in Nederland. Dit zijn festivals waarbij geen entree wordt gevraagd en waarbij het festivalterrein niet wordt afgezet. Overige publieksevenementen zijn dan ook buiten beschouwing gelaten. Het onderzoek richt zich op de periode van 2000 tot heden.

Dit afstudeerwerkstuk is geschreven vanuit juridisch en sociologisch perspectief en is bedoeld voor eventmanagers en organisatoren van vrij toegankelijke festivals in Nederland. Deze partijen dragen grotendeels de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van alle betrokkenen bij festivals. Het doel is het inzichtelijk maken van juridische aspecten met betrekking tot de veiligheid bij vrij toegankelijke festivals, zodat organisatoren beter voorbereid zijn en minder risico's lopen op juridische procedures.

De centrale onderzoeksvraag luidt: 'Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals ondernemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?'

Met behulp van de volgende deelvragen wordt de centrale onderzoeksvraag beantwoord:

- Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals?
- Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?
- Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?
- Wat is er in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals, waarbij de veiligheid in het geding kwam?

De doelstelling van dit onderzoek is om een helder beeld te creëren van de juridische factoren waar eventmanagers en organisatoren rekening mee dienen te houden om juridische procedures te voorkomen. Alle juridische criteria worden vervolgens praktisch vertaald in een checklist zodat in één oogopslag te zien is waarmee een organisator of eventmanager rekening dient te houden bij het organiseren van een vrij toegankelijk festival. Deze checklist bevat juridische aspecten gericht op de veiligheid bij vrij toegankelijke festivals. Een dergelijke checklist heeft prioriteit om in de toekomst juridische rompslomp voor festivalorganisatoren te beperken.

2. Materiaal en methode

Verschillende onderzoeksmethoden zijn toegepast om de deelvragen te beantwoorden. De deelvragen hebben er uiteindelijk voor gezorgd dat de volgende onderzoeksvraag: “Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals ondernemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?” beantwoord kon worden. De onderzoeksmethoden zijn hierna per deelvraag uitgewerkt.

Deelvraag 1: Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals?

Deze deelvraag is beantwoord door middel van deskresearch. Er is onderzoek gedaan naar de wet- en regelgeving die van toepassing is op het organiseren van vrij toegankelijke festivals, toegespitst op veiligheid. De landelijke wet- en regelgeving is voor deze deelvraag op het onderwerp toegepast, zodat voor festivalorganisatoren duidelijk kon worden waar het in de praktijk om gaat. De informatie is voornamelijk van internet afkomstig. Daarbij is alleen gebruikgemaakt van betrouwbare bronnen, zoals overheidsdocumenten en wetenschappelijke bronnen via Google-Scholar. Bij het zoeken naar geschikte bronnen is ervoor gewaakt dat de informatie niet verouderd was en dus nog van toepassing is op de huidige situatie. De informatie is in een logische volgorde verwerkt, om de deelvraag van macro naar micro te kunnen beantwoorden. Hieronder is weergegeven hoe het zoekplan voor de deskresearch is uitgevoerd.

Vaktermen
Jurisprudentie
Burgerlijk Wetboek
Algemene wet bestuursrecht
Algemene Plaatselijke Verordening
Legesverordening
Zoektermen
Vrij toegankelijke festivals
Festivals
Veiligheid
Sociale veiligheid
Fysieke veiligheid
Wet- en regelgeving
Wetgeving
Regelgeving
Organisaties
Vereniging Nederlandse Poppodia en festivals
Securitymanagement
Instituut fysieke veiligheid
Overheid
Gemeenten
Event Safety Institute
Stichting Evenementenhandboek Veiligheid
Regionale hulpdiensten
Veiligheidsregio
Kenniscentrum Evenementenveiligheid

Deelvraag 2: Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?

Deze deelvraag is beantwoord door fieldresearch in de vorm van kwalitatief onderzoek. Verschillende betrokkenen zijn geïnterviewd en daarbij is gebruikgemaakt van gestructureerde interviews met vooraf vastgestelde vragen, wat de betrouwbaarheid van het onderzoek hoog maakt. Het was de bedoeling dat elke geïnterviewde dezelfde vragen kreeg voorgelegd. Vier interviews zijn gehouden met organisatoren van vrij toegankelijke festivals, bij wie informatie is ingewonnen over de knelpunten waar organisatoren tegenaan lopen. Aan de betrokkenen is gevraagd naar ervaringen, waarbij het ging om zowel startende als meer ervaren organisatoren, uit verschillende plaatsen. Daarnaast zijn interviews gehouden onder hulpdiensten, zodat een beeld gevormd kon worden van de omvang en consequenties van de knelpunten. Drie gestructureerde interviews zijn gehouden onder de politie, brandweer en de GHOR, om vanuit dit perspectief te bekijken welke bijdrage deze partijen leveren aan de veiligheid van festivals en om erachter te komen welke incidenten zijn voorgekomen tijdens festivals. De interviews zijn opgenomen en vervolgens woordelijk getranscribeerd. De vragenlijsten zijn opgenomen in bijlage 1 en 2.

Deelvraag 3: Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?

Voor deze deelvraag is deskresearch gedaan naar de factoren die een belangrijke rol spelen bij de aansprakelijkheid van festivalorganisatoren. In de literatuur is bekeken wat er bekend is over de factoren die hebben bijgedragen aan de veiligheid van festivals en of een organisator aansprakelijk kon worden gesteld na een incident. De voornaamste bron voor de benodigde gegevens en informatie voor dit onderzoek was internet. Er werd alleen gebruikgemaakt van betrouwbare bronnen, zoals overheidsdocumenten en wetenschappelijke bronnen via Google-Scholar. Bij het zoeken naar geschikte bronnen werd ervoor gewaakt dat de informatie niet verouderd was en nog toepasbaar is. Hieronder is het zoekplan voor de deskresearch beschreven.

Vaktermen
Onrechtmatige daad
Gevaarstelling
Kelderluikarrest
Jurisprudentie
Zoektermen
Festivalorganisator
Eventmanager
Aansprakelijkheid
Aansprakelijk
Veiligheidsincident
Lichamelijk letsel
Wet- en regelgeving
Organisaties
Vereniging Nederlandse Poppodia en festivals
Overheid
Rechtbank

Deelvraag 4: Wat is er in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals, waarbij de veiligheid in het geding kwam?

Deze deelvraag is beantwoord door desk- en fieldresearch. Jurisprudentie is geraadpleegd om erachter te komen of er in de afgelopen jaren uitspraken zijn geweest met betrekking tot de aansprakelijkheid van organisatoren na een incident. De jurisprudentie is voornamelijk gezocht via de website Recht.nl, het internetportaal voor juristen, waar vakliteratuur, juridisch nieuws en jurisprudentie zijn gebundeld en dat via een juridische zoekmachine functioneert. Daarnaast is advies van juristen/advocaten ingewonnen. Aan wie is gevraagd wat in het kader van veiligheid vaak vergeten is, waar de knelpunten vandaan kwamen en hoe het anders kan. Drie semigestructureerde interviews zijn gehouden onder juristen/advocaten die gespecialiseerd waren of ervaring hadden in deze sector. Daarnaast is een interview afgenomen met een evenementenverzekeringsadviseur van KLAP-verzekeringen. Hiervoor zijn vragen opgesteld, maar daar is op doorgevraagd om meer diepte te creëren, wat een extra bijdrage heeft geleverd aan de checklist. De vragenlijst is opgenomen in bijlage 3. De interviews zijn opgenomen, woordelijk getranscribeerd en in een bijlage gevoegd. Het zoekplan voor de deskresearch is hieronder weergegeven.

Vaktermen
Jurisprudentie
Rechtspraak
Schadeclaims
Juridische procedure
Onrechtmatige daad
Gevaarstelling
Kelderluikarrest
Zoektermen
Vrij toegankelijke festivals
Festivals
Veiligheid
Sociale veiligheid
Fysieke veiligheid
Wet- en regelgeving
Wetgeving
Regelgeving
Festivalorganisator
Eventmanager
Aansprakelijkheid
Aansprakelijk
Organisaties
Recht.nl

3. Resultaten

In dit hoofdstuk komen de onderzoeksresultaten per deelvraag aan bod. Voor dit onderzoek is desk- en fieldresearch gedaan. De fieldresearch bestond uit kwalitatief onderzoek door middel van gestructureerde en semigestructureerde interviews. De geïnterviewden zijn onderverdeeld in onderstaande categorieën:

Hulpdiensten

Tijdens het onderzoek zijn interviews gehouden met evenementenadviseurs van verschillende hulpdiensten: van de politie uit de gemeente Dordrecht, van de brandweer uit Lelystad en van de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) uit Amersfoort. Deze drie adviseurs hebben veel ervaring in het adviseren van festivalorganisaties, zijn al meerdere jaren werkzaam in deze functie en hebben alle typen festivals voorzien van advies.

Festivalorganisatoren

Voor het onderzoek zijn vijf festivalorganisatoren geïnterviewd. Het gaat om organisatoren van verschillende typen festivals, die werkzaam zijn (geweest) in verschillende gemeenten: Amersfoort, Almere, Den Bosch, Utrecht, Hilvarenbeek, Dordrecht, Amsterdam, Lisse, Hoofddorp, Groningen, Haren, Eindhoven, Breda, Best, Arnhem, Utrecht, Rotterdam en Kraggenburg.

Advocaten/juristen/verzekeringsadviseur

Voor het onderzoek zijn twee advocaten, een jurist en een verzekeringsadviseur geïnterviewd. Beide advocaten zijn werkzaam in Amsterdam en gespecialiseerd in evenementen, festivals en muziek. De jurist is werkzaam bij Bureau horeca Bijzondere Wetten in de gemeente Heesch.

Event Safety Institute

Tot slot is een interview gehouden met een van de oprichters van het Event Safety Institute.

3.1 Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals?

Deze deelvraag is beantwoord door middel van literatuuronderzoek. Gekeken is naar het wettelijke kader van festivals. Hiervoor zijn onder andere de Algemene Wet Bestuursrecht en de Gemeentewet geraadpleegd. Daarna is onderzoek gedaan naar de landelijke wet- en regelgeving die van toepassing is op de veiligheid bij vrij toegankelijke festivals. Ook is gebruikgemaakt van festivalvergunningen. Hierin staat veelvoorkomende wet- en regelgeving die aan de orde is voor het verlenen van een vergunning. Deze wetgeving vormt de basis bij het organiseren van festivals.

3.1.1 Wettelijk kader

Het wettelijk kader waarbinnen festivals worden georganiseerd bestaat uit de Algemene Wet Bestuursrecht, de Gemeentewet en de Algemene Plaatselijke Verordening. De wetgeving bevat geen specifieke wetten voor festivals, het gaat om wetten die algemeen gelden. De wetsartikelen die van toepassing zijn, staan in bijlage 6.

Algemene Wet Bestuursrecht

In de Algemene Wet Bestuursrecht worden de belangrijkste regels omschreven die de verhouding tussen de overheid en burgers, bedrijven en instanties bepalen. Ook komt hierin de verhouding aan bod tussen verschillende overheidsorganen. Bij het organiseren van festivals dient de Algemene Wet Bestuursrecht als kader waarbinnen het vergunningsverleningsproces moet verlopen. Deze wet kent algemene regels die niet toegespitst zijn op festivals.

Bij de vergunningsaanvraag is ten eerste artikel 4:4 aan de orde. Inhoudelijk betekent dit dat de burgemeester, die de bevoegdheid heeft om te beslissen over een vergunningaanvraag, een vergunningsaanvraagformulier mag opstellen dat gehanteerd moet worden indien dit niet wettelijk is vastgelegd. Ten tweede is artikel 4:81 van toepassing. De burgemeester of een andere aangewezen bevoegdheid mag beleidsregels opstellen met betrekking tot vergunningsaanvragen.

De Politiewet

Deze wet beschrijft de taken van de nationale politie, hoe de organisatie werkt en omvat de driehoeksverhouding waarbij de nationale politie wordt aangestuurd door het bestuur en justitie (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, z.d.). De politie is volgens artikel 3 ondergeschikt aan de gemeente en dient ervoor te zorgen dat binnen de geldende regels de openbare orde en rechtsorde gehandhaafd worden en dat hulpverlening geboden wordt aan diegene die dat nodig hebben. Daarnaast heeft de politie volgens artikel 7 de bevoegdheid om, indien noodzakelijk, geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken.

Wet Veiligheidsregio's

Deze wet geeft het wettelijk kader omtrent bevoegdheden ten tijde van een ramp en of crises binnen de willekeurige gemeente, alsook daarbuiten wanneer de gebeurtenis het lokale niveau overstijgt. Binnen de wet zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, z.d.). De veiligheidsregio geeft de gemeente advies over risico's als brand, rampen en crisis. Ook adviseert de veiligheidsregio de burgemeester bij het verlenen van een vergunning.

De Gemeentewet

De gemeentewet geeft het wettelijk kader weer waarbinnen de gemeente functioneert. De wet is van toepassing op drie gemeentelijke organen: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, en de burgemeester (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, z.d.). Artikel 108 en 147 uit de Gemeentewet vormen de grondslag voor de Algemene Plaatselijke Verordening. In artikel 108 staat dat het gemeentebestuur verantwoordelijk is voor het opstellen van regels om de huishouding van de gemeente te besturen. Artikel 147 geeft aan dat gemeentelijke verordeningen zoals de Algemene Plaatselijke Verordening worden vastgesteld door de raad. Uit artikel 172 en 174 blijkt dat de burgemeester verantwoordelijk is voor het handhaven van de openbare orde binnen de eigen gemeente.

De Algemene Plaatselijke Verordening

De Algemene Plaatselijke Verordening beschrijft de wetgeving binnen gemeenten. Een van de belangrijkste onderwerpen hierin is de openbare orde, die is onderverdeeld in onder meer evenementen, veiligheid en drugsoverlast. De Algemene Plaatselijke Verordening wordt bij het organiseren van festivals gehanteerd en vormt de juridische grondslag voor festivals (Noorland Juristen, z.d.). Artikel 2:23 tot en met artikel 2:26 zijn van toepassing op festivals. (Overheid, 2012) De artikelnummers kunnen per gemeente enigszins afwijken. In Artikel 2:23 komen begripsomschrijvingen aan de orde. In artikel 2:24 komt nadrukkelijk naar voren dat het organiseren van festivals zonder vergunning verboden is, mits een van de daarna genoemde voorwaarden van toepassing is. Artikel 2:25 zegt dat het verboden is om de openbare orde bij festivals te verstoren. En artikel 2:26 geeft aan dat de festivalorganisator verplicht is om het festival te beëindigen indien de burgemeester dit oplegt. Daarnaast moet de organisator ervoor zorgdragen dat indien nodig geen publiek meer op het festival wordt toegelaten en de politie te allen tijde het festivalterrein kan betreden.

Evenementen(vergunningen)beleid

Dit beleid is opgesteld om een betere afstemming te bereiken tussen de gemeente, organisatoren en bezoekers omtrent evenementen zoals festivals. De dienstverlening en adviezen met betrekking tot regelgeving worden hierdoor beter en de aandacht voor de openbare orde en veiligheid neemt toe. Daarnaast is een consequentere handhaving van regelgeving en beleid bij festivals mogelijk (Gemeente Heerhugowaard, 2007).

3.1.2 Landelijke wet- en regelgeving

Verschillende landelijke wetten en regels zijn van toepassing op festivals. Echter, deze zijn veelal niet specifiek voor festivals geschreven. Hieronder volgt een opsomming van de wet- en regelgeving die betrekking heeft op de veiligheid van festivals, inclusief de relevante artikelen.

De Arbeidsomstandighedenwet

De Arbeidsomstandighedenwet zorgt voor bewustwording van werkgevers en werknemers over veiligheid en gezondheid op de werkvloer. Dit is ter preventie van ziekte en afwezigheid (Rijksoverheid, z.d.). Een festivalorganisator moet zorgdragen voor personeel en vrijwilligers, door een veilige werkomgeving te creëren. Dit geldt gedurende de opbouw, het festival zelf en de afbouw ervan. Artikel 10 en 11 van de Arbeidsomstandighedenwet zijn op festivals van toepassing. Artikel 10 geeft aan dat de festivalorganisator doeltreffende maatregelen moet nemen om te voorkomen dat

gevaar op het festivalterrein (of de werkplek van de organisatie) ontstaat naar aanleiding van werkzaamheden die het personeel verricht en die tevens gevaar voor de veiligheid en gezondheid van anderen kunnen opleveren. Artikel 11 stelt voorwaarden waar personeel of vrijwilligers van een festivalorganisatie zich aan moeten houden ter voorkoming van het creëren van een ongezonde of onveilige situatie voor zichzelf en anderen. Het personeel moet op het festivalterrein of de werkplek de genoten opleiding en instructies naleven (Overheid, 2018).

Drank- en horecawet

De Drank- en horecawet is een landelijk ingevoerde wet die sinds 2013 in werking is getreden. De wet heeft als doel om schade aan de gezondheid bij jongeren te voorkomen. Daarnaast moet de wet voorkomen dat de openbare orde wordt verstoord en is de bedoeling om het drankmisbruik te verlagen. Gemeenten zijn verplicht om hier een plan voor op te stellen. De belangrijkste artikelen voor een festivalorganisator zijn artikel 20 en artikel 35. Artikel 20 geeft aan dat het verboden is om drank te verstrekken aan personen onder de 18 jaar. Artikel 35 wijst erop dat na ontheffing van het verbod zwak-alcoholhoudende drank verstrekt mag worden onder voorwaarde dat de leidinggevende tenminste de minimale leeftijd van 21 jaar heeft bereikt en deze persoon niet van slecht levensgedrag is. Hiervoor is wel een ontheffing nodig van de burgemeester (Overheid, 2017).

Wegenverkeerswet

De Wegenverkeerswet is sinds 1994 in werking getreden met als doel het verkeer goed te kunnen laten doorstromen. Dit voorkomt hinder en gevaarlijke situaties. Tijdens festivals kan het wenselijk zijn om aanpassingen door te voeren zodat het verkeer van en naar het festival soepel en veilig verloopt. Artikel 15 kan ervoor zorgen dat tijdens een festival tijdelijke verkeerstekens en borden geplaatst of verwijderd kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan snelheidswijzigingen of afsluitingen voor doorgaand verkeer middels hekken (Overheid, 2018).

Wet milieubeheer

Deze wet is in het leven geroepen om het milieu te beschermen. Het gaat daarbij onder andere om mensen, dieren, planten, water, bodem, lucht en klimaatbeheersing. Bijvoorbeeld aspecten als hygiëne, de afvoer van afvalwater en elektriciteit zijn hierbij aan de orde. Indien open vuur op een festival tot de mogelijkheden behoort, kan vereist zijn dat een ontheffing vanuit de gemeente nodig is. Artikel 10.2 is hierop van toepassing (Overheid, 2018).

Het Bouwbesluit 2012

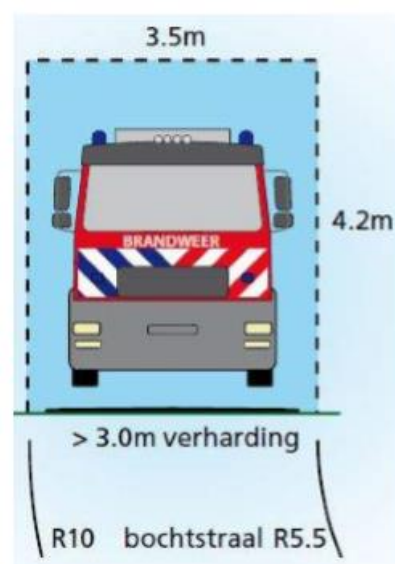
Het Bouwbesluit 2012 omvat regels met betrekking tot bouwwerken en constructies. Deze regels maken bouwwerken en constructies veiliger, bruikbaar en milieuvriendelijker. De belangrijkste artikelen voor festivals worden hieronder besproken. Artikel 1.18 geeft aan dat bij aanwezigheid van meer dan 50 personen op hetzelfde moment in een bouwwerk een gebruiksmelding bij de gemeente ingediend moet worden. Deze indiening moet voldoen aan artikel 1.19 tot en met 1.22. Artikel 1.19 geeft aan dat dit tenminste vier weken van tevoren moet gebeuren. Als de gemeente dit vereist moet er een situatieschets bijgevoegd worden. Eventueel kan een opvang- en doorstroomcapaciteitsberekening verplicht zijn om de vluchtveiligheid te kunnen toetsen (art. 2.118). Artikel 1.20 meldt dat de festivalorganisator een bewijs krijgt toegestuurd met daarop de datum van afgifte. Artikel 1.21 en 1.22 attenderen erop dat de gemeente eventueel aanvullende

voorwaarden kan stellen aan het gebruik van het gebouw. Uit artikel 7.6 blijkt dat bepaalde brandgevaarlijke stoffen in het gebouw aanwezig mogen zijn, mits de maximale hoeveelheden niet worden overschreden. Artikel 7.10 verbiedt vuur in en rondom het gebouw, evenals handelingen en het plaatsen van voorwerpen of stoffen die bijdragen aan het ontstaan van een gevaarlijke situatie bij brand. Mocht vuur tijdens het festival wenselijk zijn, dan moet hiervoor een ontheffing of evenementaanvraag bij de gemeente worden aangevraagd (Overheid, 2018).

Wet brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen

De Wet brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen is per 1 januari 2018 ingegaan. De wet omvat regels over brandveiligheid op openbare plaatsen. Constructieve onderdelen die tijdens festivals gebruikt worden, zoals tenten, podia en beeldschermen, moeten voldoen aan de regels uit deze wet. In artikel 2.1 betreft het plaatsen die niet in gebruik mogen worden genomen zonder dat daarvoor een gebruiksmelding is ingediend. Dit zijn plaatsen waarbij een verhoogd risico aanwezig is (Nibhv, Z.d.). De gebruiksmelding bevat een situatieschets met noordpijl en een plattegrond met maat- of schaal aanduiding waar alle objecten van 25 m² of meer op staan. Indien een ruimte bedoeld is voor meer dan 150 personen, gelden aanvullende eisen voor de plattegrond en is een ontruimingsplan verplicht, aan te leveren bij de gemeente (Overheid, 2018).

Artikel 4.19 stelt dat de bluswatervoorziening onbeperkt toegankelijk moet zijn voor bluswerkzaamheden door de brandweer. Er moet een lege ruimte van tenminste 1,80 diameter rondom de brandkraan zijn om deze goed te kunnen gebruiken. Artikel 4.25 van deze wet zegt dat tussen de openbare weg en een bouwsel met verblijfruimte, zoals een festivaltent, een verbindingsweg moet zijn die geschikt is voor brandweervoertuigen en andere hulpverleningsdiensten. Hierop gelden enkele uitzonderingen. De verbindingsweg moet tenminste een breedte van 4,50 meter hebben, waarvan 3,25 meter verhard, er moet een vrije hoogte van 4,20 meter zijn en doeltreffende afwatering. Een brandweerwagen heeft bij het draaien van een bocht een binnenbochtstraal van tenminste 5,50 meter nodig, zie figuur 5. In artikel 4.26 staat dat er een opstelplaats bij een bouwsel met verblijfplaats aanwezig moet zijn, die vrijgehouden dient te worden zodat een brandweerwagen verbinding kan maken met een bluswatervoorziening. Voor het toegankelijk maken van hulpverlening wordt geadviseerd om een evenemententerrein zonder bouwsel en verblijfplaats ook geschikt te maken voor de voertuigen van de brandweer.

Figuur 4. Bochtstraal brandweerwagen.

Artikel 3.35 geeft een indicatie van de doorstroomcapaciteit van het aantal personen die per minuut uit een bepaalde ruimte of doorgang kunnen vluchten. Het uitgangspunt is dat er 45 personen kunnen doorstromen per meter breedte, wanneer die zich op een trap bevinden. Bij een vrije ruimte of bij een dubbele doorgang is het uitgangspunt 90 personen per meter breedte. Indien meer dan 150 personen tegelijkertijd aanwezig zijn en er een bouwsel met verblijfsruimte aanwezig is, is het volgens artikel 4.22 verplicht om een ontruimingsplan af te geven.

Indien roken toegestaan is of open vuur aan de orde is, moet rekening worden gehouden met artikel 5.2. Hierin is opgenomen dat open vuur op een veilige manier wordt toegepast. Hierbij gaat het onder andere om een ondergrond die uit moeilijk brandbaar materiaal bestaat. Ook moet het open vuur ten minste 15 meter verwijderd zijn van een bouwsel.

Aan het gebruik van festivaltenten en andere bouwsels zijn voorwaarden verbonden. Deze moeten voldoen aan de norm NEN 8020-41 indien er meer dan 150 personen in kunnen. De artikelen 3.16, 3.21 en 3.31 zijn hierop van toepassing. Deze artikelen geven aan dat een verblijfsruimte en een plaats aan een norm moeten voldoen waardoor in geval van brand deze zich niet snel kan ontwikkelen en uitbreiden. Daarnaast moet een plaats volgens artikel 4.16 dusdanige vluchtroutes hebben dat bezoekers een veilige plaats kunnen bereiken. Ook de doorgang in een vluchtroute van een bijeenkomsttent moet aan de NEN 8020-41 voldoen. Indien brand ontstaat in of bij een bijeenkomsttent, moet volgens artikel 5.15 veilig gevlucht kunnen worden. Door aan de NEN 8020-41 te voldoen, is dit mogelijk. Tot slot moet volgens artikel 4.20 een brandblusvoorziening aanwezig zijn, indien er een bijeenkomsttent is waarin meer dan 50 personen kunnen. Dit geldt ook wanneer er in de buurt een toestel voor koken, braden of frituren aanwezig is, bijvoorbeeld bij foodfestivals of op de eetlocatie bij andere festivals.

Voor de opslag van gasflessen stelt artikel 5.7 voorwaarden. De gasflessen dienen op de buitenlucht geventileerd te zijn. Ook moeten de gasflessen in pleziervaartuigen en andere kampeermiddelen gescheiden zijn van de verblijfsruimte, met uitzondering van een kampeertent. De werkvoorraad en dagvoorraad moeten voldoen aan de eisen die gesteld zijn in PGS 15 (Brandweer Amsterdam Amstelland, 2018).

Warenwet

De Warenwet omvat veel uitvoeringsbesluiten over de deugdelijkheid van levensmiddelen en andere producten voor consumenten. Bij een festival kan het bijvoorbeeld gaan om het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. Op het gebied van voedsel en veiligheid spelen de volgende uitvoeringsbesluiten een belangrijke rol: het Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen en het Warenwetbesluit bereiding en behandeling van levensmiddelen (Overheid, 2017).

Wet publieke gezondheid

Hierin zijn de taken van de gemeente met betrekking tot de publieke gezondheidszorg vastgelegd. Het gaat om de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen en/of vervoermiddelen die internationaal gevaren kunnen opleveren voor de gezondheid. Uit artikel 14.1 blijkt dat de gemeente een Gemeentelijke Gezondheidsdienst in stand moet houden. Na een vergunningsaanvraag bij de gemeente kan de gemeente de GGD om advies vragen over zaken als hygiëne, alvorens de vergunning wordt verleend (Overheid, 2018).

3.2 Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?

Deze deelvraag is beantwoord door middel van kwalitatief onderzoek in de vorm van gestructureerde interviews onder festivalorganisatoren en hulpdiensten. De relevante informatie uit de interviews komt in deze paragraaf aan bod per categorie.

3.2.1 Organisatoren

De knelpunten waar organisatoren mee te maken hebben hangen sterk af van het type festival. Organisatoren moeten verschillende veiligheidsmaatregelen nemen om het festival veilig te laten verlopen en daarmee geschillen en juridische procedures te voorkomen. Een van de factoren

die de maatregelen beïnvloeden is het aantal te verwachten bezoekers. Bij nieuwe festivals is dit lastiger in te schatten, wat een hoger risico met zich meebrengt. Dit vertaalt zich in een hogere bezettingsgraad qua beveiliging. Ook het weer heeft invloed op het te verwachten aantal bezoekers. Dit is in een vroeg stadium een nog onbekende factor. Enerzijds wordt gesteld: hoe meer bezoekers, hoe meer veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden.

“Er ontstaat soms een tunnelvisie bij de mensen die bij het festival betrokken zijn. Dat kan tot en met de hulpdiensten aan toe zijn. En dan moet je maniertjes vinden om dat te doorbreken.”

S. Schaap

Anderzijds gaat dit niet altijd op. Volgens S. Stronks (bijlage 8.2.5) gaat het met name om de aard en het doel van het festival. Dat zijn factoren die van invloed zijn op de doelgroep die het festival aantrekt. Bij een festival zoals Into the Woods wordt veel gedronken en is het drinken een belangrijk onderdeel van het festival. Dat heeft grote invloed op de inrichting van de veiligheidsorganisatie. Het foodfestival Lepeltje Lepeltje trekt meer bezoekers dan Into the Woods, maar daar is de bezettingsgraad van beveiligers aanzienlijk lager. Bij Amersfoort Jazz komt voornamelijk hoger opgeleid publiek, waarbij de gemiddelde leeftijd ook wat hoger ligt ten opzichte van andere muziekgenres. Hierbij gaat het volgens F. Visser (bijlage 8.2.1) om een laag publieksrisico. Volgens S. van der Velde (bijlage 8.2.3) heeft ook de programmering invloed op de te nemen veiligheidsmaatregelen. Bekende artiesten zorgen voor een hoger risico en dus een grotere inzet van beveiliging. Uit een interview met J. Klooster is gebleken dat ook conflicterende doelgroepen een verhoogd risico met zich meebrengen. Een voorbeeld is een festival waarbij minderjarigen en meerderjarigen zijn toegestaan. Meerderjarigen mogen alcohol nuttigen en minderjarigen niet. Dat geeft een hoger risico, waardoor extra veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Minderjarigen worden ook vaker gebracht, wat zorgt voor in- en uitrijdend verkeer. Zonder extra verkeersmaatregelen kan daardoor chaos op de weg ontstaan (bijlage 8.2.4).

Veiligheidsmaatregelen bestaan onder andere uit advies inwinnen, de inzet van hulpdiensten en beveiliging, het uitwerken van scenario's en een veiligheidsplan met calamiteitenroutes.

Doeltreffende maatregelen verkleinen de kans op incidenten. Zonder incidenten blijft een juridische procedure op dat vlak uit.

De vooraf afgesproken veiligheidsmaatregelen dienen tijdens het festival te worden gehanteerd. Indien zich knelpunten voordoen, kan in overleg met de evenementencoördinator gekeken worden naar een oplossing. Controle tijdens het festival kan het risico op incidenten en juridische gevolgen

verlagen. Uit de interviews is gebleken dat de meeste gemeenten inderdaad controleren, met uitzondering van de festivals met een laag risico.

De knelpunten die organisatoren ervaren zijn zeer uiteenlopend. Een van de knelpunten die meerdere organisatoren herkennen, is het verschil in inzicht tussen verschillende gemeenten en veiligheidsregio's. Volgens S. Stronks (bijlage 8.2.5) gaat het vaak om kleine zaken als de toegestane afstand tussen de bakkransen die per gemeente verschilt of het aantal benodigde toiletten. Dat levert soms discussies op met de veiligheidsregio. Daarnaast speelt budget een belangrijke rol. Vrij toegankelijke festivalorganisaties hebben doorgaans een lager budget dan commerciële festivalorganisaties. Volgens F. Visser (bijlage 8.2.1) zijn de financiële middelen wel aanwezig om de benodigde veiligheidsmaatregelen te treffen, maar een commerciële festivalorganisatie kan die maatregelen professioneler oppakken. "Er kunnen wel goedkopere artiesten komen, maar geen goedkopere beveiligers." Naar aanleiding van terrorismedreigingen en voorgevallen incidenten stellen gemeenten ook steeds strengere eisen. J. Klooster (bijlage 8.2.4) geeft aan dat angst daarin soms regeert. Gemeenten zijn soms bang om een vergunning te verlenen, voor het geval dat er iets

"Wat bij zo'n festival in de binnenstad altijd een beetje lastig is: waar is het festival en waar begint de openbare orde en veiligheid. Houdt het op bij de hoeken van het plein of ben ik ook verantwoordelijk voor de mensen in een café een paar straten verderop?"

F. Visser

misgaat en de gemeente daarvoor aansprakelijk wordt gesteld. Tot slot is volgens S. Stronks (bijlage 8.2.5) is crowdmanagement een belangrijk aspect dat bij een vrij toegankelijk festival aan de orde kan komen. Bij een niet-omheind festival kan iedereen tegelijk komen. Indien er ontruimd moet worden, moet dit binnen vijf minuten gebeuren, anders is de veiligheidsorganisatie niet op orde. S. Schaap (bijlage 8.4.1) bevestigt dit.

Indien het bij de organisatie op bepaalde vlakken aan kennis ontbreekt, moet er volgens S. Schaap (bijlage 8.4.1) een professional aan te pas komen. Maar dat kan voor stichtingen of vrijwilligersorganisaties op financieel vlak een drempel opwerpen. Het budget van de organisatie van een vrij toegankelijk festival is doorgaans laag. De festivalorganisatoren missen eenduidigheid. Er is geen handboek en er is weinig landelijke wet- en regelgeving op dit gebied, waardoor het wiel bij elke gemeente opnieuw uitgevonden moet worden.

Ondanks dat organisatoren proberen om alle risico's uit te sluiten, kan niet alles worden voorkomen. Het gaat er volgens S. van der Velde (bijlage 8.2.3) vooral om hoe een organisator ermee omgaat als er een incident plaatsvindt. Bij ontkenning is een juridische procedure al snel het gevolg. Fouten toegeven en open en eerlijk zijn is van groot belang. Achter het incident moet een verhaal zijn, waardoor een organisator kan uitleggen waardoor het, ondanks een weloverwogen besluit, toch verkeerd is uitgepakt. Ook is het van belang dat de procedure erna goed verloopt. Een incident moet worden geëvalueerd en daar moet lering uit getrokken worden.

Echter, uit de interviews is gebleken dat geschillen naar aanleiding van veiligheidsincidenten zelden uitlopen op juridische procedures. De incidenten zijn vaak klein van aard en zijn vooral verzekeringskwesaties. Het zijn bijvoorbeeld valincidenten en incidenten waarbij bezoekers een voorwerp op het hoofd kregen. Ook incidenten met leveranciers komen soms voor. S. van der Velde

(bijlage 8.2.3) bracht een voorbeeld naar voren waarbij sprake was van een juridisch conflict met de toiletleverancier. Hierbij had het bedrijf verkeerde berekeningen gemaakt op het gebied van waterverbruik. Dit resulteerde erin dat het water na een dag nagenoeg op was. Daar kwam bij dat door fouten een aantal rioolpompen verstopt was geraakt, waardoor overstromingen optraden. Dit kan gevaarlijke situaties opleveren. Het is van belang om vooraf duidelijke afspraken te maken en deze contractueel vast te leggen: wat er geleverd wordt, op welke manier en onder welke voorwaarden. Ook moet er inzicht zijn in het draaiboek van de leverancier. Dit geeft zekerheid voor beide partijen. Een incident dat S. Stronks (bijlage 8.2.5) deelde, ging om een persoon die van een schommel was gevallen. De EHBO heeft ter plekke hulp geboden. Die persoon diende een schadeclaim in en is in het gelijk gesteld. Het was een ongeluk, maar in het vervolg moet de constructie extra goed getoetst worden. J. Klooster (bijlage 8.2.4) gaf aan dat meerdere factoren van belang zijn. Kleine incidenten kunnen vaak onderling opgelost worden. Bijvoorbeeld door verstrekking van toegangskaarten voor het jaar erop. Ook bekijkt de organisatie of de persoon eigen schuld had aan het incident of dat het een fout vanuit de organisatie was. Met verkeer naar en van het festival dient ook rekening te worden gehouden. Er heeft zich een situatie voorgedaan waarbij een toegangsroute te smal was en waar een trekker ging keren. Het verkeer werd een half uur opgehouden, met chaos op de weg tot gevolg. Niet alle incidenten zijn te voorkomen, er kan altijd iets onverwachts voorvallen.

Om onnodige incidenten te voorkomen is het van belang om de vergunningsaanvraag vroegtijdig in te dienen. Ook is een goede voorbereiding aan te raden waarbij overleg met hulpdiensten plaatsvindt en waarbij tijdig een goed beveiligingsbedrijf wordt ingeschakeld. Verzekeringen zijn niet verplicht. S. Schaap (bijlage 8.4.1) vindt dit zorgwekkend. Het is verstandig om minimaal een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Daarnaast zijn er speciale evenementenverzekeringen, verzekeringen voor vrijwilligers en juridische verzekeringen af te sluiten, die het risico op hoge kosten naar aanleiding van incidenten beperken. De organisator moet in de voorbereiding verschillende scenario's uitwerken en eventueel oefenen. Van belang is om de voorwaarden uit de vergunning na

“Het blijft soms een beetje vaag waar je nou aan moet voldoen. Je stuurt wel een vergunning in, maar als je naar het Monstertruck-drama kijkt, ook daar is een vergunning voor verleend. En dat vind ik het lastige.”

M. Rietbergen

te komen en indien dit onverhoopt niet lukt, te overleggen met de evenementencoördinator voor een oplossing. Voorafgaand aan en tijdens het festival is aan te raden het weer goed in de gaten te houden en indien nodig contact te onderhouden met een meteoroloog. Een organisator beperkt het risico om aansprakelijk gesteld te worden indien aangetoond kan worden dat alles is gedaan om een veilig festival te laten plaatsvinden.

3.2.2 Hulpdiensten

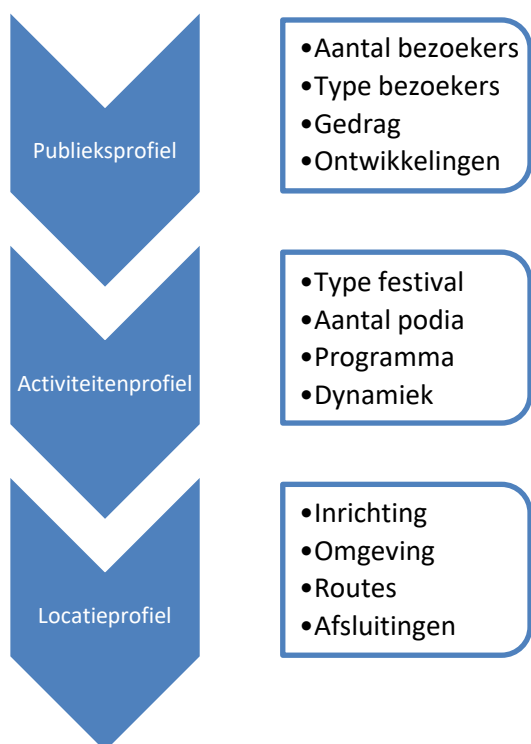
Hulpdiensten dienen te adviseren aan de vergunningverlener, de gemeente waarin het festival wordt georganiseerd. De gemeente stelt aan de hand van dit advies eisen op waaraan de festivalorganisator moet voldoen. Hierbij is het gezamenlijke doel: het laten plaatsvinden van een veilig festival. Hulpdiensten kijken vanuit eigen perspectief naar veiligheidsmaatregelen die nodig zijn om een

festival veiliger te laten verlopen.

Volgens E. Kant (bijlage 8.1.1) brengt de politie met name het gebied rondom het festivalterrein in kaart en beoordeelt hoeveel politie-inzet nodig is. A. Venema (bijlage 8.1.2) geeft aan dat de brandweer de

vergunningsaanvraag beoordeelt aan de hand van drie factoren: bereikbaarheid, bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid. Hierbij wordt voornamelijk bekeken hoe lang en toegankelijk de aanrijroute is, of de brandweer indien nodig op het festivalterrein kan functioneren en of er minder-zelfredzamen aanwezig zijn, zoals kinderen, ouderen en mindervaliden. F. van Wijk (bijlage 8.1.3) deelt mee dat de GHOR voorafgaand aan de vergunningsaanvraag bereid is om een gesprek met de festivalorganisator te voeren om knelpunten op te sporen. Hierbij wordt ook gekeken naar nieuwe wet- en regelgeving. Na het indienen van de definitieve vergunningsaanvraag beoordelen hulpdiensten deze voor de gemeente.

Het advies van de hulpdiensten aan de vergunningverlener is afhankelijk van het type festival. Hierbij wordt vooral naar drie factoren gekeken, namelijk het publieksprofiel, het activiteitenprofiel en het locatieprofiel. Deze profielen vormen een driehoeksverhouding die uit schuivende panelen bestaat (figuur 6).

Figuur 5. De drie profielen van de risicoscan.

Gedurende het festival is er vanuit de brandweer en de GHOR geen sprake van inzet van personeel, tenzij de gemeente dit verzoekt bij grote en risicovolle festivals. Bij The Passion was dit bijvoorbeeld het geval. Hierbij was een crisisteam op locatie aanwezig, zonder dat dit voor het publiek zichtbaar was. In principe is de organisatie verantwoordelijk om aan de veiligheidsnormen te voldoen. Vanuit de politie wordt tijdens een festival wel personeel ingezet, maar de hoeveelheid is afhankelijk van een aantal factoren. Zo kijkt de politie of er in voorgaande edities van het festival incidenten hebben plaatsgevonden. De politie schat de hoeveel werk in en houdt rekening met het aantal beveiligers dat de organisatie inzet. Als de beveiligers ook het terrein rondom het festival in de gaten houden, is dit een reden om minder

politiemedewerkers in te zetten. Hulpdiensten controleren wel of de veiligheidsmaatregelen die in het voortraject zijn afgesproken tijdens het festival worden nageleefd. Echter, hulpdiensten zijn niet bevoegd om daarin te handhaven. Indien afspraken niet worden nageleefd, kan dit alleen bespreekbaar gemaakt worden met de organisator of de vergunningverlener. De vergunningverlener heeft de taak om te handhaven.

“Wat kunnen organisatoren anders doen? Dan wil ik voornamelijk de uitdaging meegeven: wees open.”

A. Venema

De hulpdiensten geven deels overeenkomstige antwoorden op de vraag op welke aspecten festivalorganisatoren moeite hebben om te voldoen aan de veiligheidseisen. Een belangrijk punt wat zowel bij E. Kant (bijlage 8.1.1) als A. Venema (bijlage 8.1.2) naar voren komt is crowdmanagement. Daarover is niets vastgelegd in de wetgeving. E. Kant (bijlage 8.1.1) stelt dat organisatoren moeite hebben met het opstellen van goede veiligheidsplannen. Er komen geregeld veiligheidsplannen voorbij die gekopieerd zijn en waar nog verkeerde gegevens in staan. Volgens A. Venema (bijlage 8.1.2) kent het horecagedeelte van een festival ook knelpunten. Hiervoor werken vaak uitzendkrachten of vrijwilligers, die geregeld vlak voor aanvangstijd komen. Daardoor komt het regelmatig voor dat het horecagedeelte niet op tijd is opgebouwd en niet voldoet aan de veiligheidseisen. Het gevolg is dat de horeca nog niet opengesteld mag worden als het festival begint. Daarnaast is communicatie tussen de organisator en de gemeente een verbeterpunt, zodat verwachtingen uit worden gesproken. F. van Wijk (bijlage 8.1.3) vindt dat er vooral bewustwording onder organisatoren moet komen. Er moeten maatregelen genomen worden om een veilig festival te kunnen organiseren. Daarbij hoort een zorgvuldige begroting van de veiligheidsaspecten, zodat op deze post uiteindelijk niet bezuinigd hoeft te worden.

“Wat betekent het als er 40.000 man bij elkaar staat? Als ik het zeg is het gewoon een getal. Als je het ziet is het toch heel anders.”

A. Venema

Een oorzaak van de problemen die festivalorganisatoren ondervinden met betrekking tot het voldoen aan de veiligheidseisen is volgens E. Kant en A. Venema (bijlage 8.1.2) dat veel wet- en regelgeving niet specifiek op evenementen van toepassing is. De wetgeving is voor organisatoren vaak

onduidelijk. Het ontbreekt aan landelijke wet- en regelgeving, waardoor in gemeenten verschillende veiligheidsmaatregelen worden gesteld. Op het gebied van brandveiligheid is dit volgens A. Venema (bijlage 8.1.2) wel verbeterd, omdat er sinds 1 januari 2018 een nieuw landelijk besluit is gekomen, het Brandveilig Gebruik en Basishulpverlening Overige Plaatsen.

De geïnterviewden zijn allemaal betrokken geweest bij veiligheidsincidenten die tijdens festivals hebben plaatsgevonden. Deze incidenten waren heel uitlopend: onder meer onwelwordingen, vechtpartijen, verdrukkingen, zakkenrollerij en overmatig drugs- of alcoholgebruik met bewustzijnsverlies. Daarnaast ging het om kleinere incidenten als vallen en struikelen.

E. Kant (bijlage 8.1.1) draagt een voorbeeld aan waarbij de doorstroming van festivalbezoekers door toegangspoortjes niet correct verliep. Het ging om een dancefestival waar om 00.00 uur een bekende dj ging draaien. De bezoekersaantallen werden geschat op 10.000. Er waren een x-aantal toegangspoorten, terwijl de politie had geadviseerd dat het er meer moesten zijn. Hierbij werd rekening gehouden met publiek dat voor 00.00 uur aanwezig zou willen zijn. In de berekening werd meegenomen dat fouilleren 20 seconden per persoon inneemt. De uitkomst was dat iedereen pas om 02.00 uur binnen zou zijn. Echter, het fouilleren bleek nog geen drie seconden per persoon te duren. De vraag was of het fouilleren dan wel effectief is gebeurd.

Een voorbeeld van A. Venema (bijlage 8.1.2) betrof een onwelwording midden in het publiek, zo'n 6 à 7 jaar geleden bij het Bevrijdingsfestival in Almere. De communicatieve lijnen tussen de stagemanager, de organisator en de hulpdiensten waren kort. Ook de melding naar alarmering verliep erg goed.

F. van Wijk (bijlage 8.1.3) noemt een voorbeeld waarbij de meldkamer in paniek werd gebeld naar aanleiding van een incident. Hierbij hadden vier mensen het bewustzijn verloren. De meldkamer drukte op een kop waarna twee eenheden, een ambulance, een officier van dienst en een traumahelikopter naar de locatie werden gestuurd. De ambulancemedewerkers en de officier van dienst meldden dat de aanwezige eerstehulpverleners chaotisch waren, niet adequaat hulpverleenden, dat niet de juiste (hoeveelheid) medicatie aanwezig was en dat de zuurstof op was. F. van Wijk noemt dit een uitdaging.

Echter, over het algemeen zijn de hulpdiensten het met elkaar eens dat organisatoren doorgaans goed omgaan met dergelijke incidenten. Volgens A. Venema (bijlage 8.1.2) heeft dit vooral te maken met een goed voorbereidingstraject, waarbij een goede risicoanalyse gemaakt is en processen vooraf doorgenomen zijn. In het voorbeeld van het bevrijdingsfestival in Almere werd juist gehandeld. Het proces is doorlopen zoals vooraf is bedacht. Daarnaast is het belangrijk dat organisatoren zichzelf open en kwetsbaar op durven stellen na een incident.

De veiligheidsmaatregelen zijn vooral bij de grotere festivals goed geregeld. Met name bij de kleine festivals die door vrijwilligers of een stichting worden georganiseerd, ontbreekt het volgens de geïnterviewden nog weleens aan kennis en

“Heel vaak is een organisatie tevreden met een zesje, terwijl het ook een 8,5 of een 9 kan zijn. Het heeft te maken met tijd en geld.”

E. Kant

verantwoordelijkheidsgevoel. Volgens E. Kant (bijlage 8.1.1) is het belangrijk dat festivalorganisatoren met goede beveiligingsbedrijven in zee gaan. “Die weten precies hoe het reilt en zeilt. En die halen heel veel kolen voor organisaties uit het vuur.” F. van Wijk (bijlage 8.1.3) vindt evaluatie na afloop van het festival een belangrijk punt om het festival te kunnen verbeteren, aangezien 80-85% van de festivals ieder jaar weer terugkomt. Bewustwording van de verantwoordelijkheden die organisatoren hebben en de mogelijke consequenties ervan, is een belangrijk verbeterpunt. Daarbij vindt E. Kant (bijlage 8.1.1) dat organisatoren een crowdmanagementplan door een gekwalificeerd bedrijf moeten laten opstellen, zeker wanneer sprake is van een beperkte ruimte met grote bezoekersaantallen of bezoekersstromen. Van dreiging is continu sprake, dus de veiligheid moet serieus genomen worden. Volgens A. Venema (bijlage 8.1.2) komt het ook geregeld voor dat gemeenten de vergunning als doel zien om naartoe te werken, terwijl het uiteindelijk gaat om de veiligheid van een festival.

3.3 Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?

Om antwoord te kunnen geven op deze deelvraag is literatuuronderzoek uitgevoerd, met het Burgerlijk Wetboek (BW) als een van de bronnen. Het onderzoek betrof vrij toegankelijke festivals. Hierbij is geen sprake van kaartverkoop, waardoor de buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing is op festivalbezoekers. Daarnaast heeft een organisator te maken met personeel, leveranciers, gemeenten en hulporganisaties, waardoor tevens contractuele aansprakelijkheid aan de orde is.

3.3.1 Buitencontractuele aansprakelijkheid

Bij het buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht draait het om partijen waartussen een overeenkomst ontbreekt en die in eerste instantie niets met elkaar te maken hebben. Pas nadat een partij beweert schade geleden te hebben, ontstaat een relatie tussen dader en benadeelde. Het gaat hierbij dus om het recht waarin geregeld is wie verantwoordelijk is na het ontstaan van schade, zonder dat sprake is van een overeenkomst tussen de dader en de benadeelde (Jansen, 2012). De buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat voornamelijk uit 'de onrechtmatige daad'. (Art. 6: 162 BW). Daarnaast kan risicoaansprakelijkheid een grondslag zijn. Beide komen in deze deelvraag aan bod.

De onrechtmatige daad

Een organisator kan pas op grond van een 'onrechtmatige daad' aansprakelijk worden gesteld en verplicht zijn tot een schadevergoeding indien aan de volgende vijf vereisten is voldaan.

Ten eerste moet er daadwerkelijk sprake zijn van een onrechtmatige daad. In het BW staat een onrechtmatige daad omschreven als een inbreuk op een recht en een doen en nalaten in strijd met een wettelijke plicht, of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond (art 6: 162 lid 2 BW).

Een inbreuk op een recht is het onrechtmatig schade toebrengen aan een persoon, dier of eigendom (Mekic, 2007). Zulke rechten zijn opgesplitst in twee soorten, namelijk vermogensrechten en persoonlijkheidsrechten. Vermogensrechten zijn bijvoorbeeld eigendomsrechten, de rechten van een huurder of pachter en de rechten op voortbrengselen van de geest. Voorbeelden van persoonlijkheidsrechten zijn het recht op lichamelijke integriteit, het recht van vrijheid, het recht op leven en het recht op privacy (Jansen, z.d.). Een voorbeeld van inbreuk op een persoonlijkheidsrecht is het plaatsen van scherpe of losse voorwerpen op het festivalterrein, waardoor een festivalbezoeker letsel kan oplopen. Een voorbeeld van inbreuk op een vermogensrecht is het plaatsen van een podium door de festivalorganisatie waarbij een werk van een kunstenaar beschadigd raakt en/of uit het zicht staat (Meuwese, 2013).

Wettelijke plichten zijn wetsvoorschriften, vergunningen en algemene plaatselijke verordeningen. Het is bijvoorbeeld in strijd met een wettelijke plicht wanneer de vergunning voor het festival op de betreffende dag tot 23.00 uur is verleend, terwijl het festival pas om 00.00 uur wordt beëindigd. Hierbij houdt de organisator zich niet aan een van de gestelde voorwaarden uit de vergunning. Andere voorbeelden zijn het ontbreken van een verplichte vergunning of het verkopen van alcoholische dranken aan personen onder de 18 jaar.

‘In strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt’ betekent kort gezegd het in strijd zijn met maatschappelijke normen die zorgvuldigheid betreffen.

Onzorgvuldig handelen kan onnodig gevaarlijke situaties opleveren door gebrek aan voorzorgsmaatregelen, waardoor een ander schade kan lijden (Lenferink, 2011). Deze norm is breed geformuleerd en hier wordt voornamelijk vanuit jurisprudentie invulling aan gegeven. Een voorbeeld is het inspelen van de festivalorganisator op terreurdreigingen. Indien van tevoren vermoedens zijn van een terreurdreiging, moet de organisator voorzorgsmaatregelen nemen om de kans op ongevallen te verkleinen.

Om te beoordelen of er daadwerkelijk sprake is van onrechtmatige gevaarstelling, worden de criteria geraadpleegd die na aanvang van het Kelderluik-arrest zijn opgesteld. Dit arrest is ontstaan naar aanleiding van een voorval dat plaatsvond op 23 februari 1961. Een cafébezoeker viel destijds op weg naar het toilet door een open kelderluik naar beneden. Een medewerker van Coca-Cola liet dit luik openstaan om de bevoorrading aan te vullen. De cafébezoeker belandde in het ziekenhuis met letsel. De tekst uit onderstaande afbeelding (figuur 7) komt uit het Kelderluik-arrest, waarop de ‘kelderluikfactoren’ zijn gebaseerd (Hoge Raad, 1965).

dat alleen in het licht van de omstandigheden van het gegeven geval kan worden beoordeeld of en in hoeverre aan iemand die een situatie in het leven roept welke voor anderen bij niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid gevaarlijk is, de eis kan worden gesteld, dat hij rekening houdt met de mogelijkheid dat die oplettendheid en voorzichtigheid niet zullen worden betracht en met het oog daarop bepaalde veiligheidsmaatregelen neemt;
dat daarbij dient te worden gelet niet alleen op de mate van waarschijnlijkheid waarmee de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid kan worden verwacht, maar ook op de hoegrootte van de kans dat daaruit ongevallen ontstaan, op de ernst die de gevolgen daarvan kunnen hebben, en op de mate van bezwaarlijkheid van te nemen veiligheidsmaatregelen;

Figuur 6. Kelderluikfactoren vanuit het Kelderluik-arrest.

De kelderluikfactoren bestaan uit de volgende vraagstukken:

- ❖ De mate van waarschijnlijkheid waarmee de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid kan worden verwacht.

Festivalorganisatoren kunnen verwachten dat gedurende het festival alcohol genuttigd wordt. Afhankelijk van het type festival kan dit in meer of mindere mate gebruikelijk zijn. Met name bij muzikalfestivals en foodfestivals wordt veel gedronken. Naast alcohol wordt met name bij dancefestivals (bijvoorbeeld house-, hardstyle- en hardcorefestivals) ook drugs gebruikt. Alcohol beïnvloedt de hersenen en de zenuwen. Hoe meer alcohol wordt genuttigd, hoe groter het effect. Alcohol zorgt ervoor dat een persoon minder goed nadenkt en oordeelt. Daarnaast maakt het de persoon emotioneler en wordt nieuwe informatie tot zich nemen lastig. Het heeft ook effect op het evenwicht van een persoon en bewegingen worden ongecoördineerd. Een hoog alcoholpercentage belemmert de ademhaling en kan de dood veroorzaken (Kerssemakers, Van Meerten, Noorlander & Vervaeke, 2008). Bij het gebruik van drugs zijn de effecten sterk afhankelijk van het soort drugs. Cannabis is na alcohol de meest gebruikte drugs onder mensen die uitgaan (Van der Poel et al., 2010). Deze drug zorgt voor een veranderde waarneming, zoals bijvoorbeeld kleuren en muziek. De

stemming van de persoon wordt hiermee versterkt. De werkzame stof in ecstasy is MDMA. Deze stof zorgt voor behoefte aan contact met andere mensen en een gevoel van verbondenheid met anderen. Effecten na inname van GHB zijn onder andere bandeloosheid, extase en een ontspannend gevoel. Mogelijke neveneffecten zijn duizeligheid, verlaging van het bewustzijn en geheugenverlies (Ferberda, Van Hasselt, Van Ham & Voorham, 2012). Bij vrij toegankelijke festivals is ook de aanwezigheid van kinderen regelmatig aan de orde. Kinderen zijn vaak impulsief en reageren niet altijd even adequaat. Bovendien is een festivalterrein vaak druk en is niet alles goed te overzien. De kans op onoplettendheid en onvoorzichtigheid onder festivalbezoekers is groot. Van festivalorganisatoren wordt verwacht dat er veiligheidsmaatregelen worden getroffen om letsel bij bezoekers te voorkomen of het risico op letsel aanzienlijk te verminderen. De zorgplicht van de organisator wordt hiermee groter.

❖ De hoegrootte van de ongevalskans

De kans op ongevallen is groter naarmate festivalbezoekers onder invloed zijn van alcohol en/of drugs. Daarnaast vormen conflicterende doelgroepen, met enerzijds jongeren die alcohol en drugs nuttigen en anderzijds kinderen, volgens J. Klooster (bijlage 8.2.4) een risico.

❖ De ernst van de gevolgen

Bij veiligheidsincidenten op festivals gaat het voornamelijk om personenschade. Uit jurisprudentie blijkt dat de omvang van de toegebrachte schade niet de doorslaggevende factor is. Maar als het risico op ernstig letsel groter is ten opzichte van minder ernstig letsel, moeten wel strengere veiligheidsmaatregelen worden toegepast (Lindeman, 2015). De kans op ernstig letsel wordt groter naarmate sprake is van bijvoorbeeld conflicterende doelgroepen, het nuttigen van alcohol en drugs, en drukke menigten.

❖ De mate van bezwaarlijkheid van de te nemen veiligheidsmaatregelen

Veiligheidsmaatregelen nemen behoort tot de zorgplicht van festivalorganisatoren. Hierbij is van belang dat de genomen voorzorgsmaatregelen passen bij de risico's die aanwezig zijn en kunnen resulteren in letsel schade en de mogelijke omvang ervan. De hierboven benoemde factoren worden meegenomen in de te nemen veiligheidsmaatregelen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het aantal geplaatste beveiligers, het aantal nooduitgangen, de verlichting van de looppaden en het wegwerken van kabels op de grond. Wanneer organisatoren er alles aan hebben gedaan om ongevallen en letsel schade bij festivalbezoekers en andere betrokkenen te voorkomen, is de kans op aansprakelijk worden gesteld aanzienlijk kleiner (Bakker, 2015).

De eerste en tweede factor gaan voornamelijk over de waarschijnlijkheid van schade. Bij een kleine kans op schade zal de dader niet direct aansprakelijk gesteld worden, omdat schade niet altijd geheel uit te sluiten valt. De grootte van de ernst van de gevolgen die ontstaan uit gevaarstelling heeft invloed op het besluit of er sprake is van onrechtmatigheid van het gedrag. De omvang en de aard van de gevolgen spelen daarbij een rol. Tot slot wordt gekeken naar de voorzorgsmaatregelen om de te verwachte gevolgen te voorkomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden en de gebruikelijkheid van de maatregelen.

Volgens Van Dam (2000) moet eerst de omvang van geboden zorg worden afgewogen tegen de mate van risico, voordat onrechtmatig gedrag geconcludeerd wordt. Een risico bestaat volgens Van Dam uit een tweedeling, met enerzijds de kans op een ongeval en de omvang van de te verwachte schade en anderzijds de gekozen zorg, de gebruikelijkheid ervan en het nut van de gedraging waardoor de

schade ontstond. Volgens Van Dam geldt doorgaans dat hoe erger de gevolgen zijn, hoe meer voorzorgmaatregelen gebruikelijk zijn. Daarnaast dient de organisatie bij kans op ernstige schade meer bijzondere maatregelen te nemen (Jansen, z.d.).

Toerekenbaarheid

Ten tweede moet de dader toerekenbaar zijn, waarbij de vraag gesteld wordt of de dader schuld aan de daad heeft. In het BW staat hierover het volgende: een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt (art. 6: 162 lid 3 BW).

Geleden schade

Ten derde moet er daadwerkelijk sprake zijn van geleden schade. In het BW wordt besproken welke schade wordt vergoed. De schade die op grond van een wettelijke verplichting tot schadevergoeding moet worden vergoed, bestaat in vermogensschade en ander nadeel, dit laatste voor zover de wet op vergoeding hiervan recht geeft (art. 6: 95 e.v. BW).

Causaal verband

Ten vierde moet er een causaal verband zijn tussen de onrechtmatige daad en de schade. Hierbij wordt bepaald in hoeverre de schade het gevolg is van de daad en is oog voor de hoeveelheid schade die te wijten is aan de dader. De noodzakelijke causaliteit is gelegen in het woordje 'dientengevolge' van art. 6: 162 lid 1 BW. De schade moet dientengevolge de gedraging ontstaan zijn.

Relativiteitsvereiste

Tot slot moet er zijn voldaan aan het relativiteitsvereiste. Dit wil zeggen dat de norm die overtreden is door de dader moet dienen ter bescherming van de schade die aan de benadeelde is toegebracht. Dit wordt in het BW vastgelegd onder de noemer dat er geen verplichting tot schadevergoeding bestaat wanneer de geschonden norm niet strekt tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden (art. 6: 163 BW).

Risicoaansprakelijkheid

Risicoaansprakelijkheid wordt getypeerd als een onrechtmatige daad waarbij 'schuld' geen rol speelt. Hierbij gaat het voornamelijk om handelingen of nalatigheid door mensen, zaken of dieren waar een ander verantwoordelijk voor wordt gehouden (Judex, z.d.). Onder verschillende voorwaarden kan sprake zijn van risicoaansprakelijkheid. Hieronder staan de voorwaarden uit het BW die van toepassing kunnen zijn voor festivalorganisatoren (art. 6:170 - art. 6:179). Ter verduidelijking ook enkele voorbeelden.

- ❖ Volgens het BW (art. 6:170) is de werkgever risicoaansprakelijk voor schade aan een ander persoon, als deze is toegebracht door een fout van een werknemer of vrijwilliger. Indien zowel de werkgever als de ondergeschikte aansprakelijk zijn, moet de werkgever overgaan tot het uitbetalen van de schadevergoeding aan de benadeelde. Dit geldt alleen niet als de ondergeschikte de schade met opzet of vanuit bewuste roekeloosheid heeft toegebracht.

Een voorbeeld uit de praktijk is een werknemer die in opdracht van de festivalorganisator tijdens een festival objecten moet verplaatsen op het terrein en hierbij letsel toebrengt aan een festivalbezoeker. De festivalorganisator wordt hiervoor aansprakelijk gesteld.

- ❖ Volgens het BW (art. 6:171) is de opdrachtgever tevens risicoaansprakelijk indien een niet-ondergeschikte werkzaamheden uitoefent voor het bedrijf van de opdrachtgever, waarbij na het begaan van een fout letsel is toegebracht aan een derde. In dit geval zijn beiden aansprakelijk.

Een voorbeeld is een drankleverancier van een festival die bij het aanvullen van de voorraad letsel toebrengt aan een festivalbezoeker.

3.3.2 Contractuele aansprakelijkheid

Bij contractuele aansprakelijkheid gaat het om een verhouding tussen partijen die door middel van een overeenkomst bekrachtigd is. Bij het niet naleven van een overeenkomst ontstaat aansprakelijkheid vanuit rechtshandeling. De contractuele aansprakelijkheid ontstaat voornamelijk uit 'wanprestatie' (art. 6:74 lid 1 BW). Hieronder komen de regels onder deze noemer aan bod.

Wanprestatie

Een organisator kan aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade indien sprake is van wanprestatie. Daarvan is sprake indien een van de partijen die samen een overeenkomst hebben gesloten zich niet (of gedeeltelijk) houdt aan de overeenkomst of deze niet correct nakomt. Als aan de voorwaarden van wanprestatie wordt voldaan, zal de organisator een schadevergoeding moeten uitkeren (Gubbels, z.d.).

Art. 6:74 van het BW wordt als volgt omschreven: 'Iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis verplicht de schuldenaar de schade die de schuldeiser daardoor lijdt te vergoeden, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend'. Hieruit blijkt dat pas sprake is van wanprestatie zodra er een tekortkoming is, er daadwerkelijk schade is en het een het gevolg is van het ander.

Bij een tekortkoming in de nakoming schiet de schuldige tekort in datgene wat in een overeenkomst is afgesproken. Dit geldt zelfs als het de schuldige eigenlijk niet toegerekend kan worden doordat de handelswijze correct was. Om na te gaan of er tekortgekomen is wordt de overeenkomst nagegaan. Naast de afspraken in de overeenkomst zijn regelingen geldig die niet zijn vastgelegd in de overeenkomst en die zijn ontstaan vanuit gewoonte, redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 lid 1 BW). Indien de overeenkomst niet waterdicht is, kunnen deze delen ingevuld worden door de wet, de gewoonte, redelijkheid en billijkheid. Zo kan een organisator ondanks dat dit niet overeengekomen is alsnog een zorgplicht hebben vanuit redelijkheid en billijkheid (Hartkamp & Sieburgh, 2014).

Aan de toerekenbaarheid van de organisator zijn enkele voorwaarden gesteld. Uit art. 6:75 van het BW blijkt dat een organisator op grond van de wet niet aansprakelijk gesteld kan worden indien de schade of rechtshandeling niet verwijtbaar is aan de schuld van die persoon en in het geval dat verkeersopvattingen, oftewel gedeelde opvattingen, niet voor rekening van de organisator komen (Sieburgh, 2016).

Om aansprakelijkheid te voorkomen nemen organisatoren vaak een exoneratiebeding op in de overeenkomst. Dit is mogelijk omdat de inhoudelijke aspecten van een overeenkomst zelf ingevuld

mogen worden. Dit neemt niet weg dat een exoneratiebeding lang niet altijd opgaat (Sieburgh, 2016). Zo kan een exoneratiebeding alsnog nietig verklaard worden wanneer dit in strijd is met de goede zeden (art. 3:40 lid 1 BW). Ook kan het nietig verklaard worden als het onredelijk bezwarend is voor de andere partij (art. 6:233 BW). Tot slot kan het in strijd zijn met de redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 lid 2 BW).

3.4 Wat is in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals, waarbij de veiligheid in het geding kwam?

Deze deelvraag is beantwoord door middel van jurisprudentieonderzoek, gericht op grondslagen, artikelen en uitspraken van rechtszaken die betrekking hebben op letselschade tijdens festivals waarbij de festivalorganisator aansprakelijk werd gesteld. Echter, er is slechts één uitspraak gevonden die van toepassing is. Daarnaast is kwalitatief onderzoek gedaan in de vorm van semigestructureerde interviews met advocaten, een jurist en een adviseur. De relevante informatie uit de interviews komt in paragraaf 3.4.2 aan bod.

3.4.1 Jurisprudentieonderzoek

De uitkomsten van het jurisprudentieonderzoek zijn schraal. Slechts één uitspraak heeft echt betrekking op dit onderwerp. Deze uitspraak wordt in deze paragraaf geanalyseerd. Ten eerste is gekeken naar de partijen die hebben deelgenomen aan de juridische procedure, te weten de eiser en de gedaagde. Ten tweede is gekeken naar de relatie tussen de benoemde feiten en de grondslag van de aangedragen wetsartikelen. Tot slot is het oordeel van de rechtbank geanalyseerd. De jurisprudentie is terug te vinden in bijlage 5.

Val bezoeker van terreinwagentje

Een festivalbezoeker (eiser) die tijdens het Concert at Sea festival meereed op een terreinwagentje (hierna: gator) en ten val is gekomen, stelde de festivalorganisator en de bestuurder van de gator aansprakelijk voor de geleden schade. De bestuurder heeft echter vooraf meegedeeld dat dit niet was toegestaan. Daarnaast zat er een waarschuwingssticker op de gator. De bezoeker was tot slot ook onder invloed van alcohol en wiet. De vijf gedaagden zijn Concert at Sea B.V., Collé Sittard Rentrail B.V. (de leverancier van de gators), de Nationale Nederlanden N.V. (ten behoeve van een afgesloten evenementenverzekering gedurende het festival), Zeerust B.V. (horecaverantwoordelijke) en Reaal Schadeverzekeringen N.V. (Verzekering van Collé). Dit onderzoek beperkt zich tot de procedure tussen de bezoeker en Concert at Sea B.V. als organisator.

De bezoeker

De bezoeker beweerde dat de bestuurder in strijd handelde met art. 61b RVV. Dit artikel zegt dat het verboden is om personen te vervoeren in een open of gesloten laadruimte van een motorvoertuig of bromfiets en in of op een aanhangwagen achter een motorvoertuig of bromfiets. De bezoeker vond dat de bestuurder gevaarzettend en onrechtmatig heeft gehandeld door dit toe te laten. Daarnaast heeft een festivalorganisator een zorgplicht naar de bezoekers toe. Het festivalterrein moet veilig te betreden zijn onder normale omstandigheden. De organisator was ermee bekend dat bezoekers alcohol nuttigen en drugs gebruiken, wat tot onvoorzichtigheid leidt. Daarnaast kon de organisator verwachten dat bezoekers wilden meerijden met de gator. Ook had de organisator ernstig letsel kunnen verwachten ten aanzien van valgevaar en de snelheid van de gator. De organisator had meer maatregelen moeten nemen om gevaar te voorkomen. Een waarschuwingssticker alleen is niet voldoende. De organisator heeft niet voldoende aan de zorgplicht voldaan en heeft dus onrechtmatig gehandeld (art. 6:162 BW). De bestuurder was werkzaam in opdracht van de organisator. Volgens het Burgerlijk Wetboek (art. 6:170) is de werkgever risicoaansprakelijk voor schade aan een ander persoon, als deze is toegebracht door een fout van een werknemer of vrijwilliger.

De organisator

De organisator beweerde zich niet bewust te zijn geweest van het gevaar van meerijden met een gator, gezien het feit dat deze niet bedoeld was voor personenvervoer. De bestuurders van de gators zijn ingelicht op het gebied van veiligheid. De waarschuwingsticker gaf ook aan dat meerijden niet was toegestaan. De organisator verweerde dat alle redelijke maatregelen zijn genomen die verwacht konden worden van een organisator. Daarnaast beweerde de organisator dat de kans op ongevallen heel klein was. Ook was het nuttigen van alcohol toegestaan en drugsgebruik niet volledig te voorkomen. Volgens de organisator is een extra zorgplicht ter bescherming van bezoekers niet noodzakelijk. Daarmee geeft de organisator ook aan dat aansprakelijkheid op grond van art. 6:162 BW niet aan de orde is en daardoor ook geen schadevergoeding hoeft te betalen. De organisator beweerde dat de bestuurder geen fouten heeft gemaakt. De bestuurder heeft van tevoren medegedeeld dat de bezoeker niet mocht meerijden. Het meerijden was niet te voorkomen. Daarnaast heeft de bestuurder correct gereden. Daarom beweerde de organisator niet aansprakelijk te zijn op grond van art. 6:170 BW. De organisator is tevens niet aansprakelijk op grond van art 6:171 BW, omdat de bestuurder ondergeschikt is en dus niet in aanmerking komt als niet-ondergeschikt. Voor de beoordeling of de organisator tekortgeschoten is in de zorgplicht, worden de feiten ook bij deze procedure beoordeeld aan de hand van de 'kelderluikfactoren'.

De rechtbank

De rechtbank heeft geoordeeld dat het aannemelijk was dat bezoekers onoplettend en onvoorzichtig zijn na het nuttigen van alcohol en drugs. Ondanks de eigen verantwoordelijkheid van de bezoeker ligt deze ook deels bij de organisator en die moet dan ook maatregelen nemen om te voorkomen dat bezoekers als gevolg van onoplettendheid en onvoorzichtigheid schade oplopen. De te verwachte ongevallenkans was niet groot, gezien het feit dat de gators voornamelijk buiten het festivalterrein reden en deze tevens niet geschikt was voor personenvervoer. De kans dat de bestuurder veel te maken kreeg met bezoekers was klein. Daarbij heeft de bestuurder inlichting gekregen over de veiligheid en de bezoeker hierop geattendeerd. Wel kon worden verwacht dat als een bezoeker meerijdt met een gator en hierdoor een ongeluk ontstond, de gevolgen ernstig konden zijn. Maar de voorgaande twee punten meegerekend, wordt de kans hierop aanzienlijk verkleind. De organisator diende wel veiligheidsmaatregelen te nemen om ongevallen te voorkomen. De combinatie van veiligheidsinstructies naar de bestuurder toe, het erop attenderen dat meerijden niet was toegestaan en de waarschuwingsticker waren voor de rechtbank voldoende om te oordelen dat de organisator heeft voldaan aan de zorgplicht ten aanzien van bezoekers. Wel oordeelde de rechtbank dat de bestuurder een onrechtmatige daad heeft begaan, omdat het verboden is om personen met een gator te vervoeren die bestemd is voor goederenvervoer (art. 61b RVV). Het is de keuze van de bestuurder om wel of niet te rijden met een passagier in de gator. Gezien het feit de bestuurder werkzaam was als ondergeschikte van de organisator, is er sprake geweest van risicoaansprakelijkheid (art. 6:171 BW). Daarop heeft de organisator aangevoerd dat de risico's niet volledig via de afgesloten evenementenverzekering gedekt konden worden. De eigenaar van de gators heeft dat wel gedaan. De bezoeker kan via de verzekering van de eigenaar van de gators aanspraak maken op een schadevergoeding.

3.4.2 Interviews met een advocaat, jurist en evenementenverzekeringsadviseur

Elk festival kent een bepaalde doelgroep, afhankelijk van de aard. Dit is tevens een belangrijke factor die een rol speelt bij hoe het festival verloopt. J. Perquin (bijlage 8.3.3) noemt als risicodoelgroepen jongeren, mensen die drugs gebruiken en motorrijders. Dit zijn doelgroepen die risico's op incidenten tijdens festivals verhogen en de boventoon voeren bij de veiligheidsrisicoanalyse. P. Roumen (bijlage 8.3.4) vult aan dat de aanwezigheid van conflicterende doelgroepen het ook risicovoller maken.

Daarnaast is de historie van het festival een bepalende factor. Ondanks voornoemde factoren hangt het risico op incidenten bij festivals ook af van het type festival. Bepaalde muziekfestivals zijn iets risicovoller. Afhankelijk van de aard, het genre en de doelgroep van het festival, komen hier geregeld drank en drugs bij kijken. Met name bij bepaalde muziekfestivals zoals dancefestivals, kan dit gebruik hoog oplopen. Mensen willen feesten, dansen, muziek luisteren en vooral beleven. J. Perquin (bijlage 8.3.3) vult aan dat het bij sommige festivalorganisaties algemeen bekend is dat er veel drugs wordt gebruikt. Bij organisaties zoals Amsterdam Dance Event worden zelfs aparte veiligheidsvoorschriften opgenomen om het risico op incidenten te voorkomen. Een van deze voorschriften is het gratis verstrekken van drinkwater. Ook gehoorschade is een veelvoorkomend probleem. Tegenwoordig wordt geadviseerd om oordopjes te dragen tijdens het festival. Volgens S. Petit (bijlage 8.3.2) hebben

filmfestivals weer andere aspecten die een rol spelen. Een bekende filmmaker heeft extra beveiliging nodig tijdens een vlucht of in het openbaar. Ook foodfestivals ontkomen niet aan risico's op incidenten. Hier zijn volgens P.

Roumen (bijlage 8.3.4) andere veiligheidsaspecten aan de orde. Denk daarbij aan exploderende gasflessen of voedselvergiftiging, maar ook aan open

vuur. Bij kunstfestivals ontstaat vaak discussie of het om kunst gaat, om een attractie of een speeltoestel. Kunstenaars hebben als doel dat het publiek de kunstobjecten echt beleeft. Dat houdt in dat deze soms aangeraakt mogen worden of dat erin geklommen wordt. Maar er is bij kunstfestivals niets geregeld op het gebied van keuring en certificering. De wet zegt dat het gaat om een speeltoestel als erin geklommen mag worden, maar dit wordt door kunstenaars meestal niet zo begrepen. Culturele festivals hebben doorgaans een laag risico.

Volgens S. Petit (bijlage 8.3.2) laten met name de minder ervaren organisaties nog wel eens steken vallen. Die denken soms al gauw aan de veiligheidsmaatregelen te hebben voldaan. Dit kan uit onervarenheid of uit financiële overwegingen zijn. Dan wordt een groot risico genomen en dat vertaalt zich soms in veiligheidsproblemen. Als voorbeeld draagt J. Perquin (bijlage 8.3.3) de beveiliging en het aantal beveiligers op een festival aan. Veel vrij toegankelijke festivals hebben geen toegangscontrole, terwijl er wel sprake is van een festivalterrein. Ook komen zulke festivals niet altijd aan genoeg beveiligers. Dit heeft te maken met financiële beweegredenen en soms is het ook moeilijk om aan genoeg beveiligers te komen. Volgens P. Roumen (bijlage 8.3.4) blijft het verschil tussen professionele festivalorganisaties en vrijwilligersorganisaties zichtbaar. Maar de veiligheid van de bezoeker mag niet afhangen van een professionele of een vrijwillige organisatie, die moet gewoon gegarandeerd zijn. Als een vrijwillige organisatie dat niet kan, zou het festival niet door moeten gaan.

“Je kan als overheid wel zeggen: drugs gebruiken dat mag niet, het is verboden. Maar je kan ook zeggen: het mag niet, maar we weten wel dat het gebeurt dus laten we er op een verantwoordelijke manier mee omgaan.”

J. Perquin

Uit onderzoek is gebleken dat geschillen op het gebied van veiligheidsincidenten zelden uitlopen op juridische procedures. De inschatting is ongeveer 1 tot 2%. Dat veiligheidsincidenten regelmatig voorkomen op vrij toegankelijke festivals, valt niet te ontkennen. Organisatoren, hulpdiensten en advocaten/juristen zijn het daarover eens. Een belangrijke reden daarvan is volgens S. Petit (bijlage 8.3.2) dat er hoge kosten verbonden zijn aan procederen, zeker als er geen juridische verzekering is afgesloten. Een eenvoudige rechtszaak kost al gauw 8.000 euro aan advocaatkosten, waar nog proceskosten bovenop komen. Indien een organisator een beroepsaansprakelijkheidsverzekering heeft afgesloten, keert deze in principe uit. Dan heeft procederen geen meerwaarde. Ook een belangrijke factor is of er sprake is van eigen schuld of niet. Kijkend naar de feiten en gebeurtenissen komen organisatoren en bezoekers er onderling meestal wel uit. Bij geschillen tussen een festivalorganisator en een leverancier zit soms ook een tactische gedachte achter de beslissing of er wordt geprocedeerd. Als een kleine of relatief onervaren leverancier al drie jaar door een grote festivalorganisatie wordt ingehuurd en er ontstaat een juridische procedure naar aanleiding van een geschil, wordt die leverancier het jaar daarna niet meer ingehuurd. Daar wordt door populaire festivals soms misbruik van gemaakt, in de vorm van langere betalingstermijnen naar leveranciers of artiesten toe. Er zijn achter vele andere manieren om geschillen op te lossen, die praktischer, goedkoper en sneller zijn dan naar een rechter gaan.

Indien er toch een juridische procedure ontstaat omdat partijen er onderling niet uitkomen, hangt de

“Veel organisatoren zijn ook horecaondernemers en zeggen dat ze verzekerd zijn, maar dat zijn ze niet, want dan hebben ze gewoon de verzekering van de kroeg.”

P. Roumen

aansprakelijkheid van een organisator volgens S. Petit (bijlage 8.3.2) af van verschillende factoren. Eerst komen de exacte feiten en gebeurtenissen aan bod. Vervolgens wordt gekeken wat daarover in de wetgeving staat. Ten slotte wordt de jurisprudentie nagegaan. Daarbij maakt het ook uit of iemand verzekerd is, om welke partijen

het gaat en of er een contract tussen de partijen is overeengekomen. Indien er sprake is van een contractuele verhouding, wordt nagegaan of hieraan door beide partijen is voldaan. Ook wordt getoetst of er sprake is van eigen schuld. J. Perquin (bijlage 8.3.3) vult dit nog verder aan. Aansprakelijkheid is een term die op verschillende manieren aan de orde kan komen. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van privaatrechtelijke aansprakelijkheid en strafrechtelijke aansprakelijkheid. In principe zijn bij het toetsen van de aansprakelijkheid van een festivalorganisator met betrekking tot veiligheidsincidenten verschillende bepalingen aan de orde. De onrechtmatige daad is hier één van. Om onder de onrechtmatige daad te vallen, moet voldaan zijn aan de vier vereisten (art. 6: 162 BW). Het Kelderluik-arrest heeft daar in de jurisprudentie iets aan toegevoegd, evenals het Jet last-arrest. Voor de volledigheid moet ook gekeken worden naar de verantwoordelijkheid voor personeel, vrijwilligers en andere hulppersonen. Dan komt de risicoaansprakelijkheid aan de orde. Geregeld worden boetes aan festivalorganisatoren uitgedeeld omdat bezoekers roken in tenten terwijl dat niet is toegestaan. De organisator wordt daarvoor verantwoordelijk gehouden. Een organisator wordt vaak aansprakelijk gesteld, tenzij echt aangetoond wordt dat er alles aan gedaan is om risico's te beperken en veiligheidsincidenten te voorkomen.

Als een festivalorganisator aansprakelijk wordt gesteld voor veiligheidsincidenten, kan dit volgens M. Bredius (bijlage 8.3.1) verschillende gevolgen hebben. Indien het om grote letselschades gaat en de

organisator niet goed verzekerd is, kan dat een faillissement betekenen. Indien de festivalorganisatie uit een stichting bestaat, kunnen bestuursleden persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor de schade. Indien een organisator grote fouten heeft gemaakt en de gevolgen zeer ernstig zijn, kan een organisator zelfs strafrechtelijk vervolgd worden. J. Perquin (Bijlage 8.3.3) vult aan dat er schadeclaims ingediend kunnen worden. Maar er kan ook besloten worden dat het festival stilgelegd moet worden. Ook kunnen er gevolgen voor het jaar erop zijn. De gemeente kan bijvoorbeeld beslissen dat geen vergunning meer voor het festival wordt verleend. Volgens P. Roumen (bijlage 8.3.4) kunnen organisatoren ook op de zwarte lijst bij leveranciers en artiestenbureaus komen. Ook komt het voor dat de organisator na afloop met de gemeente evalueert en dat het jaar erop strengere veiligheidseisen worden gesteld.

Belangrijke factoren om incidenten te voorkomen zijn volgens M. Bredius (bijlage 8.3.1) vroegtijdig beginnen met de vergunningaanvraag en vroegtijdig overleg voeren met de gemeente, de hulpdiensten en leveranciers. Vooral als het gaat om het inschakelen van een beveiligingsbedrijf is dat van belang. Ook moeten organisatoren de contracten met leveranciers goed controleren voordat deze getekend worden. De organisator hoeft niet overal mee akkoord te gaan. In sommige gevallen kan de leverancier aansprakelijk gesteld worden voor de schade. Daarom moet vooraf geïnformeerd worden of de leverancier goed verzekerd is. Tot slot wordt het sterk aangeraden om zelf een evenementenverzekering af te sluiten.

“Ze moeten voorafgaand aan het festival veel met elkaar in contact treden, zodat ze weten wie welke risico’s lopen. Als je dat vooraf doet, dan is de kans op een juridisch proces natuurlijk veel kleiner.”

M. Bredius

4. Discussie

Het doel van dit onderzoek was achterhalen aan welke vereisten een festivalorganisator moet voldoen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen. De bedoeling was dit inzichtelijk te maken door middel van het opstellen van een juridische checklist.

Deelvraag 1: Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals?

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat de Algemene wet bestuursrecht, de Gemeentewet en de Algemene plaatselijke verordening het wettelijk kader van festivals vormen. Tevens is gebleken dat er veel landelijke wetgeving van toepassing is op het organiseren van festivals, maar dat deze niet specifiek voor festivals geschreven is. Dit kwam al uit het vooronderzoek naar voren en komt overeen met de vooraf gestelde verwachtingen.

Bij het onderzoeken van de wetgeving die van belang is bij vrij toegankelijke festivals is niet duidelijk geworden welke artikelen daarbij vooral relevant zijn. Het inzien van festivalvergunningen, van de Gay Pride Amsterdam en het Amersfoort Jazz festival, bracht meer concrete wetsartikelen naar voren. Hierdoor is er meer verdieping in de deelvraag gekomen.

Deelvraag 2: Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?

Een belangrijk knelpunt voor festivalorganisatoren is om de veiligheidsorganisatie doeltreffend af te stemmen op de risicofactoren. Bij vrij toegankelijke festivals heeft ook het budget regelmatig invloed op de te nemen veiligheidsmaatregelen. Naar aanleiding van terrorismedreigingen en eerdere veiligheidsincidenten hebben gemeenten de afgelopen jaren ook steeds strengere vergunningseisen gesteld, bijvoorbeeld op het gebied van beveiliging en crowdmanagement. Uit het onderzoek is gebleken dat de verschillen in de gestelde veiligheidseisen tussen gemeenten groot zijn. Festivalorganisatoren missen hierin vooral eenduidigheid, doordat gerichte landelijke wet- en regelgeving voor festivals ontbreekt. Ondanks het feit dat veiligheidsincidenten geregeld voorkomen tijdens festivals, is gebleken dat deze zelden uitmonden in een juridische procedure. Een incident onderling oplossen heeft de voorkeur. Dit kwam niet overeen met de vooraf gestelde verwachtingen.

De periode van het onderzoek was ongunstig omdat deze in de zomervakantie en midden in het festivalseizoen viel, waardoor organisatoren voor het merendeel geen tijd hadden voor een interview. Na vele afwijzingen of reacties die uitbleven, is uiteindelijk niet volledig voldaan aan de onderzoeksmethode. Wel is voldaan aan het aantal interviews. In plaats van zes interviews met vrij toegankelijke festivalorganisatoren zijn het er vier geworden. Daarnaast is een interview gehouden met een festivalorganisator van entreeheffende festivals. Er bleken veel overeenkomsten te zijn met de knelpunten die vrij toegankelijke festivalorganisatoren ervaren. Echter, budget bleek een minder grote rol te spelen. Dit ligt ook in lijn met de verwachting hieromtrent. Het zesde interview is gehouden met Syan Schaap, oprichter van het Event Safety Institute. Dit interview bood meerwaarde voor het onderzoek. Syan Schaap is immers een bekende in de evenementensector en heeft ervaring op verschillende vlakken met betrekking tot veiligheid van festivals.

Dat festivalorganisatoren behoefte hebben aan eenduidigheid en landelijke wet- en regelgeving specifiek voor evenementen, was ook tijdens het vooronderzoek al naar voren gekomen. Dit was een

te verwachten bevinding. Ook blijken er geregeld geschillen te zijn naar aanleiding van veiligheidsincidenten, ook dit was een te verwachten resultaat dat uit het vooronderzoek is gebleken.

Deelvraag 3: Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat vrij toegankelijke festivals voornamelijk te maken hebben met de buitencontractuele aansprakelijkheid. Maar ook contractuele aansprakelijkheid komt aan de orde, bijvoorbeeld met leveranciers. Ook is gebleken dat de 'Kelderluik-factoren' een belangrijke toets vormen voor de vraag of organisatoren hebben voldaan aan de genomen veiligheidsmaatregelen. Daarnaast is naar voren gekomen dat bij de contractuele aansprakelijkheid redelijkheid en billijkheid meespelen en dat een exonerationbeding lang niet altijd geldig is.

Binnen deze deelvraag is de onderzoeksmethode exact uitgevoerd zoals die vooraf is vastgelegd. In grote lijnen liggen de resultaten van het onderzoek in lijn met het verwachte resultaat. Het effect van een exonerationbeding lag niet in lijn met de verwachtingen.

Deelvraag 4: Wat is in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals waarbij de veiligheid in het geding kwam?

Uit het jurisprudentieonderzoek kwam maar één relevante uitspraak naar voren. Uit de interviews met advocaten, een jurist en een verzekeringsadviseur is gebleken dat de meeste juridische geschillen onderling worden opgelost.

Zoals hiervoor al benoemd werd zijn er weinig geschillen geweest die uitgroeiden tot een juridische procedure. Er was één relevante uitspraak die veelomvattend was, waarbij bijna alle factoren terugkwamen die eerder in het literatuuronderzoek naar voren kwamen. Opmerkelijk om te lezen was dat de 'Kelderluikfactoren' ook hier weer duidelijk aangehaald werden door de rechtbank. De uitspraak is uiteindelijk niet van Recht.nl, maar van Rechtspraak.nl gehaald.

Om deze deelvraag verder te kunnen beantwoorden zijn vier interviews gehouden. Vooraf is vastgelegd dat dit vier juristen en/of advocaten moesten zijn die ervaring hebben of gespecialiseerd zijn in deze sector. Echter, het was lastig om deze doelgroep bereid te vinden hieraan deel te nemen. Mogelijk ligt het niet willen nemen van risico's op verkeerde interpretaties hieraan ten grondslag. Daarbij komt dat het onderzoek midden in de vakantieperiode viel. Uiteindelijk zijn twee advocaten geïnterviewd die werkzaam zijn in deze sector. Daarnaast is Peter Roumen als Senior-adviseur van Bureau Horeca Bijzondere Wetten geïnterviewd. Iemand met jarenlange ervaring binnen deze sector als manager, projectleider, interim-adviseur bij projecten en bovendien werkzaam als docent en coach. Tot slot is het vierde interview afgenomen met Michiel Bredius van KLAP-verzekeringen. Tijdens voorgaande interviews is deze verzekeringsmaatschappij veelvuldig naar voren gekomen. Door dit interview is er ook vanuit deze hoek meer inzicht gekomen op dit terrein. De bijdragen van geïnterviewden vanuit meerdere invalshoeken en inzichten heeft het onderzoek verrijkt.

Vervolgonderzoek

Na dit onderzoek is er ruimte voor vervolgonderzoek. Hierbij kan gekeken worden in welke mate festivalorganisatoren van entreeheffende festivals tegen dezelfde knelpunten aanlopen. Ook kan hierbij specifiek onderzoek gedaan worden naar de verhouding tussen de gemeente, hulpdiensten en entreeheffende festivalorganisatoren. Tevens kan in de toekomst onderzoek worden gedaan naar de manier waarop landelijke wet- en regelgeving voor evenementen zodanig geschreven kan worden dat deze aansluit bij verschillende evenementen in verschillende gemeenten.

5. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de deelvragen beantwoord, waarna het antwoord op de hoofdvraag volgt. Vervolgens worden aanbevelingen aan festivalorganisatoren gedaan.

5.1 Conclusie

Het doel van dit onderzoek was achterhalen aan welke vereisten een festivalorganisator moet voldoen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen. De bedoeling was dit inzichtelijk te maken door middel van het opstellen van een juridische checklist.

In dit afstudeerwerkstuk is antwoord gegeven op vier deelvragen, waardoor een antwoord gevormd kon worden op de volgende onderzoeksvraag: 'Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals nemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?'

Deelvraag 1: Welke wet- en regelgeving is van toepassing op de veiligheid van vrij toegankelijke festivals?

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat op landelijk niveau de Algemene wet bestuursrecht en de Gemeentewet het wettelijk kader van festivals vormen. Op lokaal niveau is dit de Algemene Plaatselijke Verordening, die per gemeente verschillend is. De wetgeving bleek echter niet specifiek gericht op festivals, het gaat om algemeen geldende wetten. Ook komen andere wettelijke kaders zijdelings aan de orde, zoals de Politiewet, de Wet veiligheidsregio's en het Evenementen(vergunningen)beleid.

Tevens is gebleken dat veel landelijke wetgeving komt kijken bij het organiseren van festivals, maar deze is evenals het wettelijk kader niet specifiek voor festivals geschreven. Een belangrijke greep uit de relevante wetgeving: de Arbeidsomstandighedenwet, de Drank- en horecawet, de Wegenverkeerswet, de Wet milieubeheer, het Bouwbesluit 2012, de Wet brandveilig gebruik en de basishulpverlening, de Warenwet en de Wet publieke gezondheid.

Deelvraag 2: Tegen welke juridische knelpunten lopen organisatoren aan op het gebied van veiligheid bij vrij toegankelijke festivals?

Een belangrijk knelpunt is het voldoen aan de benodigde veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van veiligheidsincidenten. Deze maatregelen bleken afhankelijk van verschillende factoren. Hogere risico's en onbekende factoren vertalen zich in strengere veiligheidsmaatregelen, zoals een hogere bezettingsgraad op het gebied van beveiliging. Andere onmisbare veiligheidsmaatregelen zijn het inwinnen van advies van hulpdiensten, het uitwerken van een veiligheidsplan, calamiteitenroutes en scenario's. Bij vrij toegankelijke festivals heeft budget geregeld invloed op de te nemen veiligheidsmaatregelen. Doeltreffende maatregelen verkleinen de kans op incidenten, waardoor een juridische procedure uit kan blijven. Naar aanleiding van terrorismedreigingen en eerdere veiligheidsincidenten stellen gemeenten steeds strengere eisen, bijvoorbeeld op het gebied van beveiliging en crowdmanagement. Uit het onderzoek is gebleken dat de verschillen in de gestelde veiligheidseisen tussen gemeenten groot zijn. Festivalorganisatoren missen hierin vooral eenduidigheid, doordat landelijke wet- en regelgeving voor festivals ontbreekt.

Deelvraag 3: Welke factoren hebben invloed op de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals?

Het literatuuronderzoek heeft aangetoond dat de buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing is op vrij toegankelijke festivals. Deze ontstaat voornamelijk uit de ‘onrechtmatige daad’ die terug te vinden is in art. 6:162 BW.

Daarnaast is er risicoaansprakelijkheid, dat wordt getypeerd als een onrechtmatige daad waarbij ‘schuld’ geen rol speelt. De festivalorganisator kan aansprakelijk worden gesteld door een fout van een ondergeschikte, zoals een werknemer of vrijwilliger (art. 6:170 BW), of door een fout van een niet-ondergeschikte (art. 6:171 BW).

Bij contractuele aansprakelijkheid worden overeenkomsten afgesloten met bijvoorbeeld leveranciers. Uit het onderzoek is gebleken dat een beroep op de contractuele aansprakelijkheid voornamelijk ontstaat uit ‘wanprestatie’, een begrip dat terug te vinden is in art. 6:74 lid 1 BW. Ondanks het feit dat afspraken niet altijd vastgelegd worden in een overeenkomst, gelden wel redelijkheid en billijkheid en blijft een festivalorganisatie een zorgplicht hebben. Een exoneratiebeding blijkt lang niet altijd geldig te zijn.

Deelvraag 4: Wat is in de Nederlandse rechtspraak en jurisprudentie bekend over de aansprakelijkheid van organisatoren van vrij toegankelijke festivals waarbij de veiligheid in het geding kwam?

Uit het jurisprudentieonderzoek is slechts één relevante uitspraak naar voren gekomen. Hieruit is gebleken dat een rechtbank in eerste instantie kijkt naar de betrokken partijen en de daadwerkelijke feiten. In het jurisprudentieonderzoek komen de artikelen uit voorgaande deelvraag (deels) weer terug, zoals het in strijd handelen met een wet, gevaarzettend en onrechtmatig handelen, risicoaansprakelijkheid, de zorgplicht van de organisator en de ‘kelderluikfactoren’. De organisator heeft zich geweerd door de voorzorgsmaatregelen te benoemen die getoetst waren aan de ‘kelderluikfactoren’. De rechtbank weegt met name deze ‘Kelderluikfactoren’ af in het oordeel. De ondergeschikte heeft een onrechtmatige daad begaan, wegens het in strijd zijn met een wet. De bezoeker maakt aanspraak op een schadevergoeding.

Uit de interviews is gebleken dat er geregeld veiligheidsincidenten plaatsvinden tijdens festivals. Echter, het percentage juridische procedures wordt ingeschat op slechts een tot twee procent. De belangrijkste reden vormen de hoge kosten die procederen met zich meebrengt te zijn. Dit is het geval indien er geen juridische verzekering is afgesloten. Als een organisator een beroepsaansprakelijkheidsverzekering heeft afgesloten, keert de verzekeraar in principe uit en heeft procederen geen meerwaarde. Daarnaast wordt vooraf gekeken naar de feiten en of daarbij sprake van eigen schuld is geweest. Bij geschillen tussen een festivalorganisator en een leverancier blijken ook tactische beweegredenen mee te spelen in de afweging of er wel of niet geprocedeerd wordt. Populaire festivals maken nog weleens misbruik van de onderhandelingskracht. Over het algemeen komen organisatoren en bezoekers er onderling uit. Er blijken veel andere manieren te zijn om geschillen op te lossen, die praktischer, goedkoper en sneller zijn dan naar een rechter gaan. De aansprakelijkheid van organisatoren hangt af van verschillende factoren. De geïnterviewden bevestigen de bepalende factoren uit de vorige deelvraag. Als een festivalorganisator aansprakelijk wordt gesteld voor veiligheidsincidenten, kan dit afhankelijk van de aard van het incident kleine of

grote gevolgen hebben, zoals een faillissement, het stilleggen van het festival, bestuursleden kunnen persoonlijk aansprakelijk gesteld worden en een organisator kan zelfs strafrechtelijk vervolgd worden.

Antwoord hoofdvraag

Met behulp van de antwoorden op de deelvragen is antwoord gegeven op de hoofdvraag: ‘Welke organisatorische stappen kunnen organisatoren van vrij toegankelijke festivals nemen om juridische procedures als gevolg van veiligheidsincidenten te voorkomen?’

Festivalorganisatoren moeten kennis vergaren over de wet- en regelgeving die van toepassing is op festivals. Het inschakelen van hulpdiensten en andere professionals levert een goede bijdrage aan de voorbereiding van een veilig festival. Om de veiligheidsrisico's te beperken moeten deze allereerst inzichtelijk gemaakt worden. Daartoe moeten het publieksprofiel, het activiteitenprofiel en het locatieprofiel in kaart worden gebracht. Daarnaast moeten externe risicofactoren in kaart worden gebracht, zoals weersinvloeden en onbekende factoren. Op deze bekende en onbekende risicofactoren wordt de veiligheidsorganisatie ingericht. Ook het uitwerken van een veiligheidsplan, calamiteitenroutes en scenario's moet doordacht gebeuren. Indien op dit vlak kennis en ervaring ontbreekt, kan hier een professional voor worden ingeschakeld.

Juridische kennis kan organisatoren helpen om te toetsen of daadwerkelijk alles is gedaan om veiligheidsincidenten zoveel als mogelijk te voorkomen. Dit werkt met name als de organisator bij het toetsen de afwegingen van de ‘Kelderluikfactoren’ toepast. Overigens kan een veiligheidsincident nooit helemaal voorkomen worden. Daarom moeten organisatoren zich bewust zijn op welke gronden de aansprakelijkheid buiten de jurisprudentie om nog meer getoetst wordt. Daarbij komen een aantal grondslagen naar voren. Bij de buiten-contractuele aansprakelijkheid gaat het om ‘de onrechtmatige daad’ en bij de contractuele aansprakelijkheid om ‘wanprestatie’. Tot slot kan een organisator ook risico-aansprakelijk worden gesteld voor de handelingen van een ondergeschikte of niet-ondergeschikte. Om de risico's op dit vlak te beperken zijn goede instructies aan deze derden van belang. Enige juridische kennis is dus niet overbodig. Een veilig festival kan nooit volledig gegarandeerd worden. Organisatoren doen er dan ook goed aan om tenminste een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten, die uitgebreid kan worden met juridische verzekeringen en evenementenverzekeringen. Een ongeluk zit in een klein hoekje, maar de gevolgen kunnen enorm zijn. Dit geeft de behoefte van organisatoren naar meer duidelijkheid omtrent dit onderwerp weer.

5.2 Aanbevelingen

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat veiligheidsincidenten aanleiding zijn tot het ontstaan van geschillen, welke kunnen uitlopen op juridische procedures. Veiligheidsincidenten ontstaan doordat de veiligheidsorganisatie niet altijd doeltreffend wordt ingericht op de risicofactoren van het festival. Gebleken is dat verschillen tussen gemeenten voor wat betreft die gestelde veiligheidseisen, daar een belangrijke oorzaak van is. Het advies is dan ook dat festivalorganisatoren zelf de verantwoordelijkheid nemen om meer kennis en inzicht te verkrijgen in hoe de veiligheid van bezoekers en andere betrokkenen tijdens festivals beter gewaarborgd kan worden. Geadviseerd wordt om tijdig een vergunningsaanvraag in te dienen en daarbij goed contact te onderhouden met hulpdiensten en de vergunningverlener. Daarnaast kan ter aanvulling contact worden gezocht met professionals op het gebied van veiligheid en crowdmanagement, zoals bijvoorbeeld het 'Event Safety Institute' en Phase01. Het nemen van die verantwoordelijkheid is al een stap in de goede richting. Dit brengt meer kosten met zich mee, maar op de veiligheid van bezoekers mag nooit worden bezuinigd. Het kan veiligheidsincidenten en de gevolgen ervan voorkomen.

Uit het onderzoek is ook gebleken dat veiligheidsincidenten nooit volledig kunnen worden voorkomen. Mocht er onverhoopt een veiligheidsincident plaatsvinden, moeten organisatoren aantoonbaar kunnen maken dat er alles aan gedaan is om die veiligheid van bezoekers te waarborgen. Dit laatste kan een organisator namelijk vrijpleiten voor de aansprakelijkheid van het incident. Daarom wordt aanbevolen dat festivalorganisatoren kennis tot zich te nemen van de wet- en regelgeving die van toepassing is op festivals. Hierbij kan contact worden gezocht met advocaten of juristen die gespecialiseerd zijn op dit vakgebied, zoals 'Meesteradvocaten' of 'Danceadvocaat'. Daarnaast wordt aanbevolen om dit afstudeerwerkstuk door te nemen. Hierin komt de belangrijkste wet- en regelgeving naar voren en worden relevante wetsartikelen daarbij benoemd. Neem daarbij vooral kennis van de juridische checklist die is opgesteld (zie bijlage 6). Hierin staan praktische stappen beschreven die de kans voor organisatoren om aansprakelijk gesteld te worden reduceren. Tevens is dit een snelle en makkelijke manier om inzicht te krijgen in hoe de aansprakelijkheid van organisatoren door de rechtbank wordt beoordeeld en aan welke vereisten een organisator moet voldoen. Ook wordt aanbevolen om tenminste een aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Dit kan aangevuld worden met een juridische- en evenementenverzekering, om grote kosten te voorkomen indien een organisator wel aansprakelijk wordt gesteld naar aanleiding van een veiligheidsincident. Klap-verzekeringen is een voorbeeld van een verzekeringsmaatschappij die gespecialiseerd is in evenementenverzekeringen.

Tot slot wordt aanbevolen dat festivalorganisatoren zich vaker moeten verenigen bij een vak- of branchevereniging. De VVEM bestaat al en daar mogen alle organisatoren zich bij aansluiten, maar in de praktijk is die meer gericht op de grote commerciële evenementen. Festivalorganisatoren kunnen een initiatief nemen door een vak- of branchevereniging op te richten voor organisatoren van vrij toegankelijke festivals. Dit bevordert het uitwisselen van ervaringen onderling.

Literatuurlijst

- Actal. (2017). *Sectorscan evenementen en festivals* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd van <http://www.actal.nl/adviezen/evenementen-en-festivals-ervaren-te-veel-regeldruk/>
- Bakker, M. (2015). *De civiele aansprakelijkheid van sportorganisatoren* (Scriptie). Geraadpleegd van <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=140064>
- Berkhout, M. (2011). *'Eventing' the city* (Thesis). Geraadpleegd van <https://repository.tudelft.nl/islandora/object/uuid:dbb3a419-6fcf-4e2e-ae5-c0a24016ab6f?collection=education>
- Bezwaar en Beroep. (Z.d.) *Algemene wet Bestuursrecht* (Website). Geraadpleegd van <http://www.bezwaar-en-beroep.nl/bestuursrecht/algemene-wet-bestuursrecht/>
- Bosschert, T. (2011). *Breng de libero in positie* (Thesis). Geraadpleegd van <https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/bosschert-mcpm-1-breng-de-libero-in-positie.pdf>
- Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. (Z.d.). *Gemeentewet* (Website). Geraadpleegd van <https://www.raadsledenveiligheid.nl/wet-en-regelgeving/de-gemeentewet>
- De Jong, I., Cartens, E., Van Twist, M., Van Der Steen, M., Scherpenisse, J., & Schram, J. (2015). *Permanentie van tijdelijkheid* (Essay). Geraadpleegd van <https://www.nsob.nl/wp-content/uploads/2015/11/Permanentie-van-tijdelijkheid.pdf>
- De Wrede, J. (2016, 2 mei). Juridische tips voor bedrijven werkzaam in de evenementenbranche. Geraadpleegd van <http://www.dekempnaer.nl/kennis/juridische-tips-voor-bedrijven-werkzaam-in-de-evenementenbranche/>
- Ferwerda, H., Van Hasselt, N., Van Ham, T., & Voorham, L. (2012). *De juiste snaar*. Den Haag, Nederland: WODC Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Ferwerda, H., & Wondergem, L. (2015). *Outsourcing van politietaken bij evenementen*. Apeldoorn, Nederland: Maklu-uitgevers.
- Gemeente Heerhugowaard. (2007, 20 februari). *Evenementenbeleid Heerhugowaard*. Geraadpleegd van <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Heerhugowaard/CVDR92187.html>
- Gubbels, B. (Z.d.). *Schadevergoeding bij het niet nakomen van een overeenkomst* (Artikel). Geraadpleegd van <http://www.wetrecht.nl/schadevergoeding-bij-het-niet-nakomen-van-een-overeenkomst/>
- Hartkamp, A., & Sieburgh, C. (2014). *Asser 6-III Algemeen overeenkomstenrecht*. Alphen aan den Rijn, Nederland: Wolters Kluwer.

- Hede, A-M. (2008). Food and wine festivals: Stakeholders, long-term outcomes and strategies for success. In C. Michael Hall (Reds.), *Food and wine festivals and events around the world: Development, management and markets* (p. 90). Oxford, England: Routledge.
- Hilberink, R. (2006). *The gergiev Festival Formula: Succes, Struggle & Survival* (Thesis). Geraadpleegd van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/12322>
- Hoge Raad. (1965, 5 november). Coca Cola/Duchateau (Kelderluik). Geraadpleegd van <https://www.navigators.nl/document/id24219651105nj1966136dosred/nj-1966-136-hr-05-11-1965-coca-cola-duchateau-kelderluik>
- Jansen, KJO. (2012). *Informatieplichten: over kennis en verantwoordelijkheid in contractenrecht en buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht* (Proefschrift). Geraadpleegd van <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/18673/Proefschrift%20PDF-versie%20%285-1-12%29.pdf>
- Jansen, KJO. (Z.d.). *Groene Serie Onrechtmatige daad* (Online). Deventer Nederland: Wolters Kluwer.
- Judex. (Z.d.). *Wat is risicoaansprakelijkheid?* (Website). Geraadpleegd van <https://www.judex.nl/rechtsgebied/letselschade-ongevallen/producten-kinderen-en-dieren/artikelen/wat-is-risicoaansprakelijkheid/>
- Kerssemakers, R., Van Meerten, R., Noorlander, E., & Vervaeke, H. (2008). *Drugs En Alcohol; Gebruik, Misbruik En Verslaving* (Boek). Houten, Nederland: Bohn Stafleu van Loghum.
- Kruijver, L. (2017, 29 november) Festivalisering: is de grens bereikt? Geraadpleegd van <http://www.respons.nl/nieuws/festivalisering-is-de-grens-bereikt>
- Kuiper, G. (2010). *Basisboek Eventmanagement: van concept naar realisatie*. Bussum, Nederland: Coutinho.
- Lenferink, M. (2011, 19 september). *Aansprakelijkheidsrecht: de zorgvuldigheidsnorm* (Artikel). Geraadpleegd van <https://zakelijk.infonu.nl/juridisch/82841-aansprakelijkheidsrecht-de-zorgvuldigheidsnorm.html>
- Lindeman, AH. (2015). *Aansprakelijkheid van organisatoren voor evenementen* (scriptie). Geraadpleegd van <https://dspace.ou.nl/bitstream/1820/6555/1/lindeman.pdf>
- Mekic, D. (2007, 20 december). *Onrechtmatige daad (2) (art. 6:162 BW)*. Geraadpleegd van <https://da.nny.nl/200712/onrechtmatige-daad-2-art-6162-bw>
- Meuwese, HJ. (2013). *De persoonlijkheidsrechten van een kunstenaar versus de eigendomsrechten van een eigenaar* (Thesis). Geraadpleegd van <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=132410>
- Nederlands Genootschap van Burgermeesters. (Z.d.). *Politiewet 2012* (Website). Geraadpleegd van <https://www.burgemeesters.nl/bevoegdheden/politiewet>
- Nederlands Genootschap van Burgermeesters. (Z.d.). *Veiligheidsregio's* (Website). Geraadpleegd van <https://www.burgemeesters.nl/bevoegdheden/veiligheidsregios>

- Noorland Juristen. (Z.d.). *Gemeentelijke Verordening* (Website). Geraadpleegd van <https://www.noorlandjuristen.nl/Bestuursrecht/GemeentelijkeVerordening/index.htm>
- NU.nl/ANP. (2017, 24 april). Drama Love Parade Duisburg uit 2010 alsnog voor de rechter. Geraadpleegd van <http://www.nu.nl/buitenland/4643487/drama-love-parade-duisburg-2010-alsnog-rechter.html>
- Ooms, L., & Veenhof, C. (2008). *Evaluatie van kansrijke interventies om lichaamsbeweging in de bevolking te bevorderen* (Publicatie). Geraadpleegd van <https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Rapport-Evaluatie-kansrijke-interventies-bevorderen-lichaamsbeweging.pdf>
- Overheid. (2007, 20 februari). *Evenementenbeleid Heerhugowaard*. Geraadpleegd van <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Heerhugowaard/CVDR92187.html>
- Respons. (2014, 6 januari). *Evenementenclassificatie naar vorm en inhoud*. Geraadpleegd van <http://www.respons.nl/branchestandaarden/evenementenclassificatie-naar-vorm-en-inhoud>
- Respons. (2016, 21 juli). Festivalsector trekt recordaantal bezoeken in 2015. Geraadpleegd van <http://www.respons.nl/nieuws/festivalsector-trekt-recordaantal-bezoeken-in-2015>
- Respons. (2017, 14 december). G50 Monitor: Groei aantal evenementen in 2016; vooral festivals populair. Geraadpleegd van <http://www.respons.nl/nieuws/groei-aantal-evenementen-in-2016-vooral-festivals-populair>
- Respons. (2017, 29 november). *Festivalisering: is de grens bereikt?* Geraadpleegd van <http://www.respons.nl/nieuws/festivalisering-is-de-grens-bereikt>
- Rijksoverheid. (Z.d.). *Arbowet gewijzigd op 1 juli 2017* (Website). Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/arbeidsomstandigheden/arbowet-wijzigd-op-1-juli-2017>
- Schaap, S. (2016, 4 maart). Te weinig kennis over veiligheid bij evenementen. Geraadpleegd van <http://www.ad.nl/binnenland/te-wenig-kennis-over-veiligheid-bij-evenementen~a6eac734/>
- Sieburgh, C. (2016). *Asser 6-1 Verbintenissenrecht*. Alphen aan den Rijn, Nederland: Wolters Kluwer.
- Siero, O. (2013). *Amerikaanse taferelen in Nederland?* (Thesis). Geraadpleegd van <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/21986/MA-Scriptie%20Olav%20Siero.pdf?sequence=3>
- Stichting Evenementenhandboek Veiligheid. (2017). *Nederlands Handboek Evenementen Veiligheid* (Finale Definitieve Conceptversie). Geraadpleegd van <http://evenementenhandboek.nl/nieuws/vormgegeven-conceptversie-0-2-nederlands-handboek-evenementen-veiligheid-beschikbaar/>
- Terpstra, JB. (2010). *Strandrellen in Hoek van Holland. Dancefestival Veronica Sunset Grooves*. Den Haag, Nederland: Boom Juridische uitgevers

- Turris, SA. & Lund, A. (2016, 8 december) *Mortality at Music Festivals: Academic and Grey Literature for Case Finding* (Artikel). Geraadpleegd van <https://www.cambridge.org/core/journals/prehospital-and-disaster-medicine/article/mortality-at-music-festivals-academic-and-grey-literature-for-case-finding/5BBDB9EF46F743C2E3DFD2BE9C5A19F0>
- Van Dam, CC. (2000). *Aansprakelijkheidsrecht: een grensoverschrijdend handboek*. Den Haag, Nederland: Boom Juridische Uitgevers
- Van Deijck-Hofmeester, C., Raijmakers, W.-J., Van Deijck, E. (2007). *De Provincies: Kijk, zo zit dat* (Publicatie). Geraadpleegd van http://www.ipo.nl/files/2413/5722/8525/cultuur_de_provincies_kijk_zo_zit_dat.pdf
- Van der Poel, A., Doekhie, J., Verdurmen, J., Wouters, M., Korf, D., & Van Laar, M. (2010). *Uitgaan en middelengebruik onder bezoekers van party's en clubs*. Amsterdam, Nederland: Bonger Instituut voor Criminologie & Trimbos-instituut.
- Van Der Wal, R. & Kop, N. (2014). *Opsporing bij evenementen* (Lectoraat). Geraadpleegd van <https://www.eventsafetyinstitute.nl/wp-content/uploads/2015/01/895771.pdf>
- Van Dorst, M. (2017, 11 juli). Trends in evenementenbeveiliging: Van crowd control tot predictive profiling. Geraadpleegd van <https://www.securitymanagement.nl/trends-in-evenementenbeveiliging-van-crowd-control-tot-predictive-profiling/?vakmedianet-approve-cookies=1>
- Van Duin, M. (2015). Evenementen, veiligheid en 'het gedoe' eromheen (Vaktijdschrift). Geraadpleegd van [https://www.ifv.nl/kennisplein/PublishingImages/Paginas/Lectoraat-Crisisbeheersing/Evenementen,%20veiligheid%20en%20het%20gedoe%27%20eromheen%20\(TvdP,%202015%20nr.%205\).pdf](https://www.ifv.nl/kennisplein/PublishingImages/Paginas/Lectoraat-Crisisbeheersing/Evenementen,%20veiligheid%20en%20het%20gedoe%27%20eromheen%20(TvdP,%202015%20nr.%205).pdf)
- Van Noije, L., & Wittebrood, K. (2008). *Sociale veiligheid ontsleuteld* (Onderzoeksrapport). Geraadpleegd van https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2008/Sociale_veiligheid_ontsleuteld
- Van Vliet, H., De Boer, J., Rovers, M., Van Nus, C., Bosch, K., & Brussee, R. (2012). *Festivalbeleving. De waarde van publieksevenementen*. Utrecht, Nederland: Hogeschool Utrecht.
- VNPF, VVEM & Respons. (2017, 12 juli). *12% meer muziekfestivals in 2016*. Geraadpleegd van <https://www.vnpf.nl/nieuws/12-meer-muziekfestivals-in-2016>
- Vos, P. (1971). *Holland Pop Festival*. Den Haag, Nederland: Nederlands Instituut voor Maatschappelijk Werk Onderzoek.

Bijlage 1 Vragenlijst interview festivalorganisatoren

Vraag 1: Hoeveel verschillende vrij toegankelijke festivals heeft u georganiseerd? (Indien één, sla vraag 3, 4, 5, 6 en 7 over)

Vraag 2: In welke stad/ steden heeft u deze festival(s) georganiseerd?

Vraag 3: Heeft u met betrekking tot de vergunningsaanvraag verschillen ondervonden tussen de verschillende steden met betrekking tot de te nemen veiligheidsmaatregelen?

Vraag 4: Indien u verschillen ondervond, wat waren de belangrijkste verschillen?

Vraag 5: Heeft u meerdere typen festivals georganiseerd? (Indien nee, sla vraag 6 en 7 over)

Vraag 6: Welke typen festivals heeft u georganiseerd?

Vraag 7: Wat waren de belangrijkste verschillen onderling met betrekking tot de te nemen veiligheidsmaatregelen?

Vraag 8: Wordt er volgens u genoeg controle uitgevoerd naar de genomen veiligheidsmaatregelen door gemeente en/ of instanties?

Vraag 9: Heeft u advies gekregen van hulpdiensten tijdens de voorbereiding van het festival, gericht op de veiligheid?

Vraag 10: Indien u advies van hulpdiensten heeft gekregen, van welke hulpdiensten heeft u advies mogen ontvangen?

Vraag 11: Tegen welke moeilijkheden loopt u als organisator aan bij het nemen van veiligheidsmaatregelen bij een vrij toegankelijk festival?

Vraag 12: Wat is volgens u de oorzaak dat dit moeizaam verloopt?

Vraag 13: Krijgt u genoeg begeleiding als u tegen moeilijkheden aanloopt bij het voldoen aan de veiligheidseisen?

Vraag 14: Bent u weleens in een juridisch proces verwikkeld geraakt in verband met het in geding komen van de veiligheid van een of meerdere festivalbezoekers?

Vraag 15: Om wat voor soort incident(en) ging het hierbij?

Vraag 16: Heeft u enig idee hoe dit voorkomen had kunnen worden of wat de aanleiding van het incident was?

Vraag 17: Heeft u tips voor organisatoren waar extra op gelet moet worden bij de organisatie van festivals om juridische procedures te voorkomen?

Bijlage 2 Vragenlijst interview hulpdiensten

Vraag 1: Hoeveel keer heeft u een vrij toegankelijk festival geadviseerd op gebied van veiligheid?

Vraag 2: Hoeveel verschillende typen vrij toegankelijke festivals heeft u van advies voorzien op gebied van veiligheid?

Vraag 3: Wat is uw bijdrage tijdens de voorbereiding aan het festival?

Vraag 4: Hangt uw advies af van het type festival dat georganiseerd wordt? (Indien nee, sla vraag 5 over)

Vraag 5: Indien uw advies afhangt van het type festival, wat zijn dan de belangrijkste verschillen per type festival?

Vraag 6: Hoe wordt de inzet van de hulpdiensten bepaald?

Vraag 7: Welke factoren zijn hierbij van belang?

Vraag 8: Hoe controleert u of de festivalorganisator voldoet aan de veiligheidseisen?

Vraag 9: Op welk vlak is het volgens u voor organisatoren de grootste uitdaging om te voldoen aan de gestelde veiligheidseisen?

Vraag 10: Wat zijn uw belangrijkste taken gedurende het festival?

Vraag 11: Bent u weleens getuige geweest of betrokken geraakt bij een incident tijdens een festival? (Indien nee, sla vraag 13 en 14 over)

Vraag 12: Hoe is de organisator van het festival hier volgens u mee omgegaan?

Vraag 13: Is hier na afloop van het incident ook aangifte van gedaan?

Vraag 14: Wat zijn naar uw idee de meest voorkomende incidenten tijdens de festivals?

Vraag 15: Wat moet er volgens u veranderen om de veiligheid tijdens een festival te verbeteren?

Vraag 16: Waar hebben organisatoren volgens u de meeste moeite mee om te kunnen voldoen aan de gestelde veiligheidseisen bij een festival?

Vraag 17: Wat kunnen festivalorganisatoren anders doen om incidenten en juridische procedures beter te kunnen voorkomen?

Bijlage 3 Vragenlijst interview advocaten en juristen

Vraag 1: Heeft u vaak juridische processen moeten bijstaan welke zijn ontstaan naar aanleiding van veiligheidsaspecten bij een vrij toegankelijk festival?

Vraag 2: Bij welk type festival ziet u de meeste problemen ontstaan?

Vraag 3: Heeft u enig idee waarom er bij dit type festival eerder problemen ontstaan?

Vraag 4: Kunt u per type festival aangeven welke specifieke problemen er eerder bij zo'n type festival voor komen? Bijvoorbeeld bij een muzikfestival, filmfestival, food festival, cultureel festival, kunstfestival?

Vraag 5: Wat zijn meest voorkomende incidenten waardoor een juridische procedure tot stand kwam?

Vraag 6: Met welke personen heeft u het meest te maken gehad vanuit uw functie? Bijvoorbeeld festivalorganisatoren, festivalbezoekers, artiesten, medewerkers?

Vraag 7: Van welke factoren hangt het voornamelijk af of een juridische procedure daadwerkelijk eindigt in een rechtszaak?

Vraag 8: Welk percentage van de juridische procedures eindigt ongeveer in een rechtszaak?

Vraag 9: Waar gaan organisatoren volgens u het meest de fout in?

Vraag 10: Hoe kunnen organisatoren risico's beter incalculeren?

Vraag 11: Hoe kunnen organisatoren beter voldoen aan de gestelde veiligheidseisen bij een festival?

Vraag 12: Welke factoren zijn van belang bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van een festivalorganisator?

Vraag 13: Wat kunnen de gevolgen voor een organisator zijn als er een incident plaatsvindt op dat vrij toegankelijke festival, waarbij een bezoeker, werknemer of artiest is betrokken?

Vraag 14: Heeft u nog tips of adviezen voor festivalorganisatoren waardoor juridische procedures naar aanleiding van veiligheidsincidenten beter voorkomen kunnen worden?

Bijlage 4 Wetsartikelen

Algemene Wet Bestuursrecht

Artikel 4:4

Het bestuursorgaan dat bevoegd is op de aanvraag te beslissen, kan voor het indienen van aanvragen en het verstrekken van gegevens een formulier vaststellen, voor zover daarin niet is voorzien bij wettelijk voorschrift.

Artikel 4:81

- **1** Een bestuursorgaan kan beleidsregels vaststellen met betrekking tot een hem toekomende of onder zijn verantwoordelijkheid uitgeoefende, dan wel door hem gedelegeerde bevoegdheid.
- **2** In andere gevallen kan een bestuursorgaan slechts beleidsregels vaststellen, voor zover dit bij wettelijk voorschrift is bepaald.

Gemeentewet

Artikel 108

- **1** De bevoegdheid tot regeling en bestuur inzake de huishouding van de gemeente wordt aan het gemeentebestuur overgelaten.
- **2** Regeling en bestuur kunnen van het gemeentebestuur worden gevorderd bij of krachtens een andere dan deze wet ter verzekering van de uitvoering daarvan, met dien verstande dat het geven van aanwijzingen aan het gemeentebestuur en het aan het gemeentebestuur opleggen of in zijn plaats vaststellen van beslissingen, slechts kan geschieden indien de bevoegdheid daartoe bij de wet of krachtens de wet bij provinciale verordening is toegekend.
- **3** Onverminderd het bepaalde in de [artikelen 110, vijfde lid, 119, vierde lid en 120, tweede lid](#), worden de kosten, verbonden aan de uitvoering van het tweede lid, voor zover zij ten laste van de betrokken gemeenten blijven, door het Rijk aan hen vergoed.

Artikel 147

- **1** Gemeentelijke verordeningen worden door de raad vastgesteld voor zover de bevoegdheid daartoe niet bij de wet of door de raad krachtens de wet aan het college of de burgemeester is toegekend.
- **2** De overige bevoegdheden, bedoeld in artikel 108, eerste lid, berusten bij de raad.
- **3** De overige bevoegdheden, bedoeld in artikel 108, tweede lid, berusten bij het college, voor zover deze niet bij of krachtens de wet aan de raad of de burgemeester zijn toegekend.

Artikel 172

- **1** De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
- **2** De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
- **3** De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.
- **4** De commissaris van de Koning geeft, indien een ordeverstoring van meer dan plaatselijke betekenis dan wel ernstige vrees voor het ontstaan van zodanige ordeverstoring zulks noodzakelijk maakt, de burgemeesters in de provincie zoveel mogelijk na overleg met hen, de nodige aanwijzingen met betrekking tot het door hen ter handhaving van de openbare orde te voeren beleid. De aanwijzingen worden zo enigszins mogelijk schriftelijk gegeven.

Artikel 174

- **1** De burgemeester is belast met het toezicht op de openbare samenkomsten en vermakelijkheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven.
- **2** De burgemeester is bevoegd bij de uitoefening van het toezicht, bedoeld in het eerste lid, de bevelen te geven die met het oog op de bescherming van veiligheid en gezondheid nodig zijn.
- **3** De burgemeester is belast met de uitvoering van verordeningen voor zover deze betrekking hebben op het in het eerste lid bedoelde toezicht.

Algemene Plaatselijke Verordening

Artikel 2:24

Evenement

- 1.
Het is verboden zonder vergunning van de burgemeester een evenement te organiseren, toe te laten, feitelijk te leiden of daaraan deel te nemen.
- 2.
Het verbod in het eerste lid geldt niet voor een klein evenement, indien:
 - a.
het aantal personen dat tegelijkertijd aanwezig is niet meer bedraagt dan 250;
 - b.
het evenement tussen 09.00 en 24.00 uur plaats vindt, met dien verstande dat op vrijdag of zaterdag aangevallen evenementen mogen eindigen om 01.30 uur van de volgende dag;
 - c.
geen muziek ten gehore wordt gebracht
1° op maandag tot en met zaterdag: vóór 09.00 uur en na 22.00 uur,
2° op zondag: vóór 13.00 uur en na 22.00 uur;;
 - d.
het maximaal toelaatbare geluidsniveau van 70 dB(A) op de gevels van omringende woningen niet wordt overschreden;
 - e.
het evenement niet plaatsvindt op de rijbaan, (brom)fietspad of parkeerplaats of anderszins een belemmering vormt voor het verkeer en de hulpdiensten;
 - f.
een eventueel te plaatsen tent geen grotere oppervlakte heeft dan 100 m vierkante meter;
 - g.
een eventueel te plaatsen podium niet hoger is dan 1,0 meter en geen eigen overkapping heeft;
 - h.
er een organisator is;
 - i.
wordt gehandeld in overeenstemming met de in het vijfde lid bedoelde voorschriften;
 - j.
de organisator minimaal vier weken voorafgaande aan het evenement daarvan melding heeft gedaan aan de burgemeester.
- 3.
De burgemeester kan binnen twee weken na ontvangst van de melding besluiten het organiseren van een evenement als bedoeld in het tweede lid te verbieden, indien daardoor de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu in gevaar komt.
- 4.
De burgemeester is bevoegd categorieën evenementen aan te wijzen waarop het tweede lid niet van toepassing is.
- 5.
De burgemeester is bevoegd in het belang van de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu voorschriften te verbinden aan het organiseren van een evenement, waarvoor op grond van het tweede lid geen vergunning is vereist.
- 6.
Het verbod van het eerste lid geldt niet voor de in het tweede lid, onder d van artikel 2:23 voorziene gevallen, voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door artikel 10 juncto artikel 148 Wegenverkeerswet 1994.
- 7.
Paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing.

Artikel 2:25

Ordeverstoring

Het is verboden bij een evenement de orde te verstoren.

Artikel 2:26

Beëindiging evenement

- 1.
Degene die een evenement organiseert of bij dat evenement feitelijk de leiding heeft, is verplicht:
 - a.

- dat evenement onverwijld te beëindigen indien de burgemeester hiertoe een bevel geeft;
- b.
ervoor te zorgen dat, nadat het onder a bedoeld bevel door de burgemeester is gegeven, geen publiek meer tot het evenement toegelaten wordt;
- c.
ervoor te zorgen dat ambtenaren van politie te allen tijde toegang hebben tot het evenement.
- 2.
Het is voor publiek verboden aanwezig te zijn bij een evenement ten aanzien waarvan een bevel, als bedoeld in het eerste lid, onder a, gegeven is.

Drank- en horecawet

Artikel 20

- **1** Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Onder verstrekken als bedoeld in de eerste volzin wordt eveneens begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, welke drank echter kennelijk bestemd is voor een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.
- **2** Het is verboden in een slijtlokaliteit de aanwezigheid toe te laten van een bezoeker van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, anders dan onder toezicht van een persoon van 21 jaar of ouder.
- **3** De vaststelling, bedoeld in het eerste en tweede lid:
 - a. geschiedt aan de hand van een document als bedoeld in [artikel 1, eerste lid, van de Wet op de identificatieplicht](#), dan wel op een bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aangewezen andere wijze;
 - b. blijft achterwege, indien het een persoon betreft die onmiskenbaar de vereiste leeftijd heeft bereikt.
- **4** Bij de voor het publiek bestemde toegang tot een horecalokaliteit, een slijtlokaliteit, een ruimte als bedoeld in [artikel 18, tweede lid](#), of een vervoermiddel waarin bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank wordt verstrekt, dient duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden. Bij regeling van Onze Minister kunnen daaromtrent nadere regels worden gesteld of modellen worden vastgesteld.
- **5** Het is verboden in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit of op een terras de aanwezigheid toe te laten van een persoon die in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen verkeert.
- **6** Het is verboden in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van andere psychotrope stoffen dienst te doen in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit.

Artikel 35

- **1** De burgemeester kan ten aanzien van het verstrekken van zwak-alcoholhoudende drank op aanvraag ontheffing verlenen van het in [artikel 3](#) voor de uitoefening van het horecabedrijf gestelde verbod, bij een in de beschikking aangewezen bijzondere gelegenheid van zeer tijdelijke aard voor een aaneengesloten periode van ten hoogste twaalf dagen, mits de verstrekking geschiedt onder onmiddellijke leiding van een persoon die:
 - a. de leeftijd van eenentwintig jaar heeft bereikt;
 - b. niet in enig opzicht van slecht levensgedrag is.
 De naam van deze persoon staat op de ontheffing vermeld.
- **2** Een ontheffing kan onder beperkingen worden verleend; aan een ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
- **3** Ten aanzien van een ontheffing is [artikel 31, eerste lid, onder a en c](#), van overeenkomstige toepassing.
- **4** De ontheffing, of een afschrift daarvan, is ter plaatse aanwezig.
- **5** Een burgemeester kan naar aanleiding van een aanvraag voor ontheffingen als bedoeld in dit artikel, voor jaarlijks terugkerende identieke bijzondere gelegenheden van zeer tijdelijke aard, besluiten één ontheffing te verlenen, mits de verstrekking van zwak-alcoholhoudende drank telkenmale geschiedt onder onmiddellijke leiding van dezelfde persoon.
- **6** Met toepassing van [artikel 28, eerste lid, laatste zinsnede, van de Dienstenwet](#) is [paragraaf 4.1.3.3. van de Algemene wet bestuursrecht](#) niet van toepassing op de aanvraag om een ontheffing als bedoeld in dit artikel.

Bouwbesluit 2012

Artikel 1.18. Gebruiksmeldingsplicht

- **1** Het is verboden om zonder of in afwijking van een gebruiksmelding:
 - **a.** een bouwwerk in gebruik te nemen of te gebruiken indien:
 - **1.** daarin meer dan 50 personen tegelijk aanwezig zullen zijn, of
 - **2.** toepassing is gegeven aan [artikel 1.3](#) in verband met een in [hoofdstuk 6](#) of [7](#) uit het oogpunt van brandveiligheid gegeven voorschrift, en
 - **b.** een woonfunctie in gebruik te nemen of te gebruiken voor kamergewijze verhuur.
- **2** Het eerste lid is niet van toepassing op het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk waarvoor een vergunning voor brandveilig gebruik is vereist.
- **3** Het eerste lid, onderdeel a, onder 1, is niet van toepassing op het in gebruik nemen of gebruiken van:
 - **a.** een één- of meergezinswoning;
 - **b.** een wegtunnel.
- **4** Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing bij het veranderen van een bouwwerk of van het gebruik daarvan, indien eerder een gebruiksmelding is gedaan en door het veranderen een afwijking ontstaat van de bij die melding verstrekte gegevens.
- **5** Voor de toepassing van dit artikel wordt onder bouwwerk mede verstaan een gedeelte daarvan dat is bestemd om afzonderlijk te worden gebruikt.

Artikel 1.19. Indiening gebruiksmelding

- **1** Een gebruiksmelding wordt ten minste vier weken voor de voorgenomen aanvang van het gebruik schriftelijk ingediend bij het bevoegd gezag.
- **2** Een gebruiksmelding langs elektronische weg wordt gedaan met gebruikmaking van het elektronische formulier dat op de datum van indiening van de gebruiksmelding beschikbaar is via de landelijke voorziening, bedoeld in [artikel 7.6 van de Wabo](#). Op die melding is [artikel 4.3, eerste en tweede lid, van het Besluit omgevingsrecht](#) van overeenkomstige toepassing.
- **3** Een gebruiksmelding anders dan langs elektronische weg wordt gedaan met gebruikmaking van het formulier, bedoeld in [artikel 4.2, eerste lid, van het Besluit omgevingsrecht](#). Indien de gebruiksmelding tegelijk met de indiening van een aanvraag om vergunning krachtens de [Wabo](#) wordt gedaan, wordt van de gebruiksmelding en de daarbij te verstrekken gegevens en bescheiden hetzelfde aantal exemplaren ingediend als op grond van artikel 4.2, tweede en derde lid, van het Besluit omgevingsrecht van de aanvraag om vergunning en de daarbij te verstrekken gegevens en bescheiden wordt ingediend. Indien de gebruiksmelding afzonderlijk wordt gedaan, worden deze en de daarbij te verstrekken gegevens en bescheiden in drievoud ingediend.
- **4** Bij de gebruiksmelding, bedoeld in [artikel 1.18, eerste lid, onderdeel a, onder 2](#), verstrekt de melder voor zover dit naar het oordeel van het bevoegd gezag nodig is gegevens en bescheiden waarmee de gelijkwaardigheid voldoende aannemelijk wordt gemaakt.
- **5** Bij de gebruiksmelding worden de volgende gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag verstrekt:
 - **a.** naam, adres en woonplaats van de melder en indien van toepassing, van de gemachtigde om te melden;
 - **b.** adres, kadastrale aanduiding dan wel ligging van het bouwwerk en de aard en omvang daarvan.
- **6** Voor zover dit naar het oordeel van het bevoegd gezag nodig is om aannemelijk te maken dat het gebruik voldoet aan de bij of krachtens de wet gegeven voorschriften verstrekt de melder bij de gebruiksmelding, bedoeld in [artikel 1.18, eerste lid, onderdelen a, onder 1, en b](#), een situatieschets met noordpijl met een schaal die niet kleiner is dan 1:1.000, en per bouwlaag een plattegrondtekening met een schaal die niet kleiner is dan 1:100 bij een gebouw met een brutovloeroppervlakte van minder dan 10.000 m² en niet kleiner dan 1:200 bij een grotere brutovloeroppervlakte. Op de plattegrondtekening of een bijlage daarvan is aangegeven:
 - **a.** schaal aanduiding;
 - **b.** per bouwlaag:
 - **1°.** hoogte van de vloer boven het meetniveau;
 - **2°.** gebruiksoppervlakte, en
 - **3°.** maximaal aantal personen;
 - **c.** per ruimte:
 - **1°.** vloeroppervlakte;
 - **2°.** gebruiksbestemming;
 - **3°.** bij ruimten voor meer dan 25 personen, de hoogste bezetting van die ruimte, en
 - **4°.** opstelling van inventaris en van inrichtingselementen als bedoeld in dit besluit;
 - **d.** met aanduidingen van de plaats van, voor zover deze aanwezig zijn:
 - **1°.** brand- en/of rookwerende scheidsconstructies;
 - **2°.** vluchtroutes;
 - **3°.** draairichting van deuren;
 - **4°.** zelfsluitende deuren als bedoeld in dit besluit;
 - **5°.** sluitwerk van deuren als bedoeld in [artikel 6.25](#) en [7.12](#);
 - **6°.** vluchtroute-aanduidingen;

- 7°.noodverlichting;
- 8°.oriëntatieverlichting als bedoeld in [artikel 6.5](#);
- 9°.brandmeldcentrale en brandmeldpaneel;
- 10°.brandslanghaspels;
- 11°.mobiele brandblusapparaten;
- 12°.droge blusleidingen;
- 13°.brandweeringang;
- 14°.sleutelkluis of -buis, en
- 15°.brandweerlift, en
- e.gegevens en bescheiden over de aard en de plaats van de brandveiligheidsinstallaties. De aanduidingen zijn conform NEN 1413 voor zover deze norm daarin voorziet.
- 7Bij een gebruiksmelding voor tijdelijk of seizoensgebonden gebruik van een bouwwerk wordt door de melder aangegeven voor welke periode of voor welke tijdvakken in een kalenderjaar het gebruik is beoogd.
- 8Een gebruiksmelding kan betrekking hebben op meerdere bouwwerken op hetzelfde terrein of op met elkaar samenhangende terreinen.

Artikel 1.20. Afhandeling gebruiksmelding

De melder krijgt door of namens het bevoegd gezag een bewijs van ontvangst toegezonden of uitgereikt, waarin de datum van ontvangst is vermeld.

Artikel 1.21. Nadere voorwaarden na gebruiksmelding

- 1Het bevoegd gezag kan na een melding van een gebruik als bedoeld in [artikel 1.18, eerste lid, onderdeel a, onder 1](#), nadere voorwaarden opleggen aan het gebruik indien deze noodzakelijk zijn voor het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, brandgevaar en ongevallen bij brand.
- 2Het is verboden in strijd te handelen met de nadere voorwaarden, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 1.22. Wijzigen nadere voorwaarden gebruiksmelding

- 1Het bevoegd gezag kan de nadere voorwaarden, bedoeld in [artikel 1.21, eerste lid](#), wijzigen:
 - a.indien een verandering van inzichten of van omstandigheden gelegen buiten het bouwwerk die bij de beoordeling van de melding een rol hebben gespeeld dit noodzakelijk maakt, en
 - b.op verzoek van de melder.
- 2Het bevoegd gezag gaat niet over tot wijziging van de nadere voorwaarden, bedoeld in [artikel 1.21, eerste lid](#), dan nadat het de melder in de gelegenheid heeft gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen.

Artikel 2.118. Capaciteit van een vluchtroute

Bij ministeriële regeling kunnen voorschriften worden gegeven over de capaciteit van een vluchtroute.

Artikel 7.6. Brandgevaarlijke stoffen

- 1In, op of nabij een bouwwerk is geen brandgevaarlijke stof als bedoeld in tabel 7.6 aanwezig.
- 2Het eerste lid is niet van toepassing indien:
 - a.de in tabel 7.6 aangegeven toegestane hoeveelheid per stof niet wordt overschreden, met dien verstande dat de totale toegestane hoeveelheid stoffen 100 kilogram of liter is;
 - b.de stof deugdelijk is verpakt, waarbij:
 - 1°.de verpakking tegen normale behandeling bestand is;
 - 2°.de verpakking is voorzien van een adequate gevaarsaanduiding, en
 - 3°.geen inhoud onvoorzien uit de verpakking kan ontsnappen, en
 - c.de stof wordt gebruikt met inachtneming van de op de verpakking aangegeven gevaarsaanduidingen.
- 3Het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a.brandstof in het reservoir van een verbrandingsmotor;
 - b.brandstof in een verlichtings-, een verwarmings- of een ander warmteontwikkeld toestel;
 - c.voor consumptie bestemde alcoholhoudende dranken;
 - d.gasflessen tot een totale waterinhoud van 115 liter;
 - e.dieselolie, gasolie of lichte stookolie met een vlammpunt tussen de 61 °C en 100 °C tot een totale hoeveelheid van 1.000 liter, en
 - f.brandgevaarlijke stoffen voor zover de aanwezigheid daarvan bij of krachtens de Wet milieubeheer of de Wabo is toegestaan.
- 4Bij het berekenen van een toegestane hoeveelheid als bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, wordt een aangebroken verpakking als een volle meegerekend.
- 5In afwijking van het derde lid, onderdeel e, is de aanwezigheid van meer dan 1.000 liter van een in dat onderdeel bedoelde oliesoort toegestaan indien de wijze van opslag en gebruik daarvan zodanig is dat

het ontstaan van een brandgevaarlijke situatie en de ontwikkeling van brand naar het oordeel van het bevoegd gezag voldoende worden voorkomen.

Tabel 7.6 Brandgevaarlijke stoffen			
ADR-klasse	omschrijving	verpakkingsgroep	toegestane maximum hoeveelheid ¹ in kg of l
2 UN 1950 spuitbussen & UN 2037 houders, klein, gas	Gassen zoals propaan, zuurstof, acyteleen, aerosolen (spuitbussen)	n.v.t.	50
3	brandbare vloeistoffen zoals bepaalde oplosmiddelen en aceton	II	25
3 excl. dieselolie, gasolie of lichte stookolie met een vlampunt tussen 61°C en 100°C	brandbare vloeistoffen zoals terpentine en bepaalde inkten	III	50
4.1, 4.2, 4.3	4.1: brandbare vaste stoffen, zelfontledende vaste stoffen en vaste ontplofbare stoffen in niet explosieve toestand zoals wrijvingslucifers, zwavel en metaalpoeders 4.2: voor zelfontbranding vatbare stoffen zoals fosfor (wit of geel) en diethylzink 4.3: stoffen die in contact met water brandbare gassen ontwikkelen zoals magnesiumpoeder, natrium en calciumcarbide	II en III	50
5.1	brandbevorderende stoffen zoals waterstofperoxide	II en III	50
5.2	organische peroxiden zoals dicymyl peroxide en di-propionyl peroxide	n.v.t.	1

Artikel 7.10. Restrictie brandgevaar en ontwikkeling van brand

Onverminderd het bij of krachtens dit besluit bepaalde is het verboden in, op, aan of nabij een bouwwerk voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, werktuigen, middelen of voorzieningen te gebruiken of niet te gebruiken of anderszins belemmeringen op te werpen of hinder te veroorzaken waardoor:

- **a.** brandgevaar wordt veroorzaakt, of
- **b.** bij brand een gevaarlijke situatie wordt veroorzaakt.

Wegenverkeerswet 1994

Artikel 2

- **1** De krachtens deze wet vastgestelde regels kunnen strekken tot:
 - **a.** het verzekeren van de veiligheid op de weg;
 - **b.** het beschermen van weggebruikers en passagiers;
 - **c.** het in stand houden van de weg en het waarborgen van de bruikbaarheid daarvan;
 - **d.** het zoveel mogelijk waarborgen van de vrijheid van het verkeer.

Artikel 15

- **1** De plaatsing of verwijdering van de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen verkeerstekens, en onderborden voor zover daardoor een gebod of verbod ontstaat of wordt gewijzigd, geschiedt krachtens een verkeersbesluit.
- **2** Maatregelen op of aan de weg tot wijziging van de inrichting van de weg of tot het aanbrengen of verwijderen van voorzieningen ter regeling van het verkeer geschieden krachtens een verkeersbesluit, indien de maatregelen leiden tot een beperking of uitbreiding van het aantal categorieën weggebruikers dat van een weg of weggedeelte gebruik kan maken.

BGBOB

Artikel 2.1. Gebruiksmelding

- **1** Het is verboden om zonder of in afwijking van een gebruiksmelding bij het bevoegd gezag een plaats of een gedeelte van een plaats in gebruik te nemen of te gebruiken indien:
 - **a.** in een verblijfsruimte op die plaats bedrijfsmatig of in het kader van verzorging nachtverblijf wordt verschaft aan meer dan 10 personen;
 - **b.** in een verblijfsruimte op die plaats verzorging wordt geboden aan:
 - **1°.** meer dan 10 personen jonger dan 12 jaar, of
 - **2°.** meer dan 10 lichamelijk of verstandelijk gehandicapte personen.
 - **c.** een verblijfsruimte op die plaats is bestemd voor meer dan 150 personen tegelijk, of
 - **d.** toepassing is gegeven aan [artikel 1.4](#) in verband met een in [hoofdstuk 3 tot en met 5](#) gegeven voorschrift.
- **2** Het eerste lid is niet van toepassing indien voor de betreffende activiteit een vergunning voor brandveilig gebruik is vereist.
- **3** Het eerste lid is niet van toepassing op het in gebruik nemen of gebruiken van een plaats of gedeelte van een plaats indien daarvoor een evenementenvergunning is vereist, en in het kader daarvan de gegevens als bedoeld in [artikel 2.3](#) moeten worden aangeleverd.

Artikel 2.3. Indieningsvereisten gebruiksmelding

- **1** Bij een gebruiksmelding als bedoeld in [artikel 2.1, eerste lid](#), verstrekt de melder:
 - **a.** een situatieschets met noordpijl;
 - **b.** een plattegrond met een maat- of schaal aanduiding, die de objecten, groter dan 25m², op die plaats bevat.
 - **2** Bij een bouwswel met een verblijfsruimte die is bestemd voor meer dan 150 personen tegelijk, wordt de hoogste bezetting van die verblijfsruimte opgegeven, en bevat de plattegrond per verblijfsruimte:
 - **a.** de voor personen beschikbare oppervlakte;
 - **b.** de gebruiksbestemming;
 - **c.** de opstelling van inventaris en van de in [artikel 5.5](#) bedoelde inrichtingselementen, met aanduiding van de situering van, voor zover deze aanwezig zijn:
 - **1°.** brand- en rookwerende scheidingsconstructies;
 - **2°.** vluchtroutes;
 - **3°.** draaierichting van doorgangen als bedoeld in [artikel 4.16](#);
 - **4°.** nooduitgangen en vluchtroutes, met aanduiding van de breedte daarvan;
 - **5°.** vluchtrouteaanduidingen als bedoeld in [artikel 4.15](#);
 - **6°.** noodverlichting als bedoeld in [artikel 4.3](#);
 - **7°.** brandblusvoorzieningen als bedoeld in [artikel 4.20](#), en
 - **8°.** brandweeringang als bedoeld in [artikel 4.24](#).
- De aanduidingen zijn conform NEN 1413, indien deze norm daarin voorziet.

Artikel 3.16. Aansturingsartikel

- **1** Een verblijfsruimte als bedoeld in [artikel 2.1, eerste lid](#), is zodanig dat brand en rook zich niet snel kunnen ontwikkelen.
- **2** Aan het eerste lid wordt voldaan door toepassing van de voorschriften in deze paragraaf.
- **3** Bij een bijeenkomsttent wordt aan het eerste lid voldaan door toepassing van NEN 8020-41.

Artikel 3.21. Aansturingsartikel

- **1** Een plaats is zodanig dat de kans op een snelle uitbreiding van brand voldoende wordt beperkt.
- **2** Aan het eerste lid wordt voldaan door toepassing van de voorschriften in deze paragraaf.
- **3** Bij een bijeenkomsttent wordt aan het eerste lid voldaan door toepassing van NEN 8020-41.

Artikel 3.31. Aansturingsartikel

- **1** Een plaats heeft zodanige vluchtroutes dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt.
- **2** Aan het eerste lid wordt voldaan door toepassing van de voorschriften in deze paragraaf.
- **3** Bij een bijeenkomsttent wordt aan het eerste lid voldaan door toepassing van NEN 8020-41.

Artikel 3.35. Capaciteit van een vluchtroute

- **1** De doorstroomcapaciteit van een gedeelte van een vluchtroute, uitgedrukt in personen, is ten minste het aantal personen dat op dat gedeelte is aangewezen. Bij de bepaling van de doorstroomcapaciteit wordt uitgegaan van:
 - **a.** 45 personen per minuut per meter breedte van een trap voor het overbruggen van een hoogteverschil van meer dan 1 meter en 90 personen per meter vrije breedte bij een hoogteverschil van ten hoogste 1 meter, indien de aantrede van de trap ten minste 0,17 m bedraagt;
 - **b.** 90 personen per minuut per meter vrije breedte van een ruimte,
 - **c.** 90 personen per minuut per meter vrije breedte van een doorgang, indien zich in de doorgang een dubbele deur of vergelijkbaar beweegbaar constructieonderdeel bevindt met een met een maximale openingshoek van minder dan 135 graden;
 - **d.** 110 personen per minuut per meter vrije breedte van een doorgang, indien zich in de doorgang een enkele deur of vergelijkbaar beweegbaar constructieonderdeel bevindt met een maximale openingshoek van minder dan 135 graden, en
 - **e.** 135 personen per minuut per meter vrije breedte van een andere doorgang.
- **2** De doorstroomcapaciteit van een gedeelte van een vluchtroute is zodanig, dat de op dat gedeelte aangewezen personen veilig kunnen vluchten.

Artikel 4.16. Doorgangen in vluchtroutes

- **1** Een beweegbaar deel in een doorgang in een vluchtroute opent niet tegen de vluchtrichting in indien meer dan 60 personen op die doorgang zijn aangewezen.
- **2** Een beweegbaar deel in een doorgang in een vluchtroute waarop bij het vluchten meer dan 100 personen zijn aangewezen, kan worden geopend door:
 - **a.** een lichte druk tegen de doorgang, of
 - **b.** een lichte druk tegen een op circa 1 m boven de vloer aangebrachte panieksluiting die voldoet aan NEN-EN 1125.
- **3** Aan de aan de buitenlucht grenzende zijde van een nooddeur of nooduitgang is het opschrift «nooddeur vrijhouden» of «nooduitgang» aangebracht. Dit opschrift voldoet aan de eisen voor aanvullende tekens in NEN 3011.
- **4** De doorgang in een vluchtroute van een bijeenkomsttent voldoet aan NEN 8020-41.

Artikel 4.19. Bluswatervoorziening

- **1** Een niet-openbare plaats heeft een toereikende bluswatervoorziening, tenzij de aard, de ligging of het gebruik van de plaats dat niet vereist.
- **2** Een bluswatervoorziening als bedoeld in het eerste lid is onbeperkt toegankelijk voor bluswerkzaamheden.

Artikel 4.20. Brandblusvoorzieningen

- **1** Op een plaats met een verblijfsruimte, bestemd voor meer dan 50 personen, is een adequate brandblusvoorziening aanwezig om een beginnende brand te bestrijden.
- **2** In de directe nabijheid van een opslag voor brandbare goederen of een toestel of installatie voor koken, bakken, braden of frituren is een adequate brandblusvoorziening aanwezig.
- **3** Onverminderd het bepaalde in [artikel 4.27](#), wordt ten minste eenmaal per twee jaar overeenkomstig NEN 2559, NEN 2659 en NEN-EN 671-3 op adequate wijze het nodige onderhoud aan een bij of krachtens de [Wet veiligheidsregio's](#) voorgeschreven draagbaar blustoestel, verrijdbaar blustoestel of brandslangstelsysteem verricht en de goede werking van die brandblusvoorziening gecontroleerd.

Artikel 4.22. Basishulpverlening en ontruimingsplan

- **1** Degene die het gebruik van een plaats als bedoeld in [artikel 2.1, eerste lid](#), organiseert, treft tevens maatregelen gericht op:
 - **a.** het verlenen van eerste hulp;
 - **b.** het ontruimen;
 - **c.** het bestrijden van een beginnende brand, en
 - **d.** het alarmeren, opvangen en informeren van de hulpverleningsdiensten.

- **2** Het alarmeren van de hulpverleningsdiensten komt tot stand via een deugdelijke verbinding.
- **3** Voor een plaats als bedoeld in [artikel 2.1, eerste lid](#), bestaat een ontruimingsplan.
- **4** Degene die het gebruik van een plaats als bedoeld in [artikel 2.1, eerste lid](#), organiseert, draagt er zorg voor dat er voldoende personen aangewezen en aanwezig zijn die de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, kunnen uitvoeren, en dat het ontruimingsplan bij hen bekend is.

Artikel 4.25. Bereikbaarheid bouwsels voor hulpverleningsdiensten

- **1** Tussen de openbare weg en ten minste een toegang van een bouwsel met een verblijfsruimte ligt een verbindingsweg die geschikt is voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
- **2** Het eerste lid is niet van toepassing:
 - **a.** op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 2.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - **b.** op een of meer bouwsels met elk een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
 - **c.** indien de toegang tot het bouwsel op ten hoogste 10 m van een openbare weg ligt, of
 - **d.** indien het bevoegd gezag kenbaar heeft gemaakt dat, gelet op de aard, de ligging of het gebruik van het bouwsel, geen verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid is vereist.
- **3** Tenzij het bestemmingsplan of een gemeentelijke verordening anderszins bepaalt, heeft een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid:
 - **a.** een breedte van ten minste 4,5 m;
 - **b.** een verharding over een breedte van ten minste 3,25 m, die geschikt is voor motorvoertuigen met een massa van ten minste 14.600 kilogram;
 - **c.** een vrije hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,2 m, en
 - **d.** een doeltreffende afwatering.
- **4** Een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid is over de in het derde lid voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
- **5** Hekwerken die een verbindingsweg als bedoeld in het eerste lid afsluiten, kunnen door hulpverleningsdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met de brandweer is bepaald.

Artikel 4.26. Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen

- **1** Bij een bouwsel met een verblijfsruimte zijn zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en een bluswatervoorziening kan worden gelegd.
- **2** Het eerste lid is niet van toepassing:
 - **a.** op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 2.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - **b.** op een bouwsel met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m², of
 - **c.** indien het bevoegd gezag kenbaar heeft gemaakt dat, gelet op de aard, de ligging of het gebruik van het bouwsel geen opstelplaatsen als bedoeld in het eerste lid zijn vereist.
- **3** Een opstelplaats voor brandweervoertuigen als bedoeld in het eerste lid is over de voorgeschreven hoogte en breedte als bedoeld in [artikel 4.25, derde lid](#), vrijgehouden voor brandweervoertuigen.
- **4** Hekwerken die een opstelplaats als bedoeld in het eerste lid afsluiten, kunnen door hulpverleningsdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met de brandweer is bepaald.
- **5** Tenzij in overleg met de brandweer anders is bepaald, is de afstand tussen een opstelplaats als bedoeld in het eerste lid en een brandweeringang als bedoeld in [artikel 4.24](#) ten hoogste 40 m.

Artikel 5.2. Roken en open vuur

- **1** Het is verboden te roken of open vuur te hebben:
 - **a.** in een ruimte, bestemd voor de opslag van een brandgevaarlijke stof;
 - **b.** bij het verrichten van een handeling die het uitstromen van een brandgevaarlijke stof kan veroorzaken;
 - **c.** bij het vullen van een brandstofreservoir met een brandgevaarlijke stof, of
 - **d.** op andere gedeelten van de plaats waarvoor dit is aangegeven.
- **2** Open vuur wordt op een veilige manier toegepast.
- **3** Het in het eerste lid bedoelde verbod wordt goed zichtbaar aangegeven door het aanbrengen van een gestandaardiseerd symbool overeenkomstig NEN 3011.

Artikel 5.7. Opstelling gebruikshoeveelheid gasflessen

- **1** De ruimte waarin een of meer gasflessen voor gebruik opgesteld staan, is, tenzij het een kampeertent betreft, op de buitenlucht geventileerd door middel van een of meer, niet afsluitbare ventilatieopeningen,

waarvan de grootte en de positie zijn afgestemd op de hoeveelheid en de eigenschappen van het gebruikte gas.

- **2** De plek waarin een of meer gasflessen voor gebruik opgesteld staan in pleziervaartuigen en in andere kampeermiddelen dan kampeertenten, is gescheiden van de verblijfsruimte.
- **3** De voor het gebruik noodzakelijke werkvoorraad en dagvoorraad voldoen aan de eisen die zijn opgenomen in PGS 15.

Artikel 5.15. Aansturingsartikel

- **1** Het gebruik van een plaats is zodanig dat bij brand veilig kan worden gevlucht.
- **2** Aan het eerste lid wordt voldaan door toepassing van de voorschriften in deze paragraaf.
- **3** Bij een bijeenkomsttent wordt aan het eerste lid voldaan door toepassing van NEN 8020-41.

Arbeidsomstandighedenwet

Artikel 10

Indien bij of in rechtstreeks verband met de arbeid die de werkgever door zijn werknemers doet verrichten in een bedrijf of een inrichting of in de onmiddellijke omgeving daarvan gevaar kan ontstaan voor de veiligheid of de gezondheid van andere personen dan die werknemers, neemt de werkgever doeltreffende maatregelen ter voorkoming van dat gevaar.

Artikel 11

De werknemer is verplicht om in zijn doen en laten op de arbeidsplaats, overeenkomstig zijn opleiding en de door de werkgever gegeven instructies, naar vermogen zorg te dragen voor zijn eigen veiligheid en gezondheid en die van de andere betrokken personen. Met name is hij verplicht om:

- **a.** arbeidsmiddelen en gevaarlijke stoffen op de juiste wijze te gebruiken;
- **b.** de hem ter beschikking gestelde persoonlijke beschermingsmiddelen op de juiste wijze te gebruiken en na gebruik op de daartoe bestemde plaats op te bergen, een en ander voor zover niet krachtens deze wet is bepaald dat werknemers niet verplicht zijn beschermingsmiddelen als vorenbedoeld te gebruiken;
- **c.** de op arbeidsmiddelen of anderszins aangebrachte beveiligingen niet te veranderen of buiten noodzaak weg te halen en deze op de juiste wijze te gebruiken;
- **d.** mede te werken aan het voor hem georganiseerde onderricht bedoeld in [artikel 8](#);
- **e.** de door hem opgemerkte gevaren voor de veiligheid of de gezondheid terstond ter kennis te brengen aan de werkgever of degene die namens deze ter plaatse met de leiding is belast;
- **f.** de werkgever en de werknemers en de andere deskundige personen, bedoeld in [artikel 13, eerste tot en met derde lid](#), de personen, bedoeld in [artikel 14, eerste lid](#), en de arbodienst, indien nodig bij te staan bij de uitvoering van hun verplichtingen en taken op grond van deze wet.

Wet Milieubeheer

Artikel 10.2

- **1** Het is verboden zich van afvalstoffen te ontdoen door deze - al dan niet in verpakking - buiten een inrichting te storten, anderszins op of in de bodem te brengen of te verbranden.
- **2** Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan, indien het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet, voor daarbij aangegeven categorieën van gevallen vrijstelling worden verleend van het verbod, bedoeld in het eerste lid.
- **3** Indien toepassing is gegeven aan het tweede lid, kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur in het belang van de bescherming van het milieu regels worden gesteld met betrekking tot het zich ontdoen van afvalstoffen als bedoeld in het eerste lid.

De Politiewet

Artikel 3

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

Artikel 7

- **1**De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik hiervan verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.
- **2**De ambtenaar van politie, bedoeld in het eerste lid, heeft toegang tot elke plaats, voor zover dat voor het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven, redelijkerwijs nodig is.
- **3**De ambtenaar van politie, bedoeld in het eerste lid, is bevoegd tot het onderzoek aan de kleding van personen en het onderzoek van de voorwerpen die personen bij zich dragen of met zich mee voeren bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf of van derden, en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar.
- **4**De ambtenaar van politie, bedoeld in het eerste lid, is bevoegd een te vervoeren of in te sluiten persoon aan zijn kleding te onderzoeken op de aanwezigheid van voorwerpen die een gevaar voor de veiligheid van betrokkene of voor anderen kunnen vormen, alsmede daartoe de voorwerpen te onderzoeken die betrokkene bij zich draagt of met zich mee voert.
- **5**Het hoofd van het territoriale onderdeel, bedoeld in [artikel 13, eerste lid](#), zijn plaatsvervanger of de ambtenaar van politie, belast met de zorg voor ingesloten, kan bepalen dat een in te sluiten of ingesloten persoon bij binnenkomst of bij het verlaten van een politiecel of een politiecellencomplex, voorafgaand aan of na afloop van bezoek, dan wel indien dit anderszins noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in het politiebureau of het cellencomplex, aan zijn lichaam wordt onderzocht. [Artikel 29, tweede, derde en vierde lid, van de Penitentiaire beginselenwet](#) is van overeenkomstige toepassing.
- **6**De officier van justitie kan bepalen dat een in te sluiten of ingesloten persoon in het lichaam wordt onderzocht, indien dit noodzakelijk is ter afwending van ernstig gevaar voor de handhaving van de orde of de veiligheid in het politiebureau of het cellencomplex dan wel voor de gezondheid van de ingeslotene. Het onderzoek in het lichaam wordt verricht door een arts of, in diens opdracht, door een verpleegkundige. [Artikel 31, derde lid, van de Penitentiaire beginselenwet](#) is van overeenkomstige toepassing.
- **7**De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met zesde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn.
- **8**Het eerste tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de militair van de Koninklijke marechaussee, indien hij optreedt in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, en op de militair van enig ander onderdeel van de krijgsmacht die op grond van deze wet bijstand verleent aan de politie. Het vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing indien een persoon wordt of is ingesloten door de Koninklijke marechaussee, met dien verstande dat de beslissing, bedoeld in het vijfde lid, eerste volzin, wordt genomen door de commandant van de betrokken brigade, zijn plaatsvervanger of de militair van de Koninklijke marechaussee, belast met de zorg voor ingeslotenen.
- **9**Onze Minister kan bepalen dat de in [artikel 142, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering](#) bedoelde buitengewone opsporingsambtenaren, voor zover door hem hetzij in persoon, hetzij per categorie of eenheid aangewezen, de bevoegdheden omschreven in het eerste, derde en vierde lid kunnen uitoefenen. Alsdan wordt met overeenkomstige toepassing van [artikel 9](#) een ambtsinstructie voor hen vastgesteld.

Bijlage 5 Jurisprudentie

ECLI:NL:RBZWB:2016:4354

Instantie	Rechtbank Zeeland-West-Brabant
Datum uitspraak	13-07-2016
Datum publicatie	01-12-2016
Zaaknummer	C/02/280607 / HA ZA 14-303
Rechtsgebieden	Civil recht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie	Vordering op concert organisatie. Eiser reed mee met een zg. Gator, een terreinwagentje en is er uit gevallen. hij was daar op eigen initiatief tegen de knie van de bestuurder in gaan zitten. Rechtbank verwijst naar omstandigheden van het geval waaronder het drank- en drugsgebruik tijdens een muziekfestival. Medewerkers van organisatie uitsluiting aansprakelijkheid niet aannemelijk beschouwd.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl PS-Updates.nl 2016-0500 VR 2017/80 AR 2016/3610

Uitspraak

—

vonnis

RECHTBANK ZEELAND-WEST-BRABANT

Handelsrecht

Middelburg

zaaknummer / rolnummer: C/02/280607 / HA ZA 14-303

Vonnis van 13 juli 2016

in de zaak van

[eis] [eiser],

wonende te Alkmaar,

eiser,

advocaat mr. S.V. Mewa te Amsterdam,

tegen

1 de besloten vennootschap CONCERT AT SEA B.V.,

gevestigd en kantoorhoudende te Middelburg,

gedaagde

advocaat mr. D. Knottenbelt te Rotterdam,

2. de vennootschap onder firma P.C.R. ZEERUST V.O.F.,

gevestigd te Renesse,

gedaagde

advocaat mr. J.M. van der Wulp te Middelharnis,

3. de besloten vennootschap COLLÉ SITTARD RENTAL B.V.,

gevestigd en kantoorhoudende te Sittard,

gedaagde

advocaat mr. W.A.M. Rupert te Rotterdam,

4. de naamloze vennootschap NATIONALE NEDERLANDEN SCHADEVERZEKERING MAATSCHAPPIJ N.V.,

gevestigd en kantoorhoudende te 's-Gravenhage,

advocaat mr. D. Knottenbelt te Rotterdam,

gedaagde,

5. de naamloze vennootschap REAAL SCHADEVERZEKERINGEN N.V.,

gevestigd en kantoorhoudende te Zoetermeer,

gedaagde,

advocaat mr. W.A.M. Rupert te Rotterdam.

Eiser zal hierna [eiser] worden genoemd, gedaagden respectievelijk CaS, Zeerust, Collé, NN en Reaal. Gezamenlijk zullen gedaagden worden aangeduid als CaS c.s.

Bijlage 6 Juridische checklist

Wettelijk kader

- ❖ Algemene Wet Bestuursrecht
- ❖ De Gemeentewet
- ❖ De Algemene Plaatselijke Verordening

Zijdelings wettelijk kader

- ❖ Evenementen(vergunningen)beleid
- ❖ Wet Veiligheidsregio's
- ❖ De Politiewet

Wetgeving op festivals

- ❖ De Arbeidsomstandighedenwet
- ❖ Drank- en horecawet
- ❖ Wegenverkeerswet
- ❖ Wet milieubeheer
- ❖ Het Bouwbesluit 2012
- ❖ Wet brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen
- ❖ Warenwet
- ❖ Wet publieke gezondheid

Aansprakelijkheidsrecht

Buitencontractuele aansprakelijkheid

De onrechtmatige daad (art. 6: 162 BW)

- ❖ Toerekenbaarheid (art. 6: 162 lid 3 BW)
- ❖ Geleden schade (art. 6: 95 e.v. BW)
- ❖ Causaal verband (art. 6: 162 lid 1 BW)
- ❖ Relativiteitsvereiste (art. 6: 163 BW)
- ❖ Zorgplicht

Risicoaansprakelijkheid (art. 6:170 - art. 6:179)

- ❖ Ondergeschikten (art. 6:170)
- ❖ Niet-ondergeschikten (art. 6:171)

Contractuele aansprakelijkheid

Wanprestatie (art. 6:74 lid 1 BW)

- ❖ Tekortkoming in de nakoming
- ❖ Redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 lid 1 BW)
- ❖ Zorgplicht

Jurisprudentie

De kelderluikfactoren

- ❖ De mate van waarschijnlijkheid waarmee de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid kan worden verwacht.
- ❖ De hoegrootte van de ongevalskans
- ❖ De ernst van de gevolgen
- ❖ De mate van bezwaarlijkheid van de te nemen veiligheidsmaatregelen

Bijlage 7 Schriftelijk rapporteren

Checklist Schriftelijk Rapporteren

Naam:	Klas:	Datum:
Titel verslag/rapport:		
Nadat jij je verslag/rapport hebt gecontroleerd met behulp van deze checklist, voeg je deze toe als bijlage. Zonder de ingevulde checklist vindt er geen beoordeling plaats. De assessor controleert met deze checklist je rapport/verslag. De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn de zogenaamde 'killing points'. Indien de assessor meer dan vijf 'killing points' heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. Voor de herbeoordeling moet je ook de oude versie inleveren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen 'killing points' toegestaan! AANVINKEN WAT NIET IN ORDE IS!		
1. Het taalgebruik: ☐ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typefouten per duizend woorden* Bij meer dan drie fouten per duizend woorden is het rapport/verslag afgekeurd! ☐ Heeft een adequate interpunctie* ☐ Is afgestemd op de gekozen doelgroep (juiste stijl)* ☐ Laat een zakelijke en actieve schrijfstijl zien* ☐ Bevat geen persoonlijke voornaamwoorden* 2. Het rapport/verslag: ☐ Is ingebonden (hard copy)* ☐ Is vrij van plagiaat* (zie onderwijsexamenregeling) 3. De omslag: ☐ Bevat de titel ☐ Vermeldt de auteur(s) 4. De titelpagina/het titelblad: ☐ Heeft een specifieke titel* ☐ Vermeldt de auteur(s)* ☐ Vermeldt de plaats en de datum* ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)* 5. Het voorwoord: ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag ☐ Bevat persoonlijke bedankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan) 6. De inhoudsopgave: ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag* ☐ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n) ☐ Is overzichtelijk ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing 7. De samenvatting: ☐ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag ☐ Bevat conclusies ☐ Bevat geen persoonlijke mening ☐ Is gestructureerd ☐ Is zakelijk geschreven ☐ Staat direct na de inhoudsopgave 8. De inleiding (toelichting op intranet): ☐ Is hoofdstuk 1* ☐ Beschrijft het grotere kader en aanleiding ☐ Beschrijft inhoudelijke achtergrondinformatie* ☐ Formuleert het probleem/de onderzoeksvraag* ☐ Vermeldt het doel* ☐ Bevat een leeswijzer voor het rapport/verslag*	9. Materiaal en methode: ☐ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode ☐ Past bij de onderzoeksvraag/vragen* ☐ Beschrijft de variabelen/eenheden ☐ Beschrijft de methode van data-analyse 10. De (opmaak van de) kern: ☐ Bestaat uit genummerde hoofdstukken en (sub)paragrafen (maximaal drie niveaus)* ☐ Deze zijn verschillend in opmaak* ☐ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel ☐ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina ☐ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina ☐ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen een alinea gebruiken) ☐ De figuren zijn (door)genummerd en hebben een passende titel (onder de figuur)* ☐ De tabellen zijn (door) genummerd en hebben een passende titel (boven de tabel)* ☐ Tabellen en figuren zijn zelfstandig te begrijpen ☐ In de tekst zijn er verwijzingen naar figuren en/of tabellen* ☐ De tekst bevat verwijzing naar de desbetreffende bijlage(n) ☐ De tekst is ook zonder verwijzingen te begrijpen ☐ De pagina's zijn genummerd* 11. De discussie: ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur ☐ Geeft de valide argumentatie weer ☐ Evalueert de gebruikte onderzoeksmethode ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen (zie toelichting op intranet) 12. De conclusies en aanbevelingen: ☐ De conclusies zijn gebaseerd op relevante feiten ☐ De aanbevelingen zijn gebaseerd op relevante feiten ☐ Bevatten geen nieuwe informatie* 13. De bronvermelding: ☐ In de tekst is conform de geldende APA-normen* (zie toelichting op intranet) 14. De literatuurlijst: ☐ Is opgesteld conform de geldende APA-normen* (zie toelichting op intranet) 15. De bijlagen: ☐ Zijn genummerd ☐ Zijn voorzien van een passende titel ☐ Bevatten geen eigen analyse	